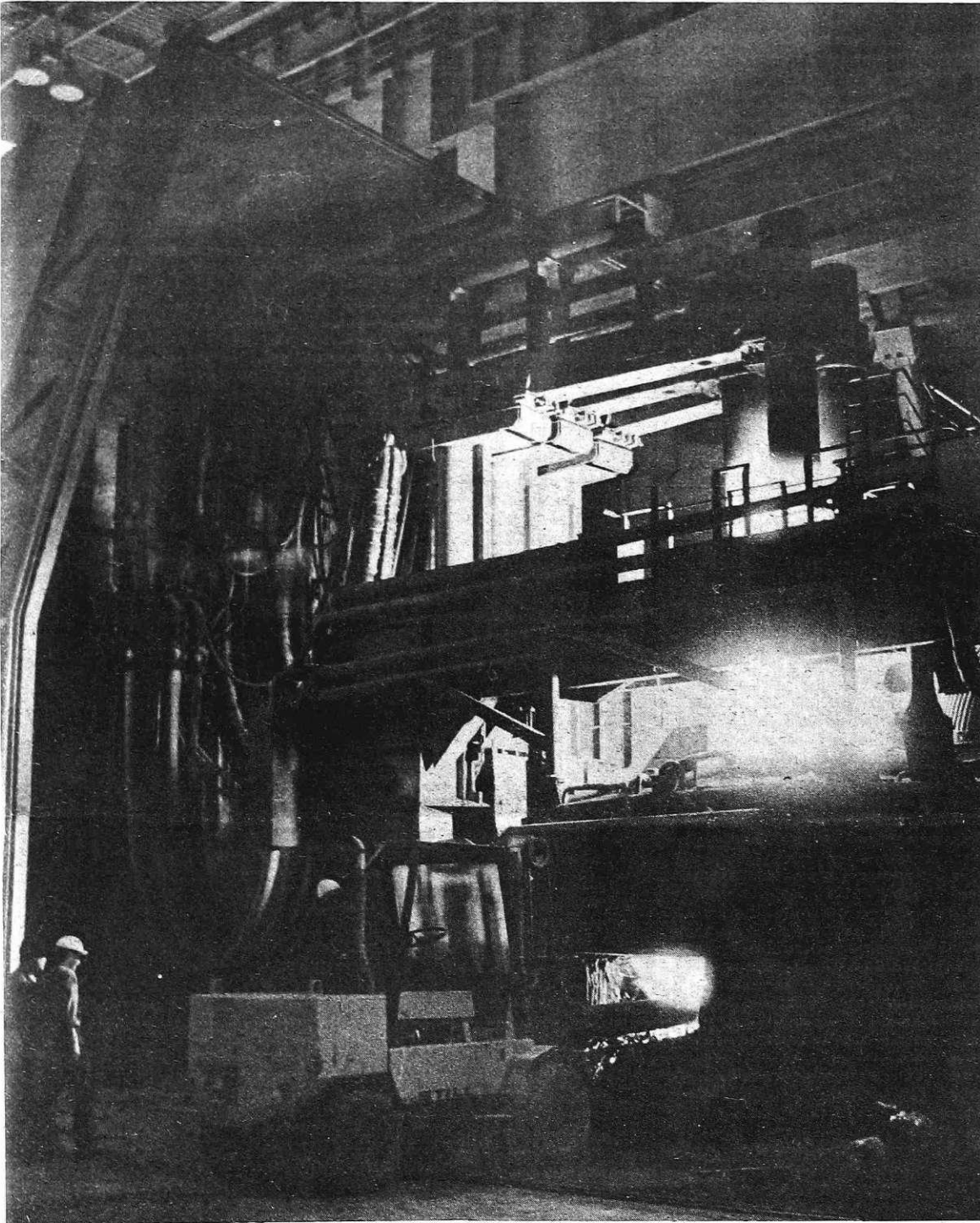

ŽELEZAR

Jesenice, 20. avgusta 1987

Številka 33 • XXXVI

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25 - letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik Dare Bradašja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserovič in Dinka Čatak. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinari 26-19, 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

V novi jeklarni (foto: I. Kučina)

Povečati proizvodnjo in tehnološko disciplino ter zmanjšati zaloge in stroške

Na julijski seji delavskega sveta Železarne so delegati obravnavali analizo vzrokov za izgubo v prvem polletju in ukrepe za izboljšanje poslovanja.

Analiza navaja, da so vzroki za zelo slab poslovni rezultat v prvem polletju predvsem nedoseganje eksterne realizacije in visoki stroški poslovanja zaradi nedoseganja načrtovanih količin proizvodnje, prodaje in izplenov ter kvalitetne strukture proizvodnje; nedoseganje načrtovane sorte asortimenta v Jeklarni 2, posledice novega obračunskega sistema, problematika zalog, pospeševanje izvoza, poslabšanje strukture financiranja in problem plačane realizacije.

Ukrepi za izboljšanje poslovanja so zato usmerjeni predvsem v doseganje načrtovanih količin, cen in izplenov, zmanjševanje zalog in vseh vrst stroškov, investicijske porabe ter v povečanje tehnološke discipline.

Zanimalo nas je, kako naj bi navedene ukrepe uresničili, zato smo za odgovor zaprosili Božidarja Bartlja, podpredsednika poslovnega odbora za proizvodno področje.

Analiza vzrokov za izgubo, ukrepi za izboljšanje poslovanja in sklepi delavskega sveta Železarne so dovolj konkretni, da lahko začnemo z akcijo na posameznih področjih dela. Programi v temeljnih organizacijah, obratih, oddelkih in službah so že narejeni in vsebujejo konkretne ukrepe za določeno delovno okolje.

Za ukrepe v talilnicah je poslovni odbor že imenoval dve strokovni skupini, ki bosta kot projektni grupi skrbeli za osvajanje tehnologije in proizvodnje v Jeklarni 2 in za optimizacijo proizvodnje v Valjarni debele pločevine. V Jeklarni 2 bo treba na vseh izmenah zagotoviti prisotnost strokovnjakov, v Valjarni debele pločevine pa je osnova za reševanje problemov projekt krmiljene proizvodnje.

Zaloge naj bi znižali za dvajset odstotkov predvsem z zmanjševanjem medfaznih zalog in zalog nedokončanih izdelkov. Medfazne zaloge nastajajo predvsem zaradi neusklajenosti posameznih proizvodnih zmogljivo-

sti (neizpolnjeni proizvodni programi povzročajo kopičenje medfaznih zalog) in zaradi stalnih sprememb asortimenta (podaljšujemo tehnološko pot izdelave ob istočasno večji vrednosti materiala).

Osnovni vzrok za kopičenje zalog je neizpolnjevanje dinamičnih operativnih programov na relaciji Jeklarna — Valjarna bluming - štekel, zato morajo delavci vzdrževanja in v proizvodnji rešiti nekatere ključne probleme na tej relaciji (zaloge pred globinskimi pečmi in zaloge zaradi malomarne površinske obdelave).

Poleg izpolnjevanja operativnih programov in tehnoloških rešitev za ogrevanje v globinskih pečeh je za zmanjševanje zalog zelo pomemben tudi drugačen sistem obratovanja, ki ga narekujejo neutečen sistem proizvodnje in trg. Obseg proizvodnje in sistem dela bo treba uravnavati glede na možnosti prodaje na trgu, kar je za neposredno proizvodnjo in za njeno organizacijo težka naloga.

Projekt krmiljene proizvodnje je v posameznih delih že izdelan in daje prve pozitivne rezultate. Ko bo projekt dokončno zaživel, bo veliko prispeval k zmanjševanju zalog.

Stroške oziroma vse vrste specifičnih porab lahko zmanjšamo z vlaganjem v nove agregate in s spremembo tehnologije. V Jeklarni 2 je proizvodnja računalniško vodena, zato je dosežena optimizacija na področju energije, saj se bo izplen povečal za 15 odstotkov, jeklo pa bo že delno obdelano.

Pripravljeni so tudi projekti za rekonstrukcijo vseh peči zaradi zmanjšanja toplotnih izgub, vendar je njihova uresničitev zaradi pomanjkanja denarja še problematična.

Najpomembnejša naloga za izboljšanje poslovanja Železarne je vsakor prenos tehnologije v Jeklarno 2 in doseganje načrtovanega kvalitetenega asortimenta. Veliko ukrepov pa lahko že danes uresničimo na svojem delovnem mestu z večjo tehnološko disciplino in stopnjo odgovornosti.

Vakuumska naprava v Jeklarni 2 že kaže odlike

Končno smo dočakali dan, ko smo na vakuumski napravi, naredili prve dinamo šarže. To se je zgodilo v soboto, 1. avgusta. Naprava z zelo močnimi vakuumskimi črpalkami je takoj pokazala svoje odlike. Urediti in zregulirati je bilo treba le še dozorne naprave za leguro, ki so še delale prepočasi in dani so bili vsi potrebni pogoji za normalno delo. V prvih desetih dneh smo naredili 15 šarž dinamo jekla z odličnim uspehom 96 % dobrega jekla, kar še nismo nikoli dosegali. Delovni pogoji na vakuumski napravi so že takšni, da lahko vso potrebno količino dinamo jekla izdelamo v novi jeklarni. S tem pa bo rešen eden glavnih problemov, to je oskrbe valjarn z kvalitetnim vložkom in zmanjšanje doslej čezmerno velikega izmeta na minimum, ali bolje, v dovoljeni meji, ki sicer spremljajo vsako izdelavo jekla povsod po svetu.

Zasluga za hiter start VOD naprave in za odlične rezultate, ki jih dosegamo, gre predvsem sami napravi, ki je v primerjavi z staro boljša, modernjša z močnimi črpalkami, ki znižujejo tlak v napravi skoraj še enkrat hitreje kot na stari napravi v Jeklarni 1. Pšoda za legiranje pod vakuumom ima 2,5 kub. metra prostornine, kar omogoča, da vnaprej pripravimo skoraj vse potrebne količine ferolegur, apna in jedavca, tako da je legiranje izredno hitro. Za formiranje žlindre, za odžveplanje in čiščenje taline tako ostane znatno več časa. Obdelava jekla pri nizkem tlaku, ki dosega tudi 0,6 m bara, je zato znatno daljša, kot smo bili vajeni doslej, kar ugodno vpliva na kvaliteto jekla.

Tudi sama peč z ekscentričnim prebodom ima pred starimi pečmi precejšnje prednosti. Omogoča, da se že pri preobodu loči žlindra od je-

kla. Jeklo izteče zelo hitro (okrog 2 minute), tako da so tudi izgube temperature manjše kot pri klasičnih pečeh. Posnemanja žlindre, kakor ga poznamo v stari jeklarni, ko moramo odstraniti žlindro iz ponve, da je talina pripravljena za nadaljnjo obdelavo, tu ni več. Da ločevanje žlindre od jekla dobro deluje, kažejo rezultati odžveplanja s sintetičnimi žlindrami, obdelave jekla na TN napravi in sedaj izdelave jekla po vakuumskem postopku.

Praksa tudi kaže, da je talino v peči skoraj nemogoče preoksidirati, kar se zelo hitro zgodi na starih elektro pečeh. Vzrok za to je gotovo nižji tlak kisika za pihanje in pa posebna oblika peči. To, da smo se odločili za peč z ekscentričnim prebodom, potem ko je bila že izbrana peč s klasičnim prebodom, je bila gotovo močra odločitev.

Postopek izdelave dinamo jekla

smo razvili le v nekaj dneh do meje zrelosti, kar je gotovo poseben rekord. To je posledica več kot triletnih izkušenj, ki jih imamo na stari napravi. V novo jeklarno smo le prenesli znanje in izkušnje, ki smo si jih nabrali v preteklih letih. Med posamezniki moram omeniti delovodjo Alojza Šimnica, ki je kot izreden praktik prav tu pokazal svoje izkušnje in vrline.

Na vprašanje, zakaj so vsaj na začetku rezultati proizvodnje dinamo jekla v vakuumu boljši kot je povprečje v stari jeklarni, je težko odgovoriti. Vsak uspeh ali tudi neuspeh je sestavljen iz delnih uspehov ali neuspehov. Boljša peč, boljša vakuumska naprava, močne črpalke, hitro legiranje in daljši čas obdelave pripomorejo k dobri rezultatom. Za to potrebne temperature jekla pred prebodom so okrog 1.730 ° C, kar je tudi nižje kot v stari jeklarni in dovolj ugodno za racionalno porabo električne energije.

Prepričan sem, da se bodo vse te prednosti pokazale v enaki meri ali še bolj pri degazaciji konstrukcijskih jekel, kjer pridejo močne vakuumске črpalke še bolj do izraza, saj kratki časi pomenijo nižje temperature in manjšo porabo energije.

Mislím, da z uspešnim začetkom obratovanja vakuumске in TN naprave (naprava za obdelavo jekla z

vpihovanje prašnatih materialov — desoksidacija, odžveplanje in čiščenje taline) ni razlogov za pesimizem, ki je že zajel nekatere vodilne posameznike, ki so že od same elektroobločne peči pričakovali tisto, kar daje šele sekundarna obdelava jekla (obdelava jekla v ponvi).

Zamude v začetku obratovanja VOD in TN naprave so bile prevelike. Davek za to moramo plačati sami, čeprav krivda ni izključno na naši strani.

Z začetkom obratovanja naprave za kontinuirano vlivanje pa bodo šele dani pogoji za bistveno povečanje izplenov in nadaljnje zniževanje stroškov proizvodnje surovega jekla. Z zmanjševanjem vračanja lastnega jekla iz valjarn in tudi iz jeklarn pa se bodo razmere v kvalitetnem oziru močno izboljšale, saj bo prav nekvalitetnega odpadka, ki vsebuje visok odstotek žvepla in fosforja znatno manj.

Jeklarji smo optimisti. Bližnja prihodnost bo lepša. Imamo mlad, usposobljen kader. Le izkušnje še manjka, to pa je za povečanje zanesljivosti pomembno. Razlika v kvaliteti je še preširoka, bo pa vedno ožja. Da je stanje resno, se vsi zavedamo, zato vlagamo vse svoje znanje in moči za boljši jutri.

J. Arh

Nam bo uspelo do konca meseca?

Po podatkih statistične službe smo do 17. avgusta izdelali 50.142 ton skupne proizvodnje, kar je 89,9 odstotka operativnega programa. Plan izpolnjujejo naslednji obrati: HV Bela (102,6 %), HV Jesenice (103,4 %), Vratni podboji (103,7 %), Valjarna žice (103,8 %), Žičarna (106 %), Elektrode (100,3 %) in Želbljarna (111,6 %).

V obratu Plavž so izdelali 3.305 ton grodija, kar je 83,8 odstotka družbenega plana in enakega operativnega programa. V Jeklarni 1 so vili 10.967 ton jekla. Družbeni plan in enak operativni program dosega 90,2 odstotka.

V Jeklarni 2 so do sedaj izdelali 94 šarž, kar je 6.658 ton.

V dvanajstih odpremnih dneh smo prodali 12.080 ton končnih izdelkov in storitev, kar je 81,5 odstotka operativnega programa, katerega dosega le HV Jesenice (105,4 %), Žičarna (101,5 %) in Vratni podboji (104 %).

Volitve samoupravnih organov v DS SS

V ponedeljek, 31. avgusta, bomo vsi zaposleni v delovni skupnosti skupnih služb (prejšnje delovne skupnosti FINANCE, KSI in E - TKR - NG) od 5. do 17. ure volili delegate delavskega sveta za naslednje dveletno mandatno obdobje.

S tem dejanjem bodo končane naloge, ki jih je skoraj dva meseca vodil in usmerjal sindikat vseh treh prejšnjih delovnih skupnosti, katerih delavci so se na referendumu 30. junija letos odločili organizirati se v enotno delovno skupnost skupnih služb.

Po izvedenih kandidacijskih konferencah so vodstva vseh treh osnovnih organizacij sindikata pripravila enotno kandidatno listo za delegate:

— delavskega sveta,
— odbora za delovna razmerja,
— odbora za prošnje, pritožbe in varstvo pravic delavcev.

Delegate delavskega sveta bomo volili neposredno na tajnih volitvah, medtem ko bomo člane odborov izvolili na konstituantni seji delavskega sveta delovne skupnosti skupnih služb prve dni septembra.

Kandidatne liste za samoupravne organe delovne skupnosti skupnih služb

Delavski svet

1. Tomaž Ramuš — finančno računovodski sektor,
2. Majda Tušar — finančno računovodski sektor,
3. Toni Čebulj — kadrovski sektor,
4. Bojan Erjavšek — kadrovski sektor,
5. Olga Pervanja — splošni sektor,
6. Jože Klinar — splošni sektor,
7. Vilko Smolej — splošni sektor,
8. Lilijana Kos — C S I,

9. Mladen Azinovič — služba za plan procesa,
10. Zvone Gregorič — sektor tehnične kontrole,
11. Anton Kozjek — sektor tehnične kontrole,
12. Cveto Pohar — sektor tehnične kontrole,
13. Jože Ravnik — sektor tehnične kontrole,
14. Branko Omejc — sektor za razvoj,
15. Rok Štravs — sektor za razvoj,
16. Branko Jeršin — sektor za inženiring,
17. Adolf Mulej — sektor za inženiring,
18. Neda Karba — sektor za ek., org. in inf.
19. Tomaž Vidmar — sektor za ek., org. in inf.

Odbor za gospodarstvo

1. Irena Cepič — fin. rač. sektor,
2. Maja Žagar — fin. rač. sektor,
3. Leopoldina Ariani — kadrovski sektor,
4. Damjan Jensterle — splošni sektor,
5. Marjan Beg — služba za plan procesa,
6. Otmar Odar — sektor tehnične kontrole,
7. Anton Požar — sektor tehnične kontrole,
8. Milena Lužnik — sektor za razvoj,
9. Simon Biček — sektor za inženiring,

10. Neda Karba — sek. za ek., org. in inf.,
11. Rafael Penič — sek. za ek., org. in inf.,

Odbor za delovna razmerja

1. Majda Pesjak — fin. rač. sektor,
2. Toni Čebulj — kadrovski sektor,
3. Adela Likovič — kadrovski sektor,
4. Francka Močnik — splošni sektor,
5. Draga Škvarč — splošni sektor,
6. Cvetka Martinčič — C S I,
7. Janez Repe — sektor tehnične kontrole,
8. Martin Pazlar — sektor za razvoj,
9. Danilo Klinar — sektor za inženiring,
10. Ana Bernard — sektor za ek., org. in inf.,
11. Ivanka Petrič — sektor za ek., org. in inf.

Odbor za prošnje, pritožbe in varstvo pravic delavcev

Člani:

1. Saša Kofler — fin. rač. sektor,
2. Izidor Trojar — sektor tehnične kontrole,
3. Anton Šteblaj — sektor za razvoj,
4. Franc Bizjak — sektor za inženiring,
5. Karol Tramte — sektor za ek., org. in inf.

Namestniki:

1. Angelca Miko — kadrovski sektor,
2. Jože Klinar — splošni sektor,
3. Božidar Lakota — C S I,
4. Anton Noč — služba za plan procesa,
5. Emin Kaltak — sektor tehnične kontrole.

CSI
R.M.

Prodaja v juliju

V juliju smo s prodajo in storitvami prevladali v višini 25.333 ton ustvarili 15.035 mio din neto realizacije. Količinsko smo dosegli načrtovano prodajo osnovne dejavnosti le 85 %, storitev pa smo opravili 55 % manj, kot smo načrtovali. V primerjavi z operativnim programom, ki je bil nekoliko nižji, smo pri prodaji izdelkov osnovne dejavnosti zaostali za 10 %. Storitve smo opravili 19 % manj, kot je predvideval operativni program. Zaradi zaostanka za načrtovano količino prodaje smo kljub doseganju načrtovane prodajne cene zaostali za načrtovano realizacijo za 10 %, za realizacijo iz operativnega programa, ki še ni upoštevala podražitve naših izdelkov s 6. julijem 1987 za 20 %, pa smo zaostali za 7 %. Storitve TOZD Tehnične dejavnosti so julija presegle načrtovano realizacijo za 18 %, tako da je skupna zunanja neto realizacija znašala 15.144 mio din, kar je 9 % manj, kot smo načrtovali. Pregled strukture prodaje nam kaže, da smo v juniju prodajali kvalitetne izdelke. Dosegli smo načrtovano strukturo prodaje, (letos smo planirano strukturo dosegli le še v marcu), strukturo lanskega julija smo presegli za 6,4 %, junija pa za 2,9 %.

Pregled prodaje po posameznih TOZD in obratih nam kaže, da smo v TOZD Ploščati program zaostali za načrtovano količino prodaje za 20 %. Povprečna prodajna cena je bila za 4 % večja od načrtovane, dosežena realizacija v višini 9.776 mio din pa je zaostala za načrtovano za 1.968 mio din. Načrtovano količino prodaje so presegli le v obratu HV Bela za 4 %, vsi ostali obrati pa so v količini prodaje zaostali za planom in sicer Valjarna bluming-štel za 27 %, Valjarna debele pločevine za 45 %, HV Jesenice za 16 % ter Profilarna za 32 %, medtem ko so Vratni podboji dosegli načrtovano količino prodaje iz operativnega programa. Prodajna cena se je gibala okoli načrtovane. Večja odstopanja so bila le v obratu Valjarna debele pločevine, kjer je prodajna cena presegla načrtovano za 23 %, in v Profilarni, kjer je zaostala za 35 %. Z izjemo HV Bela so vsi obrati zaostali za načrtovano realizacijo prodaje.

Storitve prevladali so v TOZD Ploščati program zaostale za načrtovanimi količinsko za 55 %, vrednostno pa za 59 %. Storitve prevladali v obratu Valjarna debele pločevine ni bilo, v HV Bela pa so zaostale za načrtovanimi za 32 %. Oblikovanje HOP v Profilarni je bilo na načrtovani višini, ni pa bilo opravljenih storitev oblikovanja diskov.

TOZD Okrogli program je zaostala za načrtovano količino prodaje za 1 %. Povprečna prodajna cena je presegla načrtovano za 8 %, tako da je bila neto realizacija večja od načrtovane za 331 mio din oziroma 7 %. Načrtovano količino prodaje so presegli v obratu Jeklovlek za 13 %, v Elektrodah za 15 % in v Žebljarni za 2 %, medtem ko je bila količina prodaje v Žičarni 2 % nižja od načrtovane zaradi pomanjkanja delavcev, v obratu Valjarna žice in profilov pa je zaostala za načrtovano za 32 %, vendar je dosegla količino prodaje iz operativnega programa, ki je bil nižji od gospodarskega načrta, zaradi preusmeritve jekla v Jeklovlek in Elektrode.

Če pogledamo še strukturo prodaje posameznih obratov v mesecu juliju, vidimo, da je bila načrtovana struktura prodaje najbolj presežena v obratu Žebljarna, in sicer za 8,1 %, za 2,9 % boljšo strukturo so imeli v obratu HV Jesenice ter za 0,4 % v

obratu HV Bela. V primerjavi z julijem lani so boljše rezultate dosegli v Valjarni bluming-štel, Valjarni debele pločevine, HV Jesenice, Vratnih podbojih, Elektrodah in Žebljarni.

Primerjava julija z junijem 1987 kaže, da so z izjemo obratov Valjarna debele pločevine, HV Bela, Žičarne in Jeklovleka vsi obrati presegli strukturo prodaje, največje presegeanje je bilo v obratu Profilarna, in sicer 17 %.

Kumulativni rezultati nam kažejo, da smo v prvih sedmih mesecih letošnjega leta s prodajo in storitvami prevladali v višini 203.537 ton zaostali za gospodarskim načrtom za 4,5 % za nekoliko nižjim operativnim programom pa za 1,9 %. S prodajo 197.324 ton naših izdelkov smo iztržili 94.824 mio din osnovne neto realizacije. Opravili smo 6.223 ton storitev prevladali v vrednosti 402 mio din. Storitve TOZD Tehnične dejavnosti so znašale 2.405 mio din, tako da smo v Železarni Jesenice v prvih sedmih mesecih letošnjega leta ustvarili 97.601 mio din neto realizacije, kar pa je 19 % manj kot smo načrtovali.

črtovali, in 52 % več kot v obdobju januar—julij 1986.

Kumulativni prodajni rezultati posameznih TOZD nam kažejo, da je TOZD Ploščati program dosegel načrtovano prodajo 96 %, TOZD Okrogli program pa zaostaja za gospodarskim načrtom za 6 %. V okviru TOZD Ploščati program so načrtovano količino prodaje dosegli oziroma presegli v obratih Valjarna bluming-štel, HV Bela in Vratni podboji. V ostalih obratih zaostajajo za načrtovano količino. Zaostanek je največji v Valjarni debele pločevine, in sicer 12 %. V TOZD Okrogli program so načrtovano količino prodaje presegli v Elektrodah za 15 % in Žebljarni za 2 %. Ostali obrati zaostajajo, zaostanek je bil največji v Valjarni žice in profilov zaradi preusmeritve vložka v obrate nadaljnje predelave namesto v prodajo.

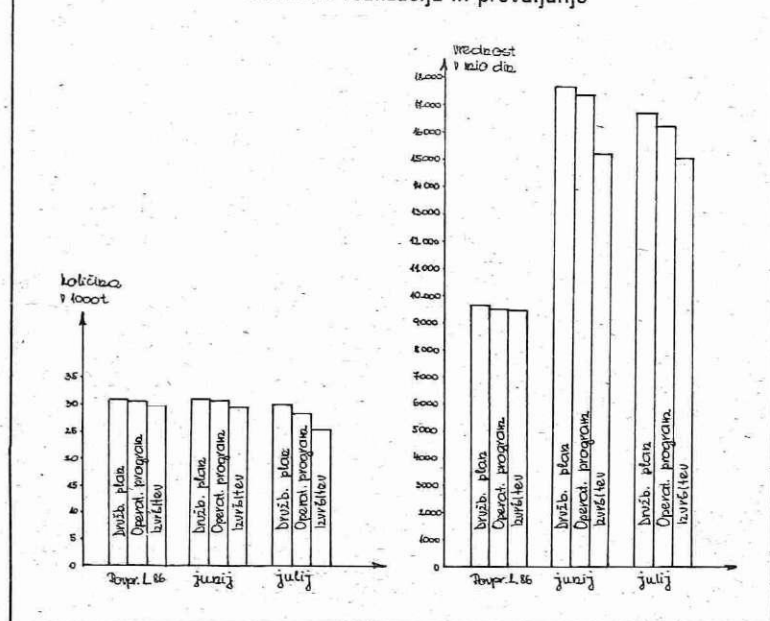
Realizacija je v prvih sedmih mesecih v vseh obratih zaostala za načrtovano višino zaradi nedoseganja planiranih prodajnih cen.

Struktura prodaje v obdobju januar—julij je na nivoju Železarne za 4,7 % slabša od načrtovane, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa je bila boljša za 3,4 %. Analiza po obratih nam pokaže, da so v primerjavi s planom bolj kvalitetne izdelke prodajali iz HV Jesenice, Vratnih podbojev in Žebljarne. V primerjavi z istim obdobjem lani pa so bili letos uspešnejši v obratih HV Bela, Žičarna, Jeklovlek, Elektrode in Žebljarna.

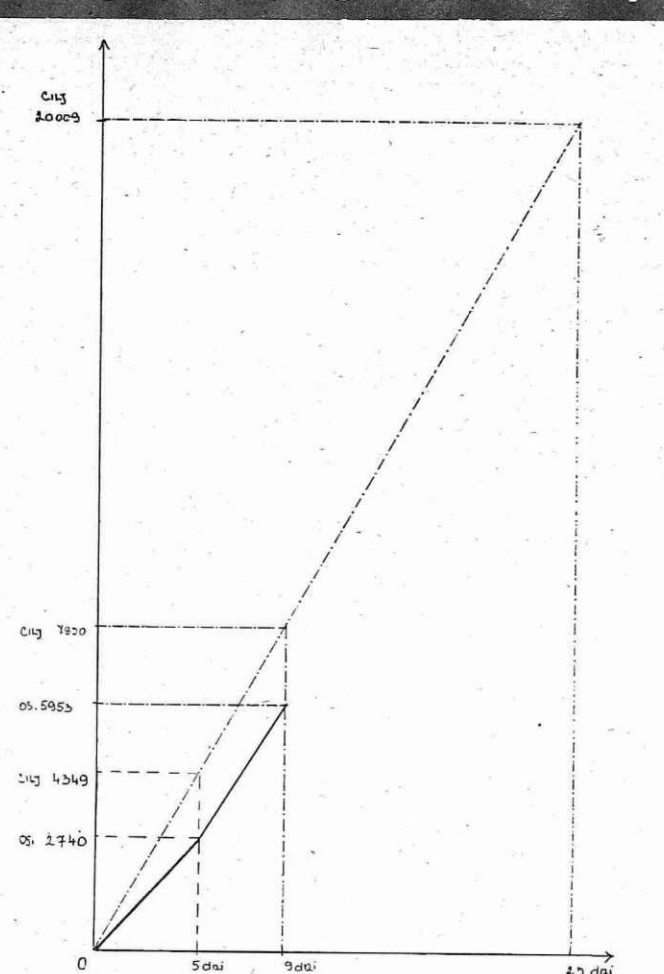
S prodajnimi rezultati v juliju in v prvih sedmih mesecih ne moremo biti zadovoljni. Količinski zaostanki za načrtovano prodajo so preveliki. Ugodne finančne rezultate bomo dosegli le s prodajo načrtovane količine in če bo tudi kvaliteta prodanih izdelkov na juljski ravni.

Polonca Marjanovič

Osnovna realizacija in prevladanje

doseganje skupnega cilja poslovanja

V devetih dneh avgusta smo dosegli 5.953 mio din realizacije, kar je 76 % doseganja cilja. Oddelek za nagajevanje

Jeklarji (foto: I. Kučina)

Razpis za žerjavovodski tečaj

V jesenskem času bomo organizirali žerjavovodski tečaj za delavce TOZD in delovne skupnosti Železarne Jesenice. Pogoji za vpis so naslednji:

- kandidati morajo biti vsaj eno leto zaposleni v Železarni Jesenice,
- imeti najmanj šest razredov osnovne šole,
- imeti odslužen vojaški rok,
- izpolnjevati psihofizične zahteve.

Kandidati dobijo obrazce (prijave) pri personalnih delavkah obrata. Obrazce pravilno in čitljivo izpolnijo in jih nato vrnejo personalnim delavkam do 8. septembra 1987.

Prosim, da kandidati upoštevajo navedeni rok, ker poznejših prijav zaradi organiziranih zdravniških in psiholoških pregledov ne moremo upoštevati.

Železarna Jesenice
kadrovski sektor

Obvestilo

Izvršni odbor sindikata Žebljarne obvešča člane kolektiva in upokoence Žebljarne, da bo 19. septembra piknik na Poljanah.

Udeleženci piknika ob prijavi prispevajo: člani kolektiva, upokoenci in otroci do 10 let po 2.000 din, svojci pa po 4.000 din.

Prijave z vplačilom sprejema Simon Bedene (☎ 31-41) do vključno 1. septembra. Pri njem boste dobili tudi vse dodatne informacije. IO OOS Žebljarna

IO OO sindikata obrata Strojne delavnice Železarne Jesenice obvešča vse bivše sodelavce — upokoence, da organizira v soboto, 5. septembra, ob 10. uri

PIKNIK

pri domu DPM na Poljanah nad Jesenicami.

Piknik bo ob vsakem vremenu, hrano pa bomo delili do 15. ure.

Vabljeni tudi svojci! Prijave sprejema personalka obrata po ☎ 33-40 ali po ☎ 32-42 do petka, 28. avgusta.

IO OO sindikat

Največji strošek so storitve Vatrostalne

Eden od ukrepov za izboljšanje poslovanja je tudi zmanjšati stroške vzdrževalnih del zunanjih izvajalcev. Temeljna organizacija Tehnične dejavnosti je pripravila predlog, po katerem bi obseg stroškov znižali predvsem z zmanjševanjem obsega remontov in s postopnim zmanjševanjem števila delavcev zunanjih izvajalcev. O tem smo se pogovarjali z vodjo temeljne organizacije Tehnične dejavnosti Francem Brelihom.

Glede na prvo četrtletje letošnjega leta je v drugem četrtletju število zunanjih naročil pri storitvah naraslo za 76 odstotkov, pri rezervnih delih pa za 59 odstotkov. Tako je bilo v Železarni dnevno povprečno 380 delavcev zunanjih izvajalcev del, in sicer 100 delavcev Vatrostalne Zenica, 80 iz Metalne Maribor, 70 iz EM Hidromontaža Maribor, 30 iz Kovinarja Jesenice, 25 iz Gradbinca iz Kranja, 20 iz Pleskarja iz Ptuja, 10 iz Monterja iz Dravograda ter manjše število delavcev Gradisa Jesenice, IMP Ljubljana, Termike Ljubljana, Huseina Bećirovića in drugih.

Med zunanjimi izvajalci del predstavlja največji strošek Vatrostalna Zenica z 2.085.416.443 dinarji, sledijo ji Metalna Maribor, Gradbince Kranj, Hidromontaža Maribor, IMP Ljubljana... Vsak zunanji delavec našo železarno dnevno stane 50.000 dinarjev (brez materialnih stroškov). Skupaj z materialnimi stroški je morala Železarna v prvem polletju za zunanje izvajalce odšteti 4,7 milijarde din.

V Železarni imamo različne vrste zunanjih izvajalcev del: take, ki opravljajo dejavnosti, za katere nimamo svojih delavcev (Vatrostalna), in take, ki s svojim delom samo dopolnjujejo delo naše temeljne organizacije (gradbena podjetja, Metalna in Hidromontaža iz Maribora).

Največji prispevek temeljne organizacije Tehnične dejavnosti k boljšim poslovnim rezultatom je zmanjševanje stroškov, zato bodo v prihodnje pri zunanjih izvajalcih določili optimalni obseg izvajalskih del, kar

pa ne pomeni, da bodo avtomatično zmanjšali število delavcev zunanjih izvajalcev, temveč da bodo določili tudi, kdo v Železarni bo ta dodatna dela opravil. Tako bi do novembra po ustavitvi proizvodnje na plavžu število zunanjih delavcev zmanjšali za 80, do konca leta pa za skupno 110. Postopno zmanjševanje delavcev zunanjih izvajalcev se bo nadaljevalo tudi v prihodnje, ker je to stalna naloga delavcev Tehničnih dejavnosti.

V prvem polletju je bila večina del zunanjih izvajalcev narejena na letni nalog, v drugem polletju pa bo za vsako delo naročilo izstavljeno sproti. V naročilih bo projektna naloga bolj opredeljena, kar bo omogočalo bolj pogodbeni odnos in konkurenčne ponudbe. Ker predstavljajo usluge Vatrostalne največji strošek, je za njena dela do konca leta narejen podoben načrt, v katerem so po mesecih določili potreben obseg del in materiala.

Naredili so tudi rebalans planov remontov v drugem polletju in iz njega izločili remonte, ki jih lahko prestavijo na drugo leto, več pozornosti pa bodo namenili preventivnemu vzdrževanju.

V temeljni organizaciji Tehnične dejavnosti ocenjujejo, da bi s preaktivitvijo remontov, zmanjšanjem deleža del zunanjih izvajalcev in z manjšimi stroški energetike lahko celotne stroške zmanjšali za tri milijarde din.

Že v tem polletju naj bi več naredili tudi na področju načrtovanja, ko bi že vnaprej naročali vse dražje re-

zervne dele, večja popravila in kalkulativne remonte (ki so tako obsežni, da se odplačujejo preko celega leta — na primer remont Valjarne debele pločevine). Na področju finančnega načrtovanja se dogovarja o tem, katere stroške svojega dela lahko pokrijejo in katere dejavnosti oziroma dela bo treba narediti šele v naslednjem letu.

Eden od razlogov za naraščanje del zunanjih izvajalcev je tudi neorganiziran pristop k temu delu. Do sedaj je bilo naročanje del in dogovarjanje z zunanjimi izvajalci preveč razdrobljeno, saj je o tem lahko odločal vsak asistent. Sedaj za naročila in stike z zunanjimi izvajalci skrbita oddelka tehnične službe in priprava dela vzdrževanja. Tehnične službe so oblika priprave dela pri vodstvu temeljne organizacije, ki skrbi tudi za nadzor vseh ognjeodpornih in gradbenih del. Priprava dela vzdrževanja je odgovorna za izvajanje del in stike z zunanjimi izvajalci ter za izdelavo operativnih načrtov remontov in večjih popravil.

V Železarni mnogi mislijo, da je za nas ceneje, če vsa takšna dela naredimo sami. Vendar to ni popolnoma res. Za Železarno je ceneje, kadar zunanji izvajalec prepustimo občasna kratkotrajna dela, kot so specifična dela pri večjih remontih in gradbenih dela. Stalne naloge in strokovna dela, predvsem specialna dela s področja hidravlike in pnevmatike in dela v sistemu dela 4 + 1 pa moramo seveda opraviti sami.

Tudi za nekvalificirana občasna dela, kot je popravilo prog ali streh, je za Železarno ceneje, če jih naredijo delavci Kovinarja, kot pa da jih naredimo sami, saj nam stalno primanjkuje delavcev, nesmiselno pa je, da bi zaradi takih občasnih del zaposlili nove.

Lilijana Kos

Iz tovarniških glasil

Informativni fužinar

Znanje mora postati potreba

Za boljše delo je potrebno več znanja in se nenehno izpopolnjevati. Ker pa zavest o potrebnosti znanja med ljudmi še ni dovolj močna, so v ravnstvi železarni strokovni razvoj, kot so poimenovali svojo izvirno obliko stalnega izpopolnjevanja znanja, vgradili v sistem osebnega dohodka. Že avgusta lani so vse delavce glede na izobrazbo in delovne izkušnje razporedili v kategorije in stopnje strokovnega razvoja.

S tem so postavili startno osnovo za svoj strokovni razvoj. Kot vzpodbudo za boljši odnos do znanja je takrat vsak zaposleni prejel za pet ali deset odstotkov višji osebni dohodek. Letos maja so s strokovnim razvojem začeli zares. V vseh okoljih so pripravili temeljite razprave, strokovna služba pa je novosti razlagala tudi posameznikom, če je bilo potrebno. Kljub temeljitim razlagam se nekateri delavci sedaj, ko morajo spet začeti hoditi v šole, čutijo oguljane in pravijo, da je bilo povišanje osebnih dohodkov le pesek v oči, da bi sprejeli program strokovnega razvoja. Zato so se strokovne službe še temeljiteje lotile dela in razlage. Javnostnega raziskava konec novembra lani je pokazala, da čutijo delavci z višjo izobrazbo večjo potrebo po znanju kot delavci z nižjo izobrazbo. Sprejem strokovnega razvoja je zelo odvisen od delavčevega odnosa do znanja na sploh. Tako je kar 80 % delavcev nedokončano oziroma končano osnovno šolo izjavilo, da po njihovem mnenju sistem strokovnega razvoja nima nobenih odlik, 20 % teh delavcev vidi njegove odlike v nagrajevanju in le 20 % tudi v izobraževanju. Popolnoma drugačna slika je pri delavcih z višjo izobrazbo. Kar 53 % teh delavcev vidi v strokovnem razvoju odlike v izobraževanju in samo 9 % jih je prepričanih, da odlik ni. Tak odnos do izobraževanja je splošen in ni značilen samo za Železarno. Zato so najprej hoteli sistem strokovnega razvoja pripraviti samo za višjo stopnjo izobrazbe, vendar so ga potem razširili na vse delavce, saj je zaradi nenehnih novosti dodatno znanje potrebno prav vsem. Zato so sistem strokovnega razvoja vnesli tudi v nagrajevanje, da bi vzpodbudili interes za izobraževanje in to tako dolgo, da bo poslovalno znanje potreba in denar ne bo več v ospredju. Sistem, ki so si ga zamislili, daje vsem enake možnosti.

Javnostnega raziskava je po-

kazala, da mnogo delavcev meni, da imajo za svoje delo dovolj znanja. Tako mišljenje je zelo zmotno. Šola do neke mere sledi razvoju in dokler si v šoli, še slediš novostim. Ko se zaposliš, prekineš stik s šolo in vsa nova znanja grede mimo tebe, ne da bi sploh vedel, da obstajajo. Zato občutek, da vse veš, ker sploh ne veš, česa vsega ne veš. Vendar znanja splošno vsem manjka, če pa ga delavci že imajo, ga ne uporabljajo. Smisel strokovnega razvoja in programov izpopolnjevanja naj bi bil tudi v tem, da bi opozoril na že uskladiščeno znanje.

V maju so se začeli prvi štirje programi izpopolnjevanja: za čistilke, za voznike viličarjev in žerjavov in za strugarje. Programe obiskuje 280 ljudi. Programe je strokovna skupina izdelala skladno s proučenimi potrebami po izobraževanju in vsebujejo znanja, ki se nanašajo na ocenjeni deficit znanja za opravljanje sedanjega dela, razvojne potrebe delovne organizacije, novosti v stroki in poklicu ter individualne potrebe in interese. Ker nekateri ugotavljajo, da so neustrezni, preobsežni in le malouporabni, bodo programe izobraževanja izboljšali. Ne bodo jih več sestavljali le na osnovi deficita znanja (za strugarje so ga na primer ocenjevali tehnologi in kontrolorji), ampak čim bolj specifično, z razgovori in čim ožje. Vendar je tudi ocenjena deficita znanja marsikaj povedala, saj se mnenje delavcev o svojem znanju večkrat razlikuje od izdelkov, ki jih naredijo.

Strokovni razvoj je sledenje razvoju, zato pridobljeno znanje mogoče ne bo takoj uporabno, bo pa delavec oborožen z njim za trenutek, ko ga bo potreboval. Čez noč se namreč znanja ne da osvojiti, njegovi učinki pa so zelo dolgoročni. Vendar se bo nalaganje novega znanja lahko začelo šele takrat, ko bodo odpravili deficite.

Strokovni razvoj ne nadomešča rednega šolanja. To je le izpopolnje-

vanje znanja, ki si ga delavci pridobijo z rednim šolanjem. Izhaja iz prakse in razvoja posameznih znanj. Redni študij in študij ob delu še stalno ostajata najpomembnejša, saj na primer ni mogoče napredovati iz kategorije v kategorijo, če nimaš ustrezne formalne izobrazbe. Strokovni razvoj omogoča le horizontalno napredovanje.

Za tako veliko delovno organizacijo, kot je Železarna Ravne z okrog sedem tisoč zaposlenimi, se tak sistem dodatnega izobraževanja skoraj zdi preobsežen in neuresničljiv. Tog sistem s programi po poklicih, z urami predavanj in izpiti bo potreben tako dolgo, dokler se v delavcih ne bo zbudila želja po stalnem izpopolnjevanju znanja. Neko željo oziroma zavest o potrebnosti znanja so na Ravnah vsekakor že zbudili, saj se je v prve programe izpopolnjevanja vključilo kar 90 % delavcev.

Do pete kategorije strokovnega razvoja bodo programe izobraževanja pripravljali v sami Železarni. Ker bo to za sedanjost strokovno skupino, v kateri so: sociologa, pedagoginjo in psihologinjo, znatno preobsežno in prezahtevno delo, bi radi ustanovili svoj izobraževalni center. Za višje kategorije ne bodo pripravljali posebnih oblik izobraževanja (mogoče le, če bodo večje skupine). Programi bodo individualni. O njih se že dogovarjajo z različnimi fakultetami (Visoka tehniška šola v Mariboru, FSPN v Ljubljani itd.), čeprav je tak način izpopolnjevanja tudi za delavce na fakultetah novost. Za višje kategorije bodo verjetno določene individualne naloge, ki jih bodo delavci morali zagovarjati.

Na Ravnah so se torej železarji odločno spoprijeli z neznanjem. Kako pa je pri nas? Bomo še kar ostali le pri taranju o tehnološki in delovni nedisciplini?

(Iz Informativnega fužinarja št. 7, 15. julija 1987)

Prodaja permanentnih vstopnic

Hokejski klub Jesenice organizira prodajo permanentnih vstopnic za leto 1987/88 preko osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice.

Cena vstopnic je 15.000 din. Za delavce Železarne Jesenice je omogočeno plačevanje po obrokih (3 x 5.000 din). Prvi obrok se plača ob prevzemu vstopnice, za dva obroka pa mora delavec dati izjavo o administrativni prepovedi na ustreznih del osebnega dohodka.

Vstopnice in izjave dvignejo športni referenti na sindikatu Železarne Jesenice od 15. avgusta do 15. septembra.

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 24. DO 30. AVGUSTA

24. avgusta, Ernest PUŠNIK, TOZD Komerciala, Hrušica 138.
25. avgusta, Vinko ROTAR, TOZD Tehnične dejavnosti, Jesenice, C. talcev 8 a, ☎ 82-792.
26. avgusta, Martin ŠKETA, TOZD Ploščati program, Bled, Alpska 1, ☎ 77-130.
27. avgusta, Lado ŠKETA, poslovodni odbor, Bled, Alpska 1, ☎ 77-136.
28. avgusta, Jože ŠLIBAR, Transport, Jesenice, C. 1. maja 58.
29. avgusta, Franc VIČAR, TOZD Okrogli program, Žirovnica, Rodine 51, ☎ 80-686.
30. avgusta, Emil AŽMAN, sektor inženiring, Žirovnica, Breg 129, ☎ 80-243.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 24. 8.	Anton Kavčič	Dušan Šmid
Torek — 25. 8.	Miha Šlibar	Dušan Bak
Sreda — 26. 8.	Zdravko Smolej	Berti Krapež
Četrtek — 27. 8.	Janez Faletič	Rajko Petraš
Petek — 28. 8.	Božidar Černe	Franci Zupančič
Sobota — 29. 8.	Matija Urh	Alojz Varl
Nedelja — 30. 8.	Ahmed Telalović	Jože Zidar

Služba obratne ambulante

Od 24. do 29. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik.
POPOLDNE: IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce od 13. do 14. ure.
V soboto, 29. avgusta, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.
Za borce od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.
V soboto, 29. avgusta, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.
V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. ure do 10.30, popoldan od 12. ure do 17.30.
Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

22. in 23. avgusta, Urša OBLAK, Dovje 78, ☎ doma 89-1987, ☎ v službi 83-281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

KADROVSKO GIBANJE V JULIJU

	SKLENITI DELOV. RAZMERJE				PREKINITI DELOVNO RAZMERJE				dejavno št. 31.7.87	planir. št. 31.7.87
	iz JLA	stopnja	ostali	Skupaj	iz JLA	stopnja	ostali	Skupaj		
VODSTVO TALILNIC									2	-
PLAVŽ									149	183
JEKLARNA						1	2	1	4	678
LIVARNA		1		1						82
TOZD TALILNICE	-	1	-	1	-	1	2	1	-	911
VODSTVO PLOŠČ. PROG.									2	-
VALJ. BLUM. ŠTEKEL			4	4	-	1	2	1	4	341
VALJ. DEBELE PLOČ.			1	1			2		2	207
HL. VALJ. BELA			1	1		1	1		2	275
HL. VALJ. JESENICE								1	1	198
PROFILARNA	1			1			1		1	59
VRATNI PODBOJI									-	42
TOZD PLOŠČ. PROG.	1	-	6	7	-	2	6	1	10	1124
VODSTVO OKROG. PROG.									-	2
VALJARNA ŽICE			2	2		1			1	152
ZIČARNA	1		4	5		1			1	229
JEKLOVLEK									-	148
ELEKTRODE	1		1	2			1	2	3	265
ŽELJARNA			2	2					-	78
TOZD OKROG. PROG.	2	-	9	11	-	2	1	2	-	874
VODSTVO TEHN. DEJAV.									-	2
STROJNE DELAV.	3	3		6					-	286
REMONTNE DELAV.			1	1					-	495
VZDRŽEVANJE		2	5	7		1	1		2	569
ENERGETIKA							1		1	243
TRANSPORT		1	1	2		2	2		4	344
TOZD TEHNIČNE DEJ.	3	6	7	16	-	3	4	-	7	1939
TOZD KOMERCIALA									-	155
F.R.S.									-	143
K.S.I.			2	2			1		1	335
PRIPRAVNIKI-S.V.V.S.Š.		1		1					-	21
E.T.N.						1	1		2	488
D.S.S.S.	-	1	2	3	-	-	2	1	1	987
TOZD DRUŽB. STAND.			3	3			1		1	197
ŽELEZARNA	6	8	27	41	-	8	16	5	31	6187

UPOKOJENA: Jože Dežman, 1935, Jeklarna — 34 let v ŽJ in Peter Frelih, 1931, Valjarna bluming - štekel — 36 let v ŽJ.

INVALIDISKO UPOKOJENI: Miroslav Kapus, 1930, sektor novograden — 35 let v ŽJ; Behija Mulalić, 1933, Elektrode — 23 let v ŽJ in Marija Novak, 1936, Elektrode — 29 let v ŽJ.

UMRLA: Bojan Grubar, 1970, Hladna valjarna Jesenice — 10 mesecev ŽJ in Vinko Vovk, 1948, splošni sektor — 13 let v ŽJ.

Družbene obveznosti v prvem polletju

Družbene obveznosti Železarnice Jesenice so znašale 9.628 mio din, kar je za 125 % več kot v prvem polletju 1986. Prispevki iz osebnega dohodka so znašali 3.036 mio din, obveznosti iz dohodka 3.634 mio din, obveznosti, ki smo jih financirali iz akumulacije oziroma lastnih sredstev, pa so znašale 2.908 mio din.

ANALIZA POSAMEZNIH SKUPIN PRISPEVKOV

I. Prispevki iz osebnega dohodka so znašali 3.036 mio din in so se glede na prvo polletje 1986 povečali za 113 % oziroma za 1.613 mio din. Nespremenjene prispevne stopnje so ostale pri prispevku skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pri prispevku skupnosti socialnega varstva občine, pri posebnem republiškem prispevku (davku) iz OD, pri republiškem davku iz OD za dopolnilno delo ter pri davku za pogodbeno delo.

Prispevne stopnje so se zmanjšale pri prispevku skupnosti zdravstvenega varstva, občinski skupnosti otroškega varstva (po delovnem mestu), dodatnem prispevku solidarnosti za Crno goru (po delovnem mestu), skupnosti otroškega varstva občine po domicilu ter pri prispevku kulturni skupnosti občine in republike.

Ostale tri prispevne stopnje so se povečale. Najbolj se je povečal poseben občinski prispevek (davek) iz OD (od 1,00 % v prvem polletju 1986 na 1,45 % v prvih šestih mesecih letos). Povečane prispevne stopnje so se pri prispevku temeljni izobraževalni skupnosti občine in telesnokulturni skupnosti občine. Z aprilom 1986 se je nehal plačevati prispevek republiški skupnosti otroškega varstva.

II. Prispevki iz dohodka oziroma čistega dohodka so znašali 6.592 mio din in so se povečali za 131 % oziroma za 3.742 mio din.

1. Prispevki za splošne družbene potrebe so znašali 925 mio din in so se v primerjavi z lanskim prvim polletjem povečali za 491 mio din, to je za 113 %. Davek iz dohodka je znašal 58,0 mio din in je manjši za 49 % od obračunskega dohodka v prvem polletju 1986. Obveznost je za Železarno nižja zaradi tega, ker je davčni zavezanec ob izgubi oproščen plačila določenega dela davka. Stopnja za izračun tega prispevka je nespremenjena. V letošnjem letu posebnega republiškega davka iz dohodka ne plačujemo (v prvem polletju lanskega leta smo ga plačevali po stopnji 1 % od osnove in na način, ki je določen z zakonom o davku, brez upoštevanja davčnih olajšav in oprostitve).

Prispevek za solidarnost iz dohodka je znašal 6 mio din in je bil za 3 mio din manjši kot v prvem polletju 1986, oziroma je bil manjši za 29 %. Po zakonu

se solidarnostni prispevek obračunava enako, kot se plačuje davek iz dohodka in je, kot pri republiškem davku iz dohodka, davčni zavezanec ob izgubi oproščen plačila določenega dela davka.

Posojilo skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin obračunavajo temeljne organizacije od poslovnega sklada po prispevnih stopnjah 1,3, 2,1, 3,5 in 4,2. Prispevne stopnje so ostale nespremenjene. Posojilo je znašalo 688 mio din in je višje za 291 % oziroma za 512 mio din. Povečalo pa se je v glavnem zaradi povečane osnove.

Z lanskim aprilom je prenehal veljati zakon o samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino in delo republiške SISEOT. V letošnjem letu tega prispevka zato ne plačujemo.

Prispevek gospodarski zbornici (republiški in zvezni), ki ga obračunavamo po stopnjah 0,127 % oziroma 0,0782 % od dohodka, je v prvem polletju letos znašal 29 mio din in je bil višji za 29 %.

2. Prispevki za skupno porabo na področju socialne varnosti so znašali 1.544 mio din in so se povečali za 136 % oziroma za 889 mio din.

Prispevek iz dohodka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ki ga obračunavamo od poslovnega sklada, je znašal 195 mio din in se je povečal le za 27 % zaradi višje osnove za izračun prispevka.

Povečala se je prispevna stopnja prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje za nesreče pri delu. Prispevek smo lani obračunavali po stopnji 9,6 % od bruto OD, letos pa po stopnji 6,2 %. Vrednostno je prispevek znašal 650 mio din in se je povečal za 322 % glede na lansko prvo polletje.

Prispevna stopnja prispevka iz dohodka za beneficirano delovno dobo je ostala enaka, prispevek pa je znašal 80 mio din in se je povečal za 86 % v primerjavi z lanskim prvim polletjem.

V tej skupini prispevkov se je zmanjšala le prispevna stopnja prispevka iz dohodka za zaposlovanje in socialno varnost, in sicer z 0,21 % na 0,20 %. Pri ostalih prispevkih so prispevne stopnje ostale nespremenjene, povečanje prispevkov pa je v okviru povečanja osnove (bruto OD). Stanovanjski prispevek, v katerega spadajo prispevek za solidarnostno gradnjo, za gradnjo

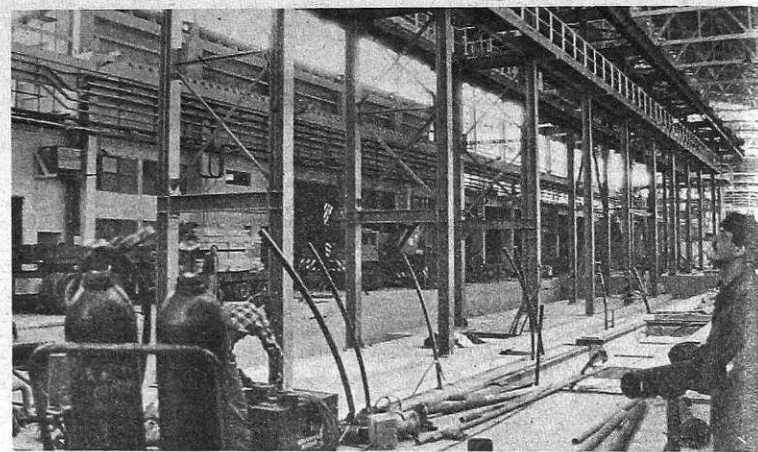
študentskih domov in za bivalne prostore MDA, je znašal 140 mio din in se je povečal za 107 %. Stanovanjski prispevek za lastno stanovanjsko gradnjo je znašal 216 mio din in se je prav tako povečal za 107 %. Enak procent povečanja imajo tudi ostali prispevki, ki so združeni v eno skupino. Sem spadajo prispevek za sofinanciranje kadrovskih stanovanj, vzajemno združevanje sredstev, namenska sredstva za kreditiranje stanovanj v občini in za vzdrževanje stanovanjskih hiš. Obveznost za te prispevke je znašala 183 mio din. Prispevek za komunalno dejavnost iz čistega dohodka pa je znašal 60 mio din.

3. Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnostih so znašali 1.590 mio din in so se povečali za 105 % oziroma za 815 mio din. Prispevki iz dohodka republik in posebni izobraževalni skupnosti so znašali 344 mio din in so se povečali za 67 % v primerjavi s prvim polletjem 1986. Prispevna stopnja republiški izobraževalni skupnosti se je zmanjšala od 0,35 % na 0,27 %, povečala pa se je prispevna stopnja posebni izobraževalni skupnosti, in sicer od 1,50 % na 1,65 %, osnova (dohodek) pa je večja za 71 %.

Prispevki iz dohodka republiški, posebni in občinski raziskovalni skupnosti so znašali 190 mio din in so bili glede na prvo polletje 1986 večji za 119 %. Prispevne stopnje za vse tri raziskovalne skupnosti so se povečale.

Prispevek iz dohodka za zdravstvo je znašal 1.057 mio din, povečal se je za 119 %. Prispevna stopnja tega prispevka se je povečala od 9,65 % na 10,14 %.

4. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na področju infrastrukture so znašali 1.761 mio din. Povečali so se za 245 % oziroma za 1.250 mio din. Pri združevanju sredstev za vzdrževanje in gradnjo magistralnih in regionalnih cest SRS smo združili 63 mio din, pri financiranju luške infrastrukture smo

Montaža nove lužilne linije (foto: I. Kučina)

združili 8 mio din, za financiranje razvoja železnice 49 mio din, za razvoj naftoplinkega gospodarstva 32 mio din, za financiranje letališke infrastrukture 2 mio din ter za financiranje infrastrukturnih objektov RTV 6 mio din. Povečala se je le prispevna stopnja za razvoj naftoplinkega gospodarstva (od 1,82 % na 2,0 %), ostale prispevne stopnje so ostale nespremenjene, združevanje sredstev za financiranje infrastrukturnih objektov RTV pa je v letošnjem letu nov prispevek.

Za financiranje gradnje elektroenergetskih objektov smo združili 1.585 mio din, kar je za 266 % več kot v prvem polletju lani. Prispevne stopnje so ostale nespremenjene, višje pa so osnove za obračun obveznosti. Za razvoj PTT smo v prvem polletju 1987 združili 15 mio din.

5. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih so znašali 625 mio din in so večji za 55 %.

Splošni vodni prispevek SRS je v prvem polletju letos znašal 61 mio din in je bil za 8 % manjši kot v enakem obdobju lani. Prispevna stopnja je ostala nespremenjena.

Prispevek za usposabljanje zemljišča za družbeno organizirano kmetijsko proizvodnjo je znašal 57 mio din, povečal se je za 7 %. Prispevek se obračunava in plačuje po stopnji 1,5 % od davčne osnove B. Prispevna stopnja je od lanskega prvega polletja ostala nespremenjena.

Največji prispevek v tej skupini se plačuje za pokrite dela stroškov enostavne reprodukcije ŽTP, ki je znašal 322 mio din in je bil večji za 85 %. Prispevna stopnja je ostala nespremenjena. Tudi pri prispevku občinski skupnosti Jesenice za ceste in za požarno varnost občine Jesenice so ostale prispevne stopnje nespremenjene, povečanje gre le na račun višje osnove za obračun, ki je pri teh dveh prispevkih bruto OD.

6. Prispevek za SIS Komunalne dejavnosti Jesenice je znašal 147 mio din, povečal se je za 105 % zaradi višje osnove za obračun (bruto OD), prispevna stopnja pa je enaka kot lansko prvo polletje.

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V PRVEM POLLETJU

Vrsta prispevka	Januar—junij 1986	Januar—junij 1987	Indeks
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA	1.423.584	3.036.487	213
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA (1 do 6)	2.849.574	6.591.966	231
1. Prispevki za splošne družbene potrebe	433.874	924.966	213
2. Prispevki za skupno potrošnjo na področju socialne varnosti	655.104	1.544.267	236
3. Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnostih	774.839	1.590.015	205
4. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na področju infrastrukture	510.591	1.760.518	345
5. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih	403.517	625.072	155
6. Prispevki za ostala financiranja	71.649	147.128	205
SKUPAJ DRUŽBENE OBVEZNOSTI (I. + II.)	4.273.158	9.628.453	225

v 000 din

Pregled sestankov SDS

Čeprav naj bi se razprava o poslovnem poročilu za prvo polletje 1987 po SDS končala 19. avgusta, smo do 18. avgusta prešli je kar nekaj zapisnikov SDS iz posameznih obratov oziroma TOZD in delovne skupnosti. Ponekod na primer v obratu Jeklarna 1 — so SDS posebej obravnavale tudi vzroke za nastalo izgubo in predlog ukrepov za odpravo le-te. Kakih posebej vznemirljivih, presenetljivih ali zaostrenih ugotovitev ob več kot štirinajstih izgubi, kot bomo videli iz objavljenih primerkov zapisnikov, doslej ni bilo. Še več: kar presenetljivo število SDS gre, kljub zaostrenim razmeram (in zakonodaji), kar molče mimo podatkov, ob katerih nikakor ne bi smeli ostati ravnodušni. Verjetno bi se morali odgovorni v Železarni nad kričavo govorico molka posebej zamisliti in jo proučiti. Dogaja se tudi — v kakšnem obsegu bi bilo prežgodaj ocenjevati — da se večje število delavcev ali kar večina, če že ne cela SDS, vzdrži osebnega izjavljanja ob predlagani začasni delitvi ustvarjenega dohodka, ne da bi v zapisniku navedli kakršnikoli vzrok za to zadržanost. A najprej si ogledimo še nekaj pripomb iz juljskih zapisnikov SDS (s sestankov, ki so bili sklicani izven programa samoupravnih aktivnosti), ki smo jih omenili že v prejšnji številki Železarnja (v obratu HVB so razpravljali o predlogu sprememb osebnega dohodka, v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje pa o predlogu evidentiranih kandidatov za samoupravne organe DSSS).

Iz OBRATA HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo — priprava dela, lužilnica + priprava vložka 1, 2, 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža in strojna adjustaža 1, 2 in 3. SDS žarilnica 1 opozarja, da niso bili realizirani vsi sklepi s prejšnjega sestanka, pa tudi vseh odgovorov niso prejeli. Pravijo, da klima naprava na žerjavu SAN ni popravljena in da so morali na zamenjavo motorja čakati mesec dni, vendar tudi po zamenjavi motorja klima ne dela. Kopalnice v ženski garderobi se zelo počasi popravljajo (ženske si še rok ne morejo umiti). SDS žarilnica 2 zahteva, da se čimprej popravi streha nad izstopnim pultom linije CRNO, kajti ob večjem deževju močno teče v halo. Glede hladilne naprave imajo tudi oni podobne pripombe. SDS žarilnica 3 ni dobila odgovorov na vprašanja s prejšnjega sestanka. Vseh odgovorov ni dobila tudi SDS ŽARILNICA 4. Ta SDS omenja, da klima naprava ne dela zaradi težav z rezervnimi deli, da so »stari« WC žarilnice prevzeli vzdrževalci, medtem ko jim novi še ni dodeljen in da glede možnosti montaže trpežnejših vtičnic in vtičnic na SAN ter odzračevanja na SAN še niso bila podana mnenja s strani odgovornih. Omenjajo tudi nekaj sklepov, ki so »v izvajanju« (tesneje izstopnih vrat linije CRNO, reklamacija na novo izdelanega lakirca, organizacijski pristop k zmanjšanju skupnega elektronapajanja za GPL in SAN). SDS adjustaža 2 in strojna adjustaža 2 pozivata odgovorne, naj urgirajo pri izvajalcih del v garderobah, naj jih čimprej dokončajo. Vse tri SDS so še posebej kritične do tako imenovane »inovacije 2905 — valjanje neobrezanega traku«. Ne strinjajo se s tem, da nagrado za to »inovacijo« zaslužijo le nekateri, kajti do nje naj bi bili »vsaj delno«, kot pravi SDS valjarna 1, upravičeni (zaradi prihranka pri valjanju neobrezanega materiala) tudi valjavci (še kot neposredni izvajalci pri valjanju niso upravičeni do nagrade, potem je ne zaslužijo nihče; »v kolikor je to inovacija«). Zahtevajo pisni odgovor. SDS valjarna 1 tudi vprašuje, kdaj se bo OD začel izplačevati po novem sporazumu o delitvi osebnih dohodkov. Valjavci CTM pa so ogorčeni glede izračuna njihovih premij, saj so precej slabše od ZRM in adjustaže (za mesec junij).

Zahtevali so doplačilo premije in pisno pojasnilo, kako so bile izračunane premije za CTM. Pritožujejo se tudi, da se mala garderoba čisti le enkrat na štirinajst dni. SDS valjarna 2 opozarja, da bi bilo treba, če bi se še olajilo, skladišče vložka primerno preurediti in tako preprečiti nevarnost, ki jim preti zaradi oljnih madežev. Opozarjajo tudi, da nastava naprava CTM vedno slabše deluje in da bi moral ob valjanju nerjavnih jekel biti prisoten tudi delovodja. Zanima jih tudi, kaj je s kategorijo I. valjavca na CTM.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVogradnje smo prejeli zapisnike SDS oddelek za ekonomske analize in planiranje, oddelek za organizacijo dela, oddelek za študij dela in časa, kontrola kvalitete, raziskovalni oddelek, glavni laboratorij, mehanska preskuševalnica in oddelek za operativno planiranje proizvodnje. SDS oddelek za ekonomske analize in planiranje je imela pripombo na ključ kandidatov po sektorjih za delavski svet delovne skupnosti. Kot primer navajajo, da je plan zaposlenih v SEO 122, v sektorju za razvoj pa 60, oba pa imata po dva delegata v delavskem svetu. Obenem ugotavljajo, da njihova SDS nima nobenega delegata niti v delavskem svetu niti v kakem odboru. SDS oddelek za organizacijo dela zahteva odgovor na »Analizo PDC«. Tudi ta oddelek ima pripombo na število delegatov SEO in sektorja za razvoj glede na število zaposlenih v posameznem sektorju. Še zlasti obširne pripombe v zvezi z evidentiranjem kandidatov pa ima SDS oddelek za študij dela in časa. Takole pravijo: »Obravnava in priprave za evidentiranje kandidatov za samoupravne organe v delovni skupnosti je izvedena v času največje odsotnosti zaposlenih zaradi letnih dopustov, zato je vprašljiva razprava na SDS. Glede na razdelitev po sektorjih zastavljamo izvršnemu odboru sindikata vprašanje, kako bo deloval delegatski sistem, saj po našem mnenju evidentiranje kandidatov po omenjenih sektorjih ni sprejemljivo. Kot obrazložitev naj navedemo, da ima v delavskem svetu pri 60 zaposlenih sektor RO evidentirana dva kandidata, sektor SEO pri 120 zaposlenih prav tako dva kandidata in sektor OPP pri 16 zaposlenih enega kandidata. Delitev po sektorjih je vprašljiva, saj gre za razpon zaposlenih od 16 do 120 oseb. Izvršni odbor sindikata ETN prosimo za obrazložitev, na kakšni osnovi so določili evidentirane kandidate po posameznih SDS, ker je z novoooblikovanimi samoupravnimi organi zastopano bistveno širše področje (en delegat zastopa po novem tudi več SDS). Izvršnemu odboru sindikata zastavljamo tudi vprašanje, ali velja sestava evidentiranih kandidatov in kasnejše izvoljenih kandidatov le do nove organiziranosti delovne skupnosti. SDS se ne strinja z zamenjavo delegatov v fazi obravnave njihovih evidentiranj, ker je postopek za zamenjavo znan oziroma mora najprej SDS podati pripombo, katero mora obravnavati IO sindikata ETN, ki je oblikoval listo evidentiranih kandidatov. Nesprejemljiv je postopek zamenjave delegata v odboru za delovna razmerja, ki je potekal: a) zamenjava v dogovoru med predsednikom IO sindikata ETN in enim članom IO sindikata, b) popravek ni bil posredovan ostalim SDS v obravnavo, zato sta v obravnavi po posameznih SDS različni listi evidentiranih kandidatov, c) z navedenim je bil grobo kršen postopek obravnave evidentiranih kandidatov. Pred nadaljnjim postopkom priprave volitev zahteva SDS dogovore od izvršnega odbora sindikata ETN na vsa podana vprašanja. SDS kontrola kvalitete pripominja, da predlagana lista ni v skladu s številom zaposlenih po posameznih oddelkih OTK. Od osmih predlaganih kandidatov po posameznih oddelkih jih je pet iz kemičnega oddelka, le eden pa je iz oddelka kontrole kvalitete. Pripombo so imeli (v zvezi z delovno in tehnološko disciplino) tudi na strokovno usposobljenost delavcev, ki jih kadrovskega sektorja zaposluje v adjustažah. Pravijo, da ne kaže ljudi v adjustažah zaposlovati kar naravnost »s ceste«, ker da »nimajo pojma«, kakšne so njihove de-

lovne naloge; za usposabljanje pa tudi odgovorni v obratih nimajo pravega posluha. Tudi SDS mehanska preskuševalnica je imela nekaj podobnih propomb, kot smo jih že navedli, v zvezi s predlagano listo evidentiranih kandidatov.

IZ PROGRAMA SMOUPRAVNIH AKTIVNOSTI ZA AVGUST

TOZD Taliinice

Iz OBRATA JEKLARNA 1 smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektro peči 1, 2, 3 in 4, predelava talilniških odpadkov, kamnolom te ponovno gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS SM peči 3 in livna jama 3 menita, da so vzroki za nastalo izgubo premalo pojasnjeni. Moti jih tudi, ker ni navedena morebitna odgovornost posameznih služb ali organov upravljanja. Zanima jih, če ni bilo mogoče prej ukrepati da bi se izguba omilila. Za sam program ukrepov pa misli, da bi moral biti bolj podroben. SDS priprava vložka 2 meni, da bi bilo izvajanjem ukrepov treba čimprej pričeti, najti pa tudi krivce in jih poklicati na odgovornost. Pod razno navaja več vprašanj. Vprašuje se, zakaj celo s Stajerske (preko Dinosa) avtogeno režejo stare železo — in to po 6 din za kilogram (med njimi tudi inženir) — medtem ko so morali oni rezati za manjši denar na manjše dimenzije. Skupina zahteva, da se delavcem v pripravi vložka omogoči pogodbeno delo pod istimi ali podobnimi pogoji kot tujim izvajalcem in da se s tujimi izvajalci ne sklepa več pogodb. Zanima jih tudi, zakaj se žerjavovodjem v pripravi vložka ne izplača stimulacij za iz starega železa izločene elektromotorje. Gre za okoli 70 t elektromotorjev, ki so se zbirali celo leto. »Koliko je tu bakra in koliko škoda bi to lahko povzročilo v peče«, pravijo. Nadalje jih zanima, koliko časa bo v pripravi vložka še zaprta cela vrsta kopalnic (pet tušev) in WC (to se vleče že več kot dva meseca), kdaj se bodo pod »SAVA« uredile sanitarije (WC in voda) in kdaj se bodo popravile škjarje za razrez starega železa. Trdijo, da z okvaro obratujejo (na silo) že tri mesece in da elektrifikarji in hidravličarji ne ugotovijo napake. SDS elektro peči 1 v zvezi s poslovanjem v prvem polletju omenja, da so pričakovali težave z ustavitvijo nekaterih agregatov kakor tudi zagnoske težave Jeklarna 2. V zvezi z ukrepi menijo, da kaj več, kot da spremeni svoj odnos do dela, od delavci ni mogoče zahtevati. Opozarjajo tudi, da je njihova izmena zaradi letnih dopustov zelo okrnjena. SDS elektro peči 2 in 3 ukrepe za pravo izgube sicer podpira, ima pa tudi nekaj pripomb. Takole pravijo: »SDS meni, da za nedoseganje načrtovane proizvodnje ni krivi le delavci na peči, saj so za problem gašenja kablov na elektro peči vsi odgovorni vedeli že dlje časa, ukrepa pa se šele sedaj, ko je nastala že ogromna škoda. SDS moti izredna počasnost in odgovornost pri uvajanju novosti, ki bi bistveno olajšale delo, zmanjšale zastoj, na primer O. kopije na ASEA peči, ki je že dolga montirano, pa še vedno ni uporabno, in pa večje banje za žlind, ki bi lahko šle v rabo takoj po obeh glavnih remontih, pa so sedaj ugotovili, da voz za prevoz ni pravilno izdelan!« SDS ponovno spozorja 1 (Černe) opozarja, naj se vsa dela, ki so še potrebna žerjavu 32/15, dokončajo. »Če smo že toliko časa čakali, pravi bomo pa še toliko, da bo žerjav brezhiben sprejet v obratovanje. Ostali dve SDS ponovnega gospodarstva ocenjujeta, da je disciplina v Železarni tisto področje, kjer bi lahko brez stroškov najprej prispevali k sanaciji stanja.

(nadaljevanje prihodnjic)

CSI — Božidar Lakota

Pred krvodajalsko akcijo v septembru

Razvoj krvodajalstva

V septembru bo v naši občini spet potekala krvodajalska akcija. Zato je prav, da spregovorimo nekaj besed o pomenu te nenadomestljive tekočine, saj si danes ne moremo zamisliti zdravljenja brez konzervirane krvi in njenih derivatov.

Transfuzije krvi so v bolnišnicah postale nepogrešljivo zdravilo, brez katerega ne bi mogli rešiti življenja ponesrečenec ali opraviti zahtevnejših operacij. In vendar ima zdravstvo to nenadomestljivo zdravilo šele nekaj desetletij. Od prvih zamisli pretoka krvi iz človeka v človeka, ki jih zasledimo že v antičnih časih, je bilo opravljenih mnogo poizkusov transfuzije, ki so, kot vsako novo znanstveno odkritje, zahtevali tudi svoje žrtve.

Trdnjše podlago tem poskusom je prineslo šele odkritje krvnega obtoka (Harvey in Serveto 1616. leta) in krvnih skupin (Landsteiner — 1901. leta).

Temu so sledila še druga pomembna odkritja: 1914. leta je bil odkrit natrijev citrat, ki preprečuje strjevanje krvi. S tem pomembnim dosežkom so bile odpravljene nevarnosti in neprijetni občutki, ko je transfuzija predstavljala pravo operacijo in so jo izvajali direktno prek posebne aparature iz človeka v človeka.

1916. leta sta prišla Rote in Turner do pomembne ugotovitve, da je kri, shranjena na hladnem mestu, uporabna tudi po več dni. To odkritje je prvi začetek tako imenovanih krvnih bank, to je institucij, ki shranjujejo večje količine krvi. Po tem odkritju so pričeli v Evropi in Ameriki ustanavljati v večjih bolnišnicah zavode za transfuzijo krvi. S tem je bila omogočena hitra dobava krvi za transfuzije. Tako so že v prvi svetovni vojni izvajali transfuzijo krvi v armadah.

Odkritjem so sledila vedno nova in nova spoznanja, ki so obogatila znanost transfuziologijo, brez katere si danes ne moremo predstavljati sodobnega zdravljenja.

Pri nas je potekal razvoj transfuzije v prvih obdobjih počasneje. Medtem ko so imeli v drugih državah že dobro razvite transfuzijske centre in institut, ki so konservirali kri, pripravljali in liofilizirali plazmo ter imeli organizirano mrežo krvodajalcev, nismo imeli pred drugo svetovno vojno niti transfuzijske ustanove niti organizacije krvodajalcev. V nujnih primerih so dajali v naših bolnišnicah le direktno transfuzijo. Kri so dajali maloštevilni, stalni, plačani krvodajalci ali pa bolnikovi sorodniki, neredko pa iz zdravstveno osebje bolnišnice samo.

Konservirano kri in serume za določanje krvnih skupin je še posebno pogrešala naša saniteta med NOB. Dajali so direktno transfuzijo, brez ustreznih pripomočkov, ne da bi mogli določiti in dati kri enake krvne skupine. Z minimalnimi količinami serumov, ki so jih imeli, so mogli določiti krvno skupino le krvodajalcem, med katerimi so izbrali tiste, ki so imeli krvno skupino 0. Tako so ti krvodajalci, navadno sanitetno osebje, dajali kri ranjenim borcem.

V naši republiki je bila prva transfuzijska postaja organizirana takoj

po osvoboditvi v okviru centralne vojne bolnice.

Niti meseca dni po koncu vojne — 4. junija 1945 je bilo konserviranih prvih 19 steklenic krvi, ki jo je darovalo 150 krvodajalcev. Krvodajalci so dajali kri brezplačno, uprava centralne vojne bolnice pa jim je v zahvalo poklanjala nekaj olja in sladkorja.

Do konca leta 1945 je dalo 799 krvodajalcev 206.160 kub. cm krvi.

Januarja 1946. leta je transfuzijska postala civilna ustanova in se preimenovala v Zavod za transfuzijo krvi medicinske fakultete.

Junija 1946. leta so krvodajalci prenehali dobivati nagrado v naturilih. Ministrstvo za preskrbo in trgovino jim je odobrilo dodatek s posebnimi živilskimi nakaznicami za nakup racioniranih živil (do 300 kub. cm krvi: 500 gr sladkorja, 700 gr maščob, 2 kg mesa, 750 gr bele moke ali testenin; za preko 300 kub. cm dane krvi pa 750 gr sladkorja, 900 gr maščob, 3 kg mesa in 1 kg bele moke ali testenin), po odločbi Ministrstva za ljudsko zdravstvo pa jim je pripadala denarna nagrada 1 din za kub. cm dane krvi.

Leta 1946 je 1073 krvodajalcev dalo 430 litrov krvi. S to količino konservirane krvi je Zavod kril vse potrebe vojaških in civilnih zdravstvenih ustanov po konservirani krvi, plazmi in serumih za določanje krvnih skupin ABO.

Leta 1947 se je količina konservirane krvi zvišala na 717 litrov.

Bolnišnice so zahtevale vedno več konservirane krvi, serumov, zlasti plazme. Kri in plazmo so sproti odnašali iz Zavoda, tako da je bila zaloga majhna. Dogajalo se je, da je moral Zavod prositi zlasti kirurško in ginekološko kliniko, naj preloži večje operacije na dan, ko jim bo mogel nuditi potrebno količino konservirane krvi. Kljub pozivom v časopisih, predavanjem, odziv krvodajalcev še vedno ni zadostal za vse potrebe.

Število krvodajalcev in količina konservirane krvi sta se večala tudi v naslednjih letih. Toda hiter razvoj naše zdravstvene službe, izkušnje z uspehi transfuzij pri zdravljenju različnih bolezni, novi operativni posegi po eni strani, hitro se razvijajoča industrija in naraščajoče število nesreč pri delu in prometnih nesreč po drugi strani, so terjale ustanovitve transfuzijskih oddelkov pri večjih bolnišnicah. Tako je bilo do leta 1957 ustanovljenih v SRS enajst takih oddelkov.

Ko so bile živilske nakaznice ukinjene, so krvodajalci dobivali denar. Tako smo prišli na plačano krvodajalstvo. Kmalu so se pokazale negativne strani plačanih krvodajalcev. Med krvodajalci, ki so dajali kri le iz nesebičnih človekoljubnih nagibov, da bi reševali življenja, so bili tudi ljudje, ki jih je vodila le misel na denar in niso pri tem upoštevali niti

nevarnosti zase, kaj šele za bolnika. Taki krvodajalci so dajali kri tudi večkrat mesečno (ugotovljen je bil celo primer, ko je dal nekdo kri dvakrat v enem tednu) po pol litra krvi v različnih transfuzijskih ustanovah in bolnišnicah ali pod drugim imenom.

Od teh krvodajalcev niso dobivali resničnih podatkov, utajili so prebolele bolezni, zaradi katerih jim ne bi vzeli krvi (malaria, sifilis, hepatitis idr.). Zato smo prenehali s plačanim krvodajalstvom in prešli na neplačano dajanje krvi. Obstajala pa je bojazen, da bo število krvodajalcev, ki bi bili pripravljeni dajati kri brezplačno, premajhno, da bi mogli kriti vse potrebe po konservirani krvi. Kljub temu je bilo s 1. januarjem 1953. leta ukinjeno plačevanje krvodajalcev.

Brezplačno krvodajalstvo je steklo, še več, uspeh je daleč presegel vsa pričakovanja: medtem smo imeli v Sloveniji od 4. junija 1945. leta do 31. decembra 1952. leta le 11.694 krvodajalcev, je dalo kri leta 1953 kar 20.210 krvodajalcev.

Število krvodajalcev od takrat še naprej iz leta v leto narašča. K temu ni pripomogel le enoten koncept organizacije dajanja krvi brezplačno, anonimno in prostovoljno, temveč je tako množičen odziv našega prebivalstva, da da kri, rezultat tako odlične organizacije RKS pri zbiranju krvodajalcev, prizadevnega dela občinskih odborov in vsakega posameznega aktivista RKS, kot razumevanja naših ljudi, da je konservirana kri danes nepogrešljiva za reševanje življenj in uspešno zdravljenje in da mora biti vsak trenutek na razpolago v zadostni količini. To nam zagotavlja le organizirano, kontinuirano dajanje krvi vseh zdravih ljudi.

PRIPRAVLJENOST

JE VEDNO BOLJŠA

KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Na kaj moramo paziti pri kloriranju? Količina klora naj bo odvisna od tega, koliko je voda onesnažena. V povprečju ga vzamemo 1 miligram na liter vode. Pol ure po tem, ko smo klorov pripravili dali v vodo, mora v njej ostati še 0,2 do 0,3 mg klora. Klorirati smemo samo čisto bistro vodo. V vojnih razmerah bi ob zmernem pomanjkanju dobili na osebo 15 litrov vode, ob hudem pomanjkanju 9 litrov in ob kritičnem pomanjkanju 5 litrov.

V zaklonišču moramo zagotoviti 10 litrov vode na osebo dnevno. Vsaka oseba v zaklonišču mora imeti tudi svojo posodo in svoj kozarec za pitno vodo.

Davek človekove malomarnosti na cestah

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) je v letu 1984 izgubilo življenje na evropskih cestah 80.000 ljudi. Žal je število prometnih nesreč in žrtev v naši državi izjemno visoko. Statistika uvršča SFRJ po številu umrlih in poškodovanih na cestah v sam evropski vrh.

Po uradnih podatkih (Bilten o varnosti v cestnem prometu 1984, RSNZ SR Hrvatske) je bilo leta 1984 v SFRJ 148.921 prometnih nesreč. V njih je umrlo 4.486 oseb, 56.129 pa je bilo poškodovanih. Gmotna škoda v teh nesrečah je neznanska, približno 9,5 milijarde din. V zadnjih desetih letih je na območju SFRJ umrlo 45.681 oseb, huje in lažje pa je bilo poškodovanih 577.271. Če to povemo po vojaško: iz stroja branilcev in graditeljev naše države je bilo izločenih kar nekaj divizij. Samo v vojnih razmerah dosega število umrlih in ranjenih takšne razsežnosti.

Najprej si oglejmo tehnična sredstva za dajanje pomoči pri prometnih nesrečah. Niso redki primeri, ko ponesrečenec ostane ukleščen v vozilu. Karoserija vozila je torej tako spremenjena, da ni mogoče izvléci ponesrečenca ali ponesrečenec. V takem primeru moramo najprej poskusiti izvléci ponesrečenca (ponesrečenca) skozi sprednje vetrobransko ali zadnjo odprtino za steklo na avtomobilu, vlomiti vrata avtomobila, odrezati ali prerezati dele karoserije vozila in skozi te odprtine izvléci ponesrečenca.

Za mlade še mnogo dela

Mladi železarji so bili tudi v teh mesecih zelo aktivni, veliko nalog pa jih še čaka, saj načrtujejo več aktivnosti na športnem, kulturnem in brigadirskem področju.

Brigadirji so se vrnili z delovnih akcij in se pripravljajo na septembrsko akcijo brigade Norbert Weber, ki jo sestavljajo brigadirji iz vseh jugoslovanskih železarn. Juljska mladinska delovna akcija Neretva 87 je bila dobro organizirana, brigadirji so se na njej dobro počutili in je ena od vzornih akcij. Zato zvezna konferenca mladine in občina Mostar kot organizatorja zaslužita vse priznanje.

V železarni Vares je bila seja koordinacijskega odbora mladih iz jugoslovanskih železarn, kjer so slovenski mladinci delovni organizaciji in mladim iz Varesa očitali, da ne spoštujejo dogovora o delovanju združenja mladih črne metalurgije Jugoslavije. Dogovorili so se, da bo srečanje mladih iz jugoslovanskih železarn od 28. do 30. avgusta v Nikšiću, iz naše železarne pa se ga bo udeležilo 18 najbolj aktivnih mladincev.

Delovno organizacijo Krušik iz Valjeva bodo obiskali v septembru. Obisk sodi v okvir sodelovanja mladih iz pobratenih občin ter delovnih organizacij Krušik in Železarna Jesenice.

12. septembra bo v Donitu v Medvodah športni peterobj, jeklarski maraton pa bo 26. septembra.

Komisija za kulturo še ni dokončno oblikovana, vendar že načrtuje organizacijo plesov, pridobivanje abonmajskih vstopnic za kino in proučuje možnosti za evidentiranje mladih železarjev za igralce v jesenskem mladinskem gledališču.

Komisija za MDA je razpravljala o aktivnostih v avgustu in septembru ter o nagradah za najboljše brigadirje.

Predsedstvo mladine je obravnavalo polletno poslovno poročilo, sodelovalo pri evidentiranju kandidatov za samoupravne organe in samoupravne interesne skupnosti ter raz-

pravljalo o delu osnovnih organizacij. Ugotovili so, da je treba nadaljevati z usposabljanjem in informiranjem osnovnih organizacij, da bi skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami našli prava mladinska vodstva. V temeljni organizaciji Komerciala je to že urejeno, v skupnih službah pa šepa le v novogradnjah.

V posameznih okoljih se mladi za dela ZSMS ne zanimajo (najhuje primer popolne nezainteresiranosti in pasivnosti je Hladna valjarna Jesenice, čeprav imajo vse možnosti in podporo), ali pa njihovo aktivnost zavirajo obratovodstva (kot na Plavžu, kjer mladinci ne smejo na sestanek, ker so »nepogrešljivi« za doseganje dobrih proizvodnih rezultatov).

Mladih je v naši železarni zelo veliko in tudi njihova aktivnost bi bila lahko večja, vendar nimamo niti natančnih podatkov o tem, koliko jih je, kje so zaposleni, kakšno šolo imajo in kaj jih zanima.

Lilijana Kos

SLAVKO TARMAN

Jedrski raziskovalci S tragiko ovenčani kralji naših dni

27

Če bi takrat videli pred seboj tehnično rešitev vprašanja, bi gotovo pritrdili. Danes se nam zdi to, kar vidimo, tehnično sladko, zato smo pograbili zadevo in jo tudi speljali. Mi raziskovalci govorimo o pomenu našega dela šele potem, ko smo dosegli tehnični uspeh. Isto je bilo z atomsko bombo. Nihče se ni upiral izdelavi. Ko pa je bila gotova, smo se spraševali, kam z njo. Ne verjamem, da bi bilo poročilo iz leta 1949 odklonilno, če bi vedeli to, kar smo spoznali na srečanju v začetku leta 1951...

Oppenheimerjeva izjava je vsebovala pojasnilo, kaj je zapeljalo Fausta dvajsetega stoletja, da je podpisal pogodbo s hudičem. Tehnično zanimivim raziskavam se raziskovalci niso upirali. Splošno mnenje v letu 1951 je bilo, da je izdelava H - bombe nujna. Američani so se čutili ogrožene, če bi Sovjetom prej uspela termonuklearna bomba.

Dogovor, ki se je odigral v milijoninki sekunde

Pri raziskavah H - bombe so bili raziskovalci v časovni stiski. Preteklo je le leto in

pol, odkar je predsednik Truman prižgal zeleno luč. Medtem so hiteli tudi Sovjeti. Pri dogodku, ki je trajal milijoninko sekunde, je bilo vloženo ogromno matematičnega znanja in dela. Teller in Bradbury sta povabila vse izvedence na napad na matematični Mount Everest. Na računskem oddelku — Computer Section so uvedli dnevno in nočno izmenjo.

Strokovnjakinja za elektronske možgane Gerda Evans se spominja: »Nikoli nisem spala in zajtrkovala ob tako čudnih urah kot v tistih mesecih. Noč in dan smo v treh izmenah sedeli ob računalnikih. ENIAC je bil sicer hitrejši kot vsi ostali dotedanji računalniki. Imel pa je svoje muhe, večkrat se je pokvarila kakšna elektronka. Tistikrat v letih 1952 in 1953 še nismo imeli današnjih visoko zmogljivih računalnikov na osnovi senzorjev. Pa tudi sicer si je ENIAC zapomnil le sedemindvajset informacij. Kljub hitrosti je bil za izračun še vedno prepočasen.«

Grmada matematičnih operacij za izdelavo H - bombe je pritiskala na ENIAC. Grozila je časovna stiska. V tem stanju se je Tellerju javil matematični strokovnjak John von Neumann in zagotovil, da izdela v treh mesecih nov računalnik. Von Neumann je

spoznal, kako pomemben bo njegov računalnik. Naenkrat so elektronski možgani shranili 40.000 informacij. Neumannov računalnik je celo kontroliral naloge, ki so mu jih zastavili, sam je odkrival napake in popravil napačna povelja. Ko je računalnik pričel delati, je Neumannu prinesel občudovanje in sloves.

Vodja teoretičnega oddelka v Los Alamosu Marc Carson se spominja štarta novega stroja: »Problem, ki so ga sicer trije matematiki obdelovali tri mesece, so z novim računalnikom rešili v desetih urah. Nestrpni fiziki, ki so morali prečakati na rezultate tri mesece, so jih z novim računalnikom dobili že isti večer. Za vodikovo bombo in njen zapleten prožilni mehanizem pa je bila potrebna cela vrsta takih tromesečnih izračunov.«

S to Neumannovo inovacijo so jih skrajšali na en sam dan. Računalnik je postal junak pri gradnji H - bombe. Kot vsi računalniki je tudi ta imel svoje ime. Von Neumann ga je krstil za Mathematical Analyser Numerical Integrator and Computer. Začetne črke vseh besed so dale kratico MANIAC in v raziskovalnih krogih je zaslovel po svoji hitrosti. Maniac je v angleščini ime za blazneža.

Vodja novega termonuklearnega laboratorija

Kraj nove kovačnice H - bomb se je imenoval Livermore. Termonuklearni laboratorij so postavili v nekaj mesecih. Ravnateljstvo je prevzel dr. Teller, ki se je julija

1952 dokončno poslovil od Los Alamosa. S seboj je pripeljal fizika Lawrencea in Yorka ter vrsto izjemnih raziskovalcev. Za nevarne poskuse doseganja kritične mase so izdelali posebno kritično napravo z imenom J-sabel. Vražja bomba, ki je zrasla s sodelovanjem Tellerja, von Neumanna, nekaj sto raziskovalcev, računalnikom MANIAC in J-sabelo — še ni bila uporabna za bombni napad. Sestavni del je bil zapleten in težak hladilnik (težak 64 ton), ki je ohranjal tritij (vodikov izotop) v notranjosti dovolj hladen.

V začetku oktobra 1952 so Američani na poligonu otoka Eniwetok (ta spada v skupino Marshallovih otokov) namestili vodikovo bombo v mokri izvedbi. Skupina preskuševalcev je težo 64 ton namestila na otočku Elugelab.

Reporter Reider se spominja preskusa »Čeprav so bili možje specialnega oddelka povezani s kontrolnim mestom, so se počutili osamljene in odrezane, kot bi bili gobavci na otoku. Iz zvočnikov se je slišalo odštevanje minut — in nato sekund. Vse oči so bile usmerjene na mesto, kjer naj bi se pojavila svetloba prve zvezde, ki jo je prižgal človek. Ko je ognjena krogla izginila in se je proti nebu dvignil gobast oblak, smo opazovalci komaj verjeli svojim očem — otok Elugelab je izginil. Prva poskusna eksplozija je sprostila energijo treh milijonov ton dinamita in preseгла celo MANIACOVE račune.«

Uspešen poskus na otoku Elugelab je prvič praktično dokazal, da je mogoče na zemlji posneti dogajanja na Soncu. Toda Mik — nestvor kot so ga imenovali, še ni bil uporabna bomba, ki bi jo lahko nosila letala. Tehnični uspeh zato ni prinesel Američanom olajšanja.

Ukrepi za sanacijo poslovnih rezultatov v Železarni

»Večno vračanje istega...«?

Delavski svet Železarne Jesenice je na seji 16. MAJA 1984 sprejel »PROGRAM UKREPOV ZA SANACIJO POSLOVNIH REZULTATOV«. Ukrepi so zajeli stalne, kratkoročne in dolgoročne naloge na področju proizvodnje, energetike, komercialne, financ in kadrov. Določeno je bilo tudi, da so za celotno izvedbo, kvantifikacijo in terminsko izpolnjevanje ukrepov odgovorni vodje TOZD in sektorjev, da je o realizaciji in izvajanju teh ukrepov treba redno mesečno poročati odbor za gospodarstvo, delavskim svetom in odborom samoupravne delavske kontrole.

Na seji delavskega sveta Železarne Jesenice 25. oktobra 1984 so bili omenjeni ukrepi dopolnjeni s posebnimi točkami: »Odgovornost samoupravnih, izvršilnih in poslovnih organov ter ostalih delavcev za izvajanje programa ukrepov za odpravo motenj«. Sklenjeno je bilo, da so delavci s posebnimi pooblastili in ostali delavci dolžni opravljati naloge, ki so jim naložene s temi ukrepi pod strožjim režimom odgovornosti in da je pri presoji odgovornosti težak ekonomski položaj Železarne posebna oteževalna okoliščina. Kot upravičeni predlagatelji postopka so bili navedeni: delavski svet, sindikat, delavska kontrola, družbeni pravobranilec samoupravljanja, poslovodni organ, pobude pa lahko dajo tudi delegati v delavskem svetu ali delavci vsakega dela delovnega procesa, za ugotavljanje disciplinske odgovornosti pa tudi vsak delavec v pisni obliki. »Odgovornost posameznega poslovodnega organa se presoja na podlagi izvršenih oziroma realiziranih ukrepov vsake dva meseca«, pa tudi »vsako leto ob zaključnem računu«.

Na tej seji (25.10.1984) je v razpravi sodeloval tudi tedanji predsednik konference sindikata Železarne Anton Miklič. Poudaril je, da je skrajni čas, da začnemo govoriti resnico, ne glede na to, da resnica včasih boli. Vnaprej se je zavezoval pred obtožbami o kritiziranju, ki so v Železarni v navadi, češ da »naj bi razpravo razumeli kot prispevek k razčiščenju nejasnosti in iskanju boljše poti k uspešnejšemu poslovanju« in izrazil bojazen, da v nasprotnem primeru razprava (»če jo bomo razumeli kot kritiziranje«) ne bo »pripomogla k reševanju neskladij, temveč bo podvržena raznim pritiskom in obsodbam«. Dejal je, da »nepravilnosti žal kljub temu, da jih poznamo, ne znamo ali pa nečemo odpraviti, ker to pomeni spremembo naših utečenih navad dela, več miselnega napora, več delovnih navad, odpravo ležernosti in drugo...« in da se »pri prebiranju programa za odpravo motenj odpira vrsta dilem in vprašanj, ki izvirajo predvsem iz različnih oziroma nasprotujočih si podatkov, ki so podani na posameznih sejah samoupravnih organov«. Poudaril je, da bi morale biti naloge, ki so zapisane v programu kot posebni ukrepi, »sestavni del vsakodnevnih delovnih nalog« in da so »nekateri slabosti, zaradi katerih smo sprejeli ukrepe, znane že dalj časa, pa jih nismo reševali...«

Anton Miklič je še pred iztekom svojega mandata zapustil Železarno.

Na seji delavskega sveta Železarne Jesenice, 28. decembra 1984, je bilo sklenjeno, da je z izvajanjem ukrepov potrebno nadaljevati, da morajo te aktivnosti postati sestavni del poslovne politike in odnosa do dela ter ekonomike poslovanja.

Dne 20. avgusta 1985 je delavski svet obravnaval »Analizo problemov in program ukrepov za povečanje uspešnosti poslovanja ZJ«, ki jo je na pobudo CK ZKS in Gospodarske zbornice (le-ta je financirala tudi del stroškov analize) opravil ZAVOD ZA ORGANIZACIJO POSLOVANJA. Železarna je bila namreč uvrščena med delovne organizacije, ki poslujejo z motnjami. Ob tej priložnosti je predsednik poslovnega odbora, Boris Bregant poudaril, da ta analiza v bistvu pomeni »nadaljevanje programa ukrepov za odpravo motenj v poslovanju Železarne, ki smo ga v Železarni sprejeli že maja prejšnjega leta«.

Analiza je pokazala, da so v Železarni precejšnje možnosti za izboljšanje učinkovitosti poslovanja, in sicer za izboljšanje strukture poslovnih sredstev, povečanje donosnosti poslovanja oziroma razlike med lastno in prodajno ceno izdelkov, povečanje vlaganj v trajne vire poslovnih sredstev in za izboljšanje razmerij v delitvi čistega dohodka oziroma osebnih dohodkov. Ocenjeno je bilo, da je »bržkone poglavitni vzrok za večino problemov velika razdrobljenost poslovnega sistema«. Za rešitev problemov so bili oblikovani naslednji cilji (z ustreznimi podcilji): pove-

čati proizvodne učinke, zmanjšati stroške poslovanja, povečati donosnost proizvodnje, povečati učinkovitost dela, povečati zadovoljstvo delavcev in doseči skladnost z okoljem.

Ocenjena je bila tudi pomembnost in določena prioriteta teh ciljev. Največjo pomembnost so dobili cilji, usmerjeni na področje zmanjšanja stroškov porabe surovin, materialov in energije. Zelo visok rang so dobili cilji, usmerjeni v doseganje večje kvalitete izdelkov. Sledili so cilji za izboljšanje asortimenta proizvodnje glede na donosnost in povečanje obsega prodaje donosnejših izdelkov itd. Ocenjeno je bilo tudi, da bi »doseganje vseh ciljev v enem letu predstavljalo znesek 1.411,5 milijona din, kar bi glede na dosežen dohodek v letu 1984 pomenilo njegovo povečanje za skoraj 20%«. In dalje: »Ob ustreznih delitvi bi se OD v tem letu lahko povečala za dodatnih 12%, oblikovano akumulacijo pa za dodatnih 330%, če bi bili ti cilji tudi doseženi.« In sklep: »Čeprav so, bile te ocene širše proučene in korigirane, so prejkone še preveč skromne.«

Na podlagi razvrstitve pomembnosti največjih problemov oziroma postavljenih ciljev je bila nato oblikovana zasnova programa ukrepov. Reševanje ključnih problemov naj bi potekalo v dveh okvirih: na področju organizacije in na področju informatike.

Projekt nove organizacije je izdelal Zavod za produktivnost dela, realizirali pa naj bi ga v treh fazah. V prvi fazi naj bi bila izdelana izhodišča in predlog nove organizacijske zgradbe, v drugi naj bi potekala razprava in sprejem nove organiziranosti, tretja pa naj bi zajela spreminjanje vsebine in postopkov dela. Po terminskem planu naj bi prva faza potekala od junija 1985 do januarja 1986, druga in tretja pa naj bi bili končani decembra 1986. Terminske plana nismo uspeli uresničiti.

Namesto predvidenega izboljšanja učinkovitosti poslovanja, se tako ob prvem polletju, soočamo z veliko izgubo (4 milijarde 378 milijonov din), ki nas je dobesedno — vsaj v takšni višini — presenetila. Namesto, da bi se držali starih sklepov (del. svet. Železarne decembra 1984: z izvajanjem ukrepov je potrebno nadaljevati, te aktivnosti morajo postati sestavni del poslovne politike, odnosa do dela in ekonomike poslovanja itd.), ponovno bijemo plat zvona. Ne upamo si priznati, tako kot je storil Miklič, da gre za stare, znane slabosti (z nekaj izjemami kot je obračunski sistem, težave z Jeklarno 2,...). Prav ihtavo si prizadevamo, da bi ponovno iznašli smodnik, učinki pa so isti kot pri pokvarjenem gramofonu: ponavljamo stare sklepe, zapisane ob podobnih priložnostih in izpostavljene že v planih in poslovni politiki (izboljšati delovno in tehnološko disciplino, izplen, asortiment, kvaliteto, strukturo izvoza, porabo energije, produktivnost, ekonomičnost, odgovornost ipd.). Vrtimo se v začaranem krogu: ob novih analizah odkrivamo stare vzroke in sprejemamo — ponovno — stare sklepe, ne vprašamo pa se, zakaj starih sklepov nismo uresnili, kdo ni opravil svoje naloge. Ne vprašamo se, zakaj tako imenovane izredne mere, sprejete na delavskem svetu Železarne 3. junija, niso dale nikakršnih rezultatov, zakaj je te izredne mere treba ponoviti kot sklep na seji delavskega sveta Železarne dva meseca kasneje 31. julija (sicer v nekoliko razširjeni obliki) in še en mesec ali več čakati na njihovo konkretizacijo. Tako počasno reagiranje (feed back) na alarmantne signale, ki prihajajo iz našega poslovnega sistema kot tudi iz okolja, kaže prav gotovo na globoko krizo našega kolektiva, še posebej pa na krizo poslovnega sistema.

Kriza je toliko globlja, ker ponavljanje vedno istih ugotovitev in istih sklepov ne prispeva k mobilizaciji delavcev. Še več: paralizira delavce in navaja k malodušju (kaj bi se sekirali, še zmerom smo se zmažali). Pogloblja pa ga še splošna družbena kriza z inflacijo in podajanjem standarda, ki ji ni videti konca, s socialnimi pritiski nezaposlenih in ogroženih, bojem za preživetje...

Ključno vprašanje ob vsem tem ponavljanju, »večnem vračanju istega« (Nietzsche), je, na kateri točki se sleherna sicer premočrtna akcija (iste izkušnje imamo ob družbenih planih, resolucijah, ukrepih izvršnega sveta) zlomi. Zakaj poslovodni organi, management, ne morejo uresničiti svoje strokovne (pod predpostavko, da so strokovni predlogi res strokovni) moči, zakaj samoupravni organi ne morejo uveljaviti svoje legalne samoupravne moči odločanja, zakaj sleherna, še tako dobro zastavljena akcija, zvoeni? Zakaj se, v nasprotju z zastavljenimi cilji in rezultati, »realizira« znova in znova le negativna moč delavcev (na vseh ravneh) v obliki pasivne resistance, belega štrajka, »tehnoške in delovne nediscipline«, neizvajanje plana proizvodnje, asortimenta, slabe kvalitete... Slab rezultat, ki krizo še pogloblja, postavlja pod vprašaj eksistenco poleg več kot milijona nezaposlenih Jugoslovancev še nadaljnjih 1,6 milijona zaposlenih delavcev (po nekaterih izračunih) in njihovih družin.

Eden od odgovorov je verjetno v tem, da je odpovedal sistem oziroma moč kontrole. Ob pomanjkanju ustreznih informacij (o tem govore, kot smo lahko brali v časopisih, »presenečenja« ob likvidaciji Lik Savinja, Iskre na Blejski Dobravi, ob ogroženosti delavcev v rudniku Mežica, izgubah v Tam, Litostroju itd.) delavcem seveda ni bilo mogoče in še vedno ni mogoče kontrolirati ponašanja in razvad »pijanih baronov«. Načelnih opozorilnih informacij, znanih že v času gospodarske reforme v šestdesetih letih, niti alarmantnega Titovega pisma iz začetka sedemdesetih let, niti opozoril Milke Planinc, da je »sudbina ove zemlje u pitanju« in vseh drugih opozoril v poplavi domačih in tujih bankovcev ni nihče jemal preveč resno. Tržišče nikoli (vse do danes, ko že poznamo številne stečaje) ni bilo merilo uspeha oziroma usode podjetij. Socializacija izgube, prerazdeljevanje dohodka, razsipanje nezasuženega je bilo vsakdanja življenjska navada, celo pravilo za iznajdljive: za kriterij razumnega in pametnega, celo strokovnega, ekonomskega (če tega, kar imam, kakorkoli ne bom sam izkoristil, bo šlo drugam) obnašanja. Vsako oporekanje takšni logiki (posebej še v lokalnih okvirih) je s strani »pijanih baronov« doletela obtožba kritiziranja, škodovanja interesom kolektiva, našim skupnim (lokalnim) interesom. Kritične javnosti ob pomanjkanju realnih, kritičnih, celovitih informacij niti ni bilo mogoče formirati in kajpak tudi ne mogoče uveljaviti moči kontrole kot kontramoči. Sporočilo, ki prihaja z najvišjih vrhov, da je stanje takšno, da mora vsakdo skočiti v vodo, plavati in se rešiti, kakor ve zna, da naj se opre na lastne sile, nihče noče prav verjeti. Vse dotle, dokler mu voda ne začne teči v grlo, dokler ni ogrožena njegova eksistenca. Celotno, najbolj neposredno odgovorni za posamezni kolektiv, to sporočilo zadržu-

jejo (mogoče celo iskreno, še neiztrežnjeni, slepijo z lažnimi iluzijami sami sebe) pod parolo, da se delavcev ne sme vznemirjati in škodovati ugledu podjetja, dejansko pa največkrat v interesu lastnega miru in utečene ležernosti, dokler morejo. Dogaja se, kot je to primer v Litostroju, da so kapitani prvi, ki zapuščajo poplavlajočo se barko in odhajajo (ali vsaj žele oditi) na višji položaj.

Seveda ni namen tega članka podajanje neke celovitejšje analize sedanjega stanja in možnih ukrepov — vemo, kdo so tisti, ki so to dolžni storiti in so za to tudi plačani! Želim le opozoriti, skozi »zgodovinski spomin«, na nekatere ukrepe in da je treba enkrat pri sistemu kontrole tako vsakdanjih nalog kot obstoječega stanja (ki naj bi ga kontrolirali, imeli pod nadzorstvom, da nas ne bi »presenečalo«) pri pravočasni strokovni pripravi in kasnejšem izvajanju ukrepov dosledno izvajati.

Doslednost pa bo mogoče doseči le z delom, ki bo podvrženo kritičnim očem javnosti. Razgrnitev dela in učinkov dela pred javnostjo šele omogoča kritično distanco do doseženega. Šele takšna kritična distanca zaostri tudi odgovornost za (strokovno) zasnovano in izvedbo zastavljenih ciljev. Med ukrepi na proizvodnem, finančnem, komercialnem, kadrovskem in energetskem področju bi zato torej posebej (z nosilci, roki, obliko in načini) kazalo konkretno opredeliti tudi ukrepe na področju obveščanja delavcev (ne le organov).

Božidar Lakota

Mladi železarji ob polletnih poslovnih rezultatih

Predsedstvo koordinacijskega sveta ZSMS naše železarne je v začetku avgusta obravnavalo poslovanje Železarne v prvem polletju.

Zahtevali so pojasnilo, zakaj kljub veliki izgubi delavci Železarne nimajo 80 - odstotnih osebnih dohodkov, čeprav bi jih po zakonu o sanaciji morali imeti. Prikaz izplačila dohodkov in premij v temeljnih organizacijah ni jasen. Zanima jih, zakaj v temeljnih organizacijah izplačujejo nespremenjene premije, če je Železarna v tako težkem finančnem položaju in ima tako veliko izgubo.

Vsako leto se srečujemo z istimi problemi: pomanjkanje delavcev, pomanjkanje surovin in materialov, zastarela proizvodnja, neusposobljenost delavcev. Zakaj se ti problemi stalno ponavljajo, oziroma zakaj jih ne odpravimo ali vsaj izboljšamo posamezno pomanjkljivost.

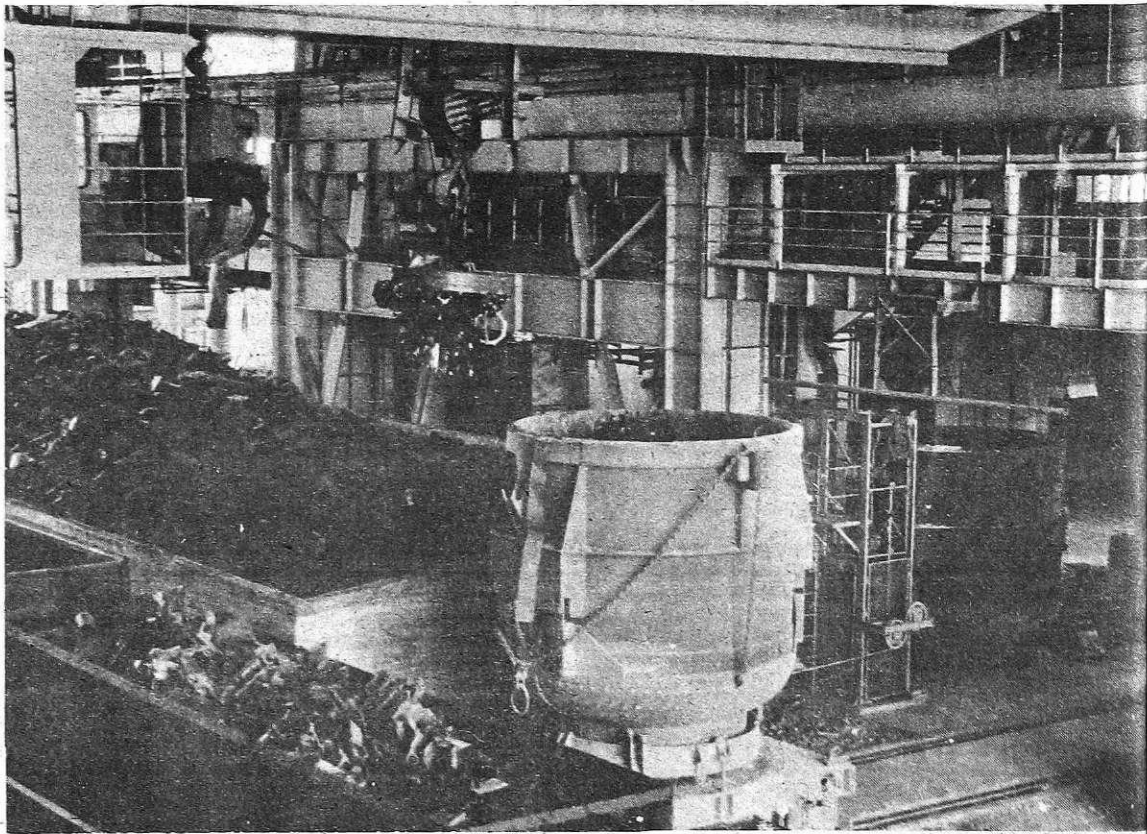
Prosiijo tudi za pojasnilo, kako je mogoče, da so v času, ko je omejen sprejem novih delavcev v skupne službe, poslovodni odbor razširili za tri nova delovna mesta.

Ugotovili so, da je kadrovska poli-

Čeprav se ta naloga zdi na prvi pogled izredno preprosta, pa prav tu lahko pričakujemo — tako kažejo naše vsakdanje izkušnje in očitki — izredne težave. Kajti redna, pravočasna, celovita, razumljiva, resnična in konkretna informacija lahko kaj hitro pusti kakšno packo ne le na ugledu kolektiva, pač pa tudi (kar je nevarnejše, saj lahko ogrozi kariero) na ugledu kakšne konkretne, odgovorne, ugledne in vplivne osebe. Bojazen, da se prav tu, ob osebnih interesih, skrbi za osebni ugled, blokira kontrola, je vsekakor realna. Že na tej točki se lahko (to ne bi bilo prvič) zlomi še tako jasno in premočrtno zastavljena akcija za izboljšanje poslovnih rezultatov. Kajti na tej točki — pri informacijah, ki so delavcem lahko dosegljive ali pa tudi ne, — gre za odločilno merjenje moči med tistimi, ki jo dejansko imajo (strokovno, samoupravno) pa je očitno ne uporabljajo v skladu z zastavljenimi cilji, in med tistimi, ki bi lahko imeli kontramoč (pa čeprav samo kot moč kontrole) in ki so že zaradi dostojnega preživetja sebe in svojih otrok zainteresirani za uresničitev proklamiranih ciljev.

Dobiti to bitko seveda še ne pomeni dobiti vojne. Izgubiti jo pa prejkone pomeni pristajati na utrjuječe ponavljanje starih sklepov (»že znanih fraz«, kot zadnje ukrepe komentira ena od SDS), na mučno »večno vračanje istega«...

Lilijana Kos

Polnjenje zakladalne košare v Jeklarni 2 (foto: I. Kučina)

Gospodarska gibanja v občini Jesenice

O rezultatih gospodarjenja in gospodarskih gibanjih v prvem polletju leta 1987 lahko zapišemo podobne ugotovitve kot za letošnje prvo tromesečje. Tudi pri sami zakonski osnovi in ostalih pogojih, ki neposredno vplivajo na rezultate gospodarjenja, v obdobju do aprila do konca junija ni bilo večjih sprememb (vse dopolnitve in novosti v zakonu o celotnem prihodku in zakonu o sanaciji in prenehanju organizacije združenega dela so stopile v veljavo s 1. julijem 1987 in se torej uporabljajo pri poslovanju od začetka tretjega četrtletja dalje). Kljub temu je primerljivost finančnih kategorij, kazalcev in ostalih podatkov z enakimi v istem obdobju lanskega leta zaradi vseh zakonskih sprememb koncem leta 1986 praktično nemogoča.

1. Celotni prihodek, porabljena sredstva, dohodek in njegova razporeditev

Gospodarstvo občine Jesenice je v obdobju januar-junij 1987 ustvarilo 198.248 mio din celotnega prihodka, kar je za 58,9 % več kot v enakem obdobju lani, oziroma za 2,21 krat (indeks 221) več kot ob prvem tromesečju 1987. Gospodarske organizacije združenega dela so porabile za 165.299 mio din sredstev, kar je za 56,2 % več, kot so znašala porabljena sredstva v prvem polletju lani.

V primerjavi s porabljenimi sredstvi v prvem tromesečju 1987 (72 milijard din) pa so bila leta v prvem polletju večja za 2,3 krat (indeks 230). Doseženi dohodek je tako znašal 33.659 mio din, kar je za 76,7 % več kot ob prvem polletju lani in za 1,83 krat (indeks 183) več, kot je znašal doseženi dohodek v prvem tromesečju letos. Razporejeni dohodek gospodarstva občine Jesenice je znašal 39.969 mio din, kar je za 106 % več, kot je znašal razporejeni dohodek v enakem obdobju lani. Bil je večji od doseženega dohodka za znesek obračunane izgube iz dohodka (nekrite obveznosti iz dohodka ter izplačane akontacije OD in ostale obveznosti, ki niso krite s čistim dohodkom), ki znaša 6.310 mio din. Gospodarske organizacije so ustvarile za 18.080 mio din čistega dohodka, ki je bil v primerjavi s čistim dohodkom v enakem obdobju lani večji za 50 %, v primerjavi s čistim dohodkom ob tromesečju letos pa večji za 1,6 krat (indeks 160).

Za akumulacijo smo v prvem polletju v občini Jesenice namenili 2.507 mio din ali 13 % več kot v prvem polletju lani, oziroma za 5 % manj kot v prvem tromesečju, ko smo za akumulacijo namenili 2.641 mio din.

Za amortizacijo smo namenili 14.822 mio din, njena struktura pa je bila naslednja (v mio din):

	10.943	194,3
AM do predpisanih stopenj	974	61,5
AM nad predpisanimi stopnjami	2.905	—
revalorizacija amortizacije		
AMORTIZACIJA SKUPAJ	14.822	205,5

Tako so skupna sredstva za reprodukcijo (akumulacija in amortizacija skupaj) znašala 17.329 mio din, kar je za 84 % več kot ob polletju lani, oziroma za 1,81 krat več kot ob prvem tromesečju letos.

Za naložbe smo v občini v prvem polletju namenili 16.675 mio din, kar je za 88 % več kot v enakem obdobju lani ter predstavlja 1,85 krat več

sredstev, kot smo jih za naložbe namenili v prvem tromesečju letos.

2. Fizični obseg industrijske proizvodnje

Fizični obseg industrijske proizvodnje, kot kazalec fizične produktivnosti dela, je bil v obdobju januar-junij 1987 v primerjavi z doseženim v enakem obdobju lani manjši za 1,4 % (ob tromesečju smo beležili 1,8 % zaostanek za enakim obdobjem lanskega leta), rezultati fizičnega obsega industrijske proizvodnje v občini pa presegajo rezultate v regiji in zaostajajo za poprečnimi rezultati republike (v republiki porast za 0,7 %, v regiji pa zaostanek za 2,5 %).

3. Zunanjetrgovinska menjava

Po podatkih gospodarskih OZD je izvoz v obdobju januar-junij 1987 znašal 9.314 mio din, kar je za 12,2 % več kot lani, in predstavlja 43,8 % vsega za leto 1987 predvidenega izvoza.

Uvoženo je bilo za 9.103 mio din blaga, repromateriala, opreme in storitev, kar je v primerjavi s prvim polletjem lani za 30,2 % manj (indeks 69,8, vpliv gradnje Jeklarne 2 v letu 1986), in predstavlja 36,9 % z letnim planom predvidenega uvoza. Več kot 60 % izvoza je bilo namenjenega na konvertibilna področja, slabih 40 % pa na klirinška področja. 50 odstotkov uvoza je bilo s konvertibilnega področja in 50 % s klirinškega področja.

4. Turistični promet

V občini Jesenice je bilo v prvi polovici leta 81.068 gostov, kar je 1,9 % manj kot lani, oziroma 327.950 nočitev, kar je za 5,8 % manj, kot je znašalo število nočitev v enakem obdobju lanskega leta.

V primerjavi z lanskim letom se je število domačih gostov zmanjšalo za 5,6 % (51.346 domačih gostov), tujih pa povečalo za 5,3 % (29.722 tujih gostov).

Število nočitev domačih gostov se je zmanjšalo za 3,1 % (214.150 domačih nočitev), število nočitev tujih gostov pa je manjše kar za 10,5 % (113.800 nočitev tujih gostov).

Po vrstah objektov se je število nočitev v hotelih povečalo za 1,7 %; povečalo se je število nočitev domačih gostov (za 14,6 %) in zmanjšalo število nočitev tujih gostov (za 8,4 %).

Nočitve so se povečale le v zdravilišču Triglav Mojstrana za 22,4 % (predvsem na račun prenočevanja delavcev, ki so zaposleni pri gradnji karavanskega predora) in v zasebnih sobah za 2,5 %.

Zmanjšanje števila nočitev je najbolj opazno v zasebnih gostilnah (padec števila nočitev za 38,2 %), v kampih (padec za 20 %) in v počitniških domovih (padec za 20,3 %).

6. Izguba

Gospodarstvo občine Jesenice je ob polletju obračunalo 7.018 mio din izgube, kar je za 209 % več, kot je znašala obračunana izguba gospodarstva občine ob tromesečju letos. Pri tem 708 mio din oziroma dobrih 10 % od skupne izgube predstavlja izguba na substanci (Iskra PTN Blejska Dobrava, HE Moste), 90 % oziroma 6310 mio din pa je izgube na dohodku oziroma na izplačanih akontacijah osebnih dohodkov in ostalih obveznostih, ki niso krite s čistim dohodkom.

Že več let delegati vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in gostje na slavnostni seji Skupščine občine ob občinskem prazniku prejema drobno knjižico z množico podatkov, ki nam predstavljajo občino. Knjižico, ki je dragocen pripomoček za poznavanje občine, vsako leto dopolnjujejo z nekaterimi novimi podatki in značilnostmi občine, žal pa v letošnji naletimo tudi na nekaj netočnosti in površnosti.

Letošnja novost v knjižici je tekstovni uvod, ki zelo nepopolno in površno predstavlja občino v preteklosti in njene turistične zanimivosti. Razen tega da posamezna poglavja niso sorazmerno obdelana, manjkajo nekatere pomembne značilnosti o zgodovinski podobi občine, njenih posebnostih in turističnih zanimivostih. Jedrnatost zapisov ne bi smeli doseči na škodo nekaterim izpuščenim karakteristikam občine, še manj pa na škodo natančnosti.

Zelo površno je obdelano poglavje »Jesenice v NOB« z enim stavkom o naprednem delavskem gibanju med obema vojnima in enim stavkom o zgodovini narodnoosvobodilnega boja. Če je omenjena le ena, sicer najbolj pomembna stavka jeseniških kovinarjev leta 1935, bi morali ob njej vsaj pripomniti, da je bila s to stavko dosežena zelo pomembna delavska enotnost, kar je imelo izjemen pomen na dogodke, ki so sledili. Omeniti bi morali veliko ime tega obdobja Vencija Perka, častnega občana naše občine, nedvomno pa tudi vlogo delavskega pisatelja Toneta Čufarja. Obdobje narodnoosvobodilnega boja res označujejo nekatera velika imena, vendar pa tudi nekatera dejstva, ki bi morala biti vsebovana v tem poglavju. Ta pa so: število aktivno udeleženi prebivalcev naše območja v NOB, število interniranih in izseljenih, število padlih v NOB in število žrtev fašističnega terorja, za kar vse imamo zbrane podatke.

Z izgubo je polletje zaključilo 11 temeljnih organizacij združenega dela, kar je tri manj kot ob tromesečju letos. V teh 11 temeljnih oziroma delovnih organizacijah združenega dela je bilo zaposlenih 4.036 delavcev, kar je več kot tretjina vseh zaposlenih v gospodarstvu občine.

Iz poročila je tako vidno naglo poslabšanje finančnega položaja gospodarstva občine. Sicer se vedno visoki nominalni porasti posameznih kategorij ne sledijo rasti cen oziroma inflaciji, tako da je opazno realno zmanjšanje družbenih sredstev. Zato bo oguljeno frazo »prestrukturiranje gospodarstva« potrebno pričeti tudi resnično izvajati, saj sedanji obračunski sistem in zakon o sanaciji in prenehanju organizacije združenega dela slabše gospodarjenje mnogo ostreje sankcionirata. Povečanje produktivnosti dela, delovne in tehnološke discipline, zmanjšanje stroškov poslovanja, ... tako postaja objektivna nujnost, ki v borbi s časom zahteva takojšnje akcije, nede- lo, slabo delo ali apatičnost pa trenutni položaj lahko samo še zaostrijo in še poslabšajo že tako slab položaj posameznih gospodarskih subjektov.

Peto srečanje na Uskovnici

Odbor skupnosti borcev Jeseniško - bohinjskega odreda in Planinsko društvo Srednja vas — Bohinj organizirata tradicionalno 5. srečanje borcev Jeseniško - bohinjskega odreda, planincev, aktivistov, borcev ostalih enot, krajanov in mladine v nedeljo, 6. septembra, ob 11. uri pri planinski koči Jeseniško - bohinjskega odreda na Uskovnici.

Na začetku srečanja bo krajski kulturni program, poskrbljeno bo tudi za jedačo in pijačo ter zabavni program.

Prevoz z osebnimi avtomobili je mogoč prek Rudnega polja. Organiziran bo tudi avtobusni prevoz iz Bohinja, za kar se lahko prijavite pri krajevnih organizacijah ZB NOV oziroma krajevnih skupnostih v Bohinju. Cena prevoza je 1.000 dinarjev.

Avtobusni prevoz organizira tudi občinski odbor ZB NOV Jesenice z odhodom ob 8. uri izpred zdravstvenega doma na Jesenicah. Cena za delno kritje stroškov prevoza je 2.000 dinarjev, prijavite pa se lahko na OO ZB NOV Jesenice, Titova 86.

Površnosti in netočnosti v prikazu občine Jesenice

in v kateri so padli prvi borci za svobodo na našem območju.

Sodeč po podatkih v knjižici smo v občini precej revni na kulturnem področju, saj knjižica omenja le sedem kulturnoizoliranih društev s 137 prireditvami in 515 aktivnimi člani v preteklem letu. Dejstvo pa je, da smo lani imeli v občini 21 kulturnih društev in organizacij, od tega sedem šolskih kulturnih društev s skoraj 2.000 aktivnimi člani, upoštevaje tudi šolska kulturna društva. Skupaj je bilo 942 kulturnih prireditev in kulturnih akcij s skoraj 100.000 obiskovalci. To pa je precej drugačna kulturna podoba občine, kot jo prikazuje knjižica. Žal manjka prikaz športnih društev in organizacij v občini, ki prav tako vključujejo velik odstotek občanov in ki nekatere sodijo v evropski in svetovni vrh.

Morda so na posameznih področjih še kakšne pripombe in pobude, vsekakor pa sem s tem prispevkom hotel poudariti izredno koristnost te knjižice, iz katere se podatki in ugotovitve interpretirajo oziroma uporabljajo tudi v vsakodnevnem družbenopolitičnem življenju in bi ravno zato morala biti knjižica mnogo bolj skrbno in odgovorno oblikovana, da se netočnosti in nepopolnosti ne bi prenašale tudi v javno življenje. Dobro bi bilo, da bi zlasti posamezna poglavja v uvodnem tekstovnem delu oblikovale posamezne strokovne skupine, ki bi v kratkih, jedrnatih besedah predstavile celotno zgodovino naše občine, njeno bogato naravno in kulturno dediščino. Joža Varl

RAČUNALNIŠTVO PRI NAS

mag. Neda Karba, dipl. ing.

Določanje kvalitete šarž surovega jekla z ekspertnim sistemom

Iz tabele št. 9 vidimo, da smo v preteklih štirih letih izdelali 2420 šarž mikrolegiranih jekel. V družini mikrolegiranih jekel je sedem različnih kvalitete. V tabeli številka 10 so podani rezultati kvalitete analize. Ker so bili podatki za to družino jekel zelo kvalitetni, sem izločila le en stavek. V tabeli številka 11 pa je pregled kvalitete prečiščene datoteke.

V tabeli številka 12 je končna oblika datoteke, ki je bila osnova za avtomatsko učenje. V njej je sedem različnih kvalitete in skupno 1540 učnih primerov. Ta tabela daje upanje na dobre rezultate ekspertnega sistema.

MIKROLEGIRANA JEKLA — SKUPNO IZLOČENI PODATKI PO KVALITETNI ANALIZI

NV47	1	100,000
------	---	---------

Tabela številka 10

MIKROLEGIRANA JEKLA — SKUPNO IZLOČENI PODATKI PO KVALITETNI ANALIZI

NV50	73	3,017
NV45	18	0,744
NN60B	67	2,769
NB43	708	29,268
NV47	1277	52,790
NN40	211	8,722
NN60A	65	2,687

Tabela številka 11

MIKROLEGIRANA JEKLA — SKUPNO KONČNI PODATKI PO KVALITETNI IN KVANTITETNI ANALIZI

NV50	73	4,740
NV45	18	1,168
NN60B	67	4,350
NB43	469	30,454
NV47	637	41,363
NN40	211	13,701
NN60A	65	4,220

Tabela številka 12

Datoteke za konstrukcijska jekla

V šifrantu kvalitete Železarne Jesenice je okrog 100 različnih kvalitete konstrukcijskih jekel. V tabeli številka 13 je podanih 30 najbolj pogosto izdelanih kvalitete konstrukcijskih jekel, število izdelanih kvalitete v zadnjih štirih letih in odstotek določene kvalitete v skupnem številu izdelanih šarž konstrukcijskih jekel.

KONSTRUKCIJSKA JEKLA — SKUPNO OSNOVNI PODATKI

Č0200	65	0,114
Č0545	828	1,452
Č0645	1060	1,860

Č0745	232	0,407
Č0200V	143	0,250
Č0261	1205	2,114
Č0361	10998	1,751
Č0362	5349	9,386
Č0371	386	0,677
Č0461	1495	2,623
Č0462	5269	9,245
Č0463	540	0,947
Č0361S	1673	2,935
Č0362S	1816	3,186
Č0363S	45	0,078
Č0461S	773	1,356
Č0483	344	0,603
Č0462S	1850	3,246
Č0261S	2394	4,200
RSt37-2	9560	16,775
QRSt37-2	276	0,484
Č0364	103	0,180
St44-2	705	1,237
Č0561	207	0,363
Č0562	4077	7,154
Č0563	2681	4,704
Č0562S	2179	3,823
Č0563S	356	0,624
Č0562Scu	101	0,177
Č0564	279	0,489

Tabela številka 13

Iz tabele št. 13 vidimo, da smo v preteklih štirih letih izdelali 56989 šarž konstrukcijskih jekel. V izbrano družino konstrukcijskih jekel spada 30 različnih kvalitete. Kvalitetna analiza ni dala nobenih rezultatov. To sem pričakovala, saj konstrukcijska jekla spadajo med manj kvalitetna jekla in so zato tudi standardi za njihovo izdelavo bolj ohlapni. Ker so to jekla, ki so zelo uporabna, jih tudi veliko izdelamo. Zato je bila pri tej družini jekel bolj kot kvalitetna, zanimiva kvantitetna analiza. To pa zato, ker smo določene kvalitete v zadnjih letih pogosto izdelovali in nam tudi zelo veli-

ko število podatkov ene kvalitete ne bi prineslo dobre informativnosti. Zato je bila kvantitetna analiza te datoteke potrebna.

V tabeli številka 14 je končna oblika datoteke, ki je bila osnova za avtomatsko učenje. V njej je trideset različnih kvalitete in skupno 8039 učnih primerov.

Že število različnih kvalitete je na prvi pogled dokaj veliko, število posameznih učnih primerov pa je pri nekaterih kvalitetah majhno. Po drugi strani pa izstopata le dve kvalitete, in sicer Č0361 in RSt37-2. Pri tem pa nastopa še en problem, ki ga pri dosedanjih datotekah nismo občutili v taki meri. To je, da sta tu kvaliteti tudi po kemični sestavi enaki. Tu se je pokazal primer kvalitete, ki ima dve oznaki (JUS in DIN standard). Zato je že sedaj jasno, da ne more obstajati taka lupina-ekspertnega sistema, ki bi lahko na podlagi take baze znanja ločila ti dve kvaliteti. S tem predvidevanjem se je strinjal tudi metalurg-ekspert.

Zakaj pride do tega, mi je pojasnil takole: ti dve kvaliteti predstavljata splošno uporabno kvaliteto konstrukcijskega jekla, ki je v gradbeništvu dokaj uporabna. Po drugi strani pa je to tudi kvaliteta, iz katere gredo končni izdelki mnogokrat v izvoz. Zato bolj uporabljajo oznako DIN kvalitete RSt 37-2. To je tudi kvaliteta RSt37-2, ki smo jo v preteklih štirih letih naredili kar 9560 krat.

Ostalih 28 kvalitete predstavlja preostalih dobrih 50 odstotkov učnih primerov. Vendar sem kljub vsemu upala, da bo tudi ločljivost med posameznimi kvalitetaми dopuščala dokaj dobre rezultate. Po drugi strani pa se tudi te kvalitete po kemični sestavi med seboj dokaj prekrivajo, zato sem predvidevala, da bo verjetno prav ta datoteka pokazala vse pomanjkljivosti, ki pa jih ekspertni sistem ne bo mogel rešiti, saj so to problemi, ki jih mora dnevno reševati metalurg-ekspert.

(nadaljevanje prihodnjic)

Milojka Žižmond — Kofol

Mali esej

Pospravila sem in morda naredila novoletni obračun, ki ga zavestno nikoli ne naredim. Rezultat tega obračuna je pismo, ki sem ga napisala urednici radijske rubrike, nato veliki ogenj, ki zaplapolja v peči in v katerem se kot trupla zvijajo popisani papirji. Hkrati z njimi sem pospravila tudi nekaj upov, brez katerih mi bo lažje na poti, ki jo moram prehoditi. To naj bi bila pot (za hip si obotavljam) ustvarjalne ženske. S tem trenutkom sem seveda razgaljena pred vami.

Izraz, ki sem ga uporabila, me je za trenutek zbegal. Pravkar sem skozi radijske valove ujela glas zamejskega Slovence, ki nevidnemu auditoriju (kakšen abstrakten pojem!) sporoča svojo božično poslanico. Prične v okrancijem, folklorno obarvanem, bogato opisnem in atmosfersko prenapetem slogu, zaradi katerega me v hipu obide občutek krivde sprčo lastnega ateizma in prozaičnosti življenjskega sloga. A že takoj zatem sem poučena, da nam prebira zavrženi koncept božičnega govora, ki se po njegovem temeljitnem premisleku (kot nam zatrjuje) takoj izlije v tri (na videz?) pristranske stavke o tem, da je čisto dovolj, če postanemo pošteni do sebe in do drugih in če v srcu (simbolično, seveda) najdemo svojo tihoto in svoj mir.

Oddahnem si. Tudi jaz iščem le mir, ko pospravljam to natipkano listje. Ne kakršnokoli. Vmes so moji lastni literarni teksti, nekateri celo nagrajeni. Ne manjka drobnih razmišljanj, ki jih nisem nikamor odpustila, ker so umrli s trenutkom nastanka. Vmes so dramska besedila, med njimi eno, ki ga je slovensko gledališče uvrstilo v svoj repertoar, čeprav do premiere nikoli ni prišlo. Ves veliki hec se je končal že na generaliki, ki je naša hotenja postavila na laž, povzročila blamažo brez očitnega krivca, brez nagrobnega govora pokopala mladega režiserja in mladega avtorja, igralce pa zaznamovala z zavestjo, da so šli na led v imenu alternative, za katero sorologi še niso iznašli natančne definicije, kritiki pa si jo podajajo kot magično žogico, ki kar naprej spreminja barvo in obliko. Razloga za pretirano samopomilovanje ni, tekst sem vendar sama vzela iz uporabe (po groteskni generaliki seveda) in se tako lastnoročno odrekla svoji umetniški uresničitvi. Nikogar posebno ne zanima pravi vzrok za to. Nihče

ni stopil do umetniškega vodje gledališča in ga vprašal, kam je šel v predstavo vložen denar. Nihče ga ni vprašal, zakaj ni raziskoval nasprotujočih si silnic, ki so pustošile med nami in katerih žarki plamen bi kakšna izkušena roka lahko spremenila v Talijin kres, mi pa smo z njim izžgali svoje duše. Ostal mi je razkošen plakat, ki sem ga pribila na vrata svoje sobe. Zdaj ga ceframo moje sanje, moj spomin na like, ki so pred mojimi izpolnitve željnimi očmi na vajah že vstopili v resničnost. Na trenutke so že zmogli prepričljivo spregovoriti o bremenu, ki ga prenašam skozi moje zemeljske dneve in z duhovnimi očmi tipam še dlje od njih, da bi pomagala živeti tudi vam — ali kako se z besedami obseže ta silna želja, ki ji pravimo potreba po ustvarjanju? Četudi bodo kdaj zares stopili med ljudi, moji liki iz duhovne tvarine, vedno bodo za njimi capljali ti na silo pokopani mrličji, ki so že terjali svoj dolg.

Pa to niso edini mrličji. Mnogo besed sem spustila med ljudi. Govorila sem jim tudi o delu drugih. Jaz — sama ustvarjalca — sem tehtala njihovo ustvarjalno moč. Kakšna prepotentnost in domišljavost! Najbrž sem jo dobro čutila, zato sem vedno znova poudarjala, da moje kritičsko delo noče biti kritika, pač pa le mnenje kolikor toliko osveščenebralca, ki sam zase izbira pravo čtivo. Pri tem sem se naivno spuščala na nivo duševne prostitucije, ko sem ob (za medij) najbolj puščobnih dnevih odpirala najbolj puščobno temo: Branje za ljudi, ki sploh ne berejo. Moje informacije so jih dohajale, kjerkoli so že bili: za volanom, v službi za risalo desko, pri pripravi hrane, v mehanični delavnici. Drobita sem o literarni vrednosti, o bogati metaforičnosti, o originalnosti idej in tem — in zraven pestovala svoje nedokončane literarne tekste. Nisem jih dokončala, ker sem pisala novo kritiko. Pri svojem delu sem žela prezir za stalno nastavljenih novinarjev, ki so (večinoma brez diplome) srečno sedeli na svojih stolčkih, pisali gospodarsko-politične lokalne vestičke in delali kariero. Duokrat se mi je zares zalomilo: Prvič, ko sem širokemu auditoriju povedala našpičeno mnenje o delu svojega prijatelja, ki mi je sam poslal svojo knjigo, pa mu o njej nisem izrekla niti besede. Drugič — ko sem kot finančno ogroženi samostojni kulturni delavec prodajala knjige v

nekem delovnem kolektivu. Okrog mene so se gnetli rdečelični, nepokvarjeni, z malico pravkar podprti neposredni proizvajalci, ki so hoteli knjige o gobah, travniški kozmetiki in Winetouju, jaz pa sem si prisegla, da jih ne bom več prišla spreobratat v pravo vero, če niso tega pred mano naredili ne šolniki in ne kulturni animatorji. Sredi čudne, obojestranske antipatije se je iz bližnjega sprejemnika zaslislal moj glas, ki je priporočal knjigo »Avtentično življenje«. Obstali smo sredi svojega početja: jaz pri pisanju dobavnice za Atlas Slovenije, oni z načetimi sendviči v rokah, v umazanih pajacih. Poslušali so, gubali čela, se prestopali in prav kmalu vsi po vrsti odšli. »Sploh ničesar nisem razumel. Pa ti?«

Počasi sem pospravila svoje knjige. Naredila majcen obračun na tistem obronku gozda. Ugotovila sem, da je izkupiček kljub moji mizerni trgovski in prepričevalski žilici približno 10 krat višji od tistega, ki ga bom dobila za svoje ukvarjanje s »Avtentičnim življenjem«. Ugotovila sem še nekaj malenkosti, ki pa v bistvu ne sodijo v ta novoletni obračun, ki bi mu z malo obešenja lahko rekli esej. Pravi esej (če zapustimo svoj absurden avanturizem) se v svojih pikrih zarodkih pričinja že

na tej tipkani strani, ki sem jo pravkar hotela vreči v ogenj. Naslov: Zbornik o ženski in ženskem gibanju. Osebnost je politično, pravi edina domača recenzentka Mojca Dobnikar. Ženske so spoznale, da so tudi same zapostavljena družbena skupina. Seveda to velja za Ameriko.

Kaj pa je o tem zapisala ženska iz naših logov, ženska z mojim imenom, mojim obrazom, mojim glasom? Ženska z mojim rokopolom, ki se je dve ali tri leta spreminjala v brezoseben radijski glas?

Gledam, berem, listam. Nič ni napisala. Vsaj nič takega, česar ne bi sproti cenzurirala. Sproti prirejela za slovenski kulturni prostor, ki je nedemokratski, drugemu spet ne... In prav gotovo ni dorasel ženski, ki bi se na eni strani kitila z ustvarjanjem literature, na drugi strani vzgajala otroke, prodajala knjige, če trenutno ne gre drugače, venomer pa poskušala, hotela, morala biti celovita, zase vredna, izven klišejev, obešenjaško pogumna tudi tam, kjer bi bilo tudi za naše razmere mogoče reči: »Prav institucije najboljše uresničujejo namen, da iz ženske biologije naredijo usodo.«

Ne, ne morem si zameriti. Kot zunanji sodelavec si nisem drznila potegniti paralel. Že tako sem se dokončno zamerila nekemu pijanemu

uredniku, ko sem se v kočljivi situaciji pokazala žaljivo indifferenčno do njegovega šarma. Ko je rekel: »Kot hočeš,« je to pomenilo: »Kaj? A da sploh nočeš?«

Zapustimo zaprašeno klasiko, železni repertoar novopečenih feministk, ki brez možnosti izbire na spolzkem področju ženskega uveljavljanja vedno znova iz nativ postajajo Pelin žene po sili razmer. Pa bi jih mucke hoteli. Njihove mile obraze v lepo izrezljanih okvirih na pisalnih mizah velikih mož? Tudi urednikov, zakaj pa ne? Prav med njimi je veliko možičkov, ki bi bili radi Moški. Le kdo te udejani bolj, kot to lahko stori prodorna ženska, bistrovidka, to je vse kaj drugega, kot mili glasek tvoje tajnice ali mozhaste gimnazijke ali škilaste slavitke, ki ne more položiti pri Toporišču. Toda potem pride molk. Tudi če pristane na vožnjo v tvojem lepem avtu (in bog ve, da imaš z njim več zadoščenja kot s svojo izdajalsko moškostjo), tudi, če se odpre, če se smehlja, kot bi bila tajnica ali prestrašena gimnazijka — potem pride molk. Ko imaš ti roke na volanu (saj je bilo lepo, ali ne?), ona pa strmi v veje po dežju (ah te ženske z umetniško žilico!), ošine te z očmi, ki so polne prezira (in celo barva si jih!).

(nadaljevanje v naslednji številki)

F. Berce: »Dejstvo« (črna tinta) 1986

Jože Vidic

7

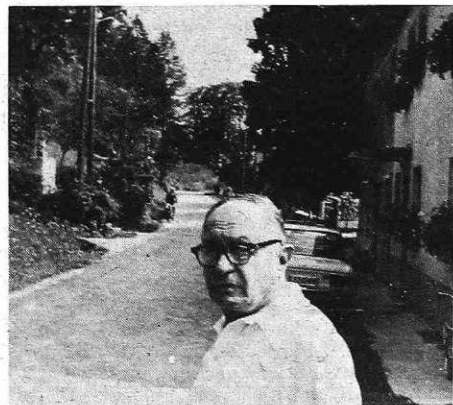
Pekoče poletje leta 1942

V tistem trenutku je major dal znamenje in ozračje ozke soteske so presekali rafali. Bilo je osmega julija 1942, okoli desetih dopoldne. Sonce je radodarno sipalo svoje žarke na morišče.

Purgarjev Albin, star 31 let, čigar žena Anica je tistega jutra s sinom Albinom odšla noseča v izgnanstvo in tam rodila hčerko Nušo, se je obrnil proti meni in rekel: Josef, jaz sem zadet. Še vedno je stal pokonci, strmel v morilce in zdelo se mi je, da iz njegovih oči kriči vprašanje zakaj, zakaj?

Nekaj sekund pozneje se je zadržal Millbacher: Ta svinja še stoji! in mu spustil rafal v prsa.

Millbacher si je potem oprtal brzostrelko čez rame, iz torbice izvlekel pištolo in še

Osmega julija 1942 so Nemci v Čegolšah, 2 km od Trčiča, ob stari cesti proti Podljublju ustrelili devet Trčičanov. Na levi strani je spomenik žrtvam, ki so bile po-streljene prav tam. Rudolf Josef je bil določen za talca in navzoč, ko so jih streljali. (foto: Jože Vidic)

vsakega posebej ustrelil za uho. Janežiča, ki je ležal čudno zvito postrani, pa je ustrelil v sence, da se mu je razlila kri po obrazu.

Major mi je rekel, naj z dežnega plašča pobremem, kar je mojega. Vzel sem svojo uro, vžigalnik in cigarete. Čudim se, da sem lahko sploh kaj vzel. Najbrž so zbegani in zmedeni možgani to sprejeli kot ukaz, ki sem ga izvršil samodejno kot hipnotiziranec.

Nazaj proti Trčiču smo se peljali dva orožnika, šofer avtobusa in jaz. Pred občino v Trčiču so v avtobus vstopili še moja žena Marija in sin Drago, ki so ju aretirali medtem, 88-letni Franc Jagodic, njegovi hčerki Jožefa in Franciška ter sin Kristijan, ki si je iz pogovorom, da mora na stranišče, rešil življenje.

Pred gestapom v Kranju so mene, ženo in sina odpeljali notri, kjer sem dve uri čakal na zaslišanje, druge pa je avtobus odpeljal naprej v Gorice. V Kranju so me spraševali, ali vem, kaj je OF, kaj je komunizem in podobno. Vprašali so me, če bi delal zanje. V takem položaju nisem mogel odkloniti, saj še vedno nisem imel v oblasti svoje volje.

Po zaslišanju so nas izpustili domov. Na orožniški postaji Trčič so mi vrnili ključe od stanovanja.

Naslednjega dne ob štirih popoldne sem se moral zglasiti na orožniški postaji, kjer me je že čakal gestapovec Grau, katerega nisem videl na Čegolšah. Bil je kočevski Nemec in je govoril slovensko. Dal mi je vohunska navodila. Že prejšnjega dne so mi na gestapu v Kranju rekli, da bom v Trčiču zvedel za svoje naloge.

Gräu mi je dejal, naj grem na teren proti Sv. Ani. Opazujem naj hribovske hiše in se s hribovci pogovarjam, da bom videl, kako so politično in če kaj vedo o partizanih. Povedal mi je, na kateri naslov naj pošiljam poročila. Nazadnje je zagrozil z ustrelitvijo, če ne bom vestno izpolnjeval naložene mi naloge, ki je tako pomembna za »Veliki rajh«.

Možgani so počasi spet začeli razumno delati. Če me bodo pri tem delu zalotili partizani, me bodo ustrelili, kot so že mnoge izdajalce in vohune. Če ne bom vohunil, me bodo ustrelili Nemci.

Poparjen, jezen sam nase in na ves svet, ki ne zna v sožitju živeti, sem odšel proti Sv. Ani. Dve noči sem prespal skrit v svilih na Rebru nad Sv. Ano. Te svili so me dobro

poznali. Bile so Vrbankove, pri katerih sem nekoč zase delal butare.

Oglasil sem se pri Vrbankovih (sicer si pa nisem upal nikamor drugim iz svili) in povedal, da sem zašel v take škripce, da se moram nekaj dni skrivati. Pri Vrbankovih sem dobil hrano (prinesli so mi jo tudi v svili), čez dva dni pa sem se vrnil v Trčič. Grauu sem rekel, da sem bil na terenu, pa nisem opazil nič sumljivega.

Čez dobra dva tedna po streljanju na Čegolšah pri Trčiču so me spet aretirali v Brivnici. Na občini so mi dali izgonni nalog. Z družino sem se preselil k bratu na Dunaj, kjer smo ostali do konca vojne.

Na Čegolšah so ustrelili devet možkih, vendar vsi niso bili domačini, so pa bili tam zaposleni. Iz družine Našič so ustrelili tri: očeta in njegova sinova Ernesta in Danila. Prvi je bil star dvajset, drugi šestnajst let. Iz te družine sta bila dva brata partizana. Milan Našič je padel avgusta 1943 pod Krimom. Bil je namestnik komandanta Prešernove brigade.

Kako so gestapovci pridobivali vohune?

Videli smo, kako so gestapovci prisilili Trčičane, sicer Čeha, Josefa Rudolfa, da je podpisal izjavo, da bo zanje vohunil. Brez dvoma so v gestapovskih zaporih v to prisilili precej več ljudi, kot nam je to znano, pa čeprav mnogi med njimi potem nikoli ničesar niso izdali. Bodisi da so se gestapovske mreže rešili s tem, da so odšli k partizanom ali pa na delo na Koroško oziroma nekam na področju rajha. Bili so redki, ki so to priznali, kajti takšno priznanje potrebuje hrabrost in čisto vest.

Opisal bom tak primer.

V naselju Borovlje na Javorniku so živeli trije bratje Mur, rojeni v Podgori pri Gorenji vasi v Poljanski dolini. Vsi trije so delali v železnarni in vsi trije so izkervavili v minuli vojni.

V Murovi družini v Podgori je bilo 12 otrok. Revščina jih je stiskala. Bosi so hodili v šolo na Trebijo. Zgodilo se je, da so šli v šolo, ko ni bilo snega, med poukom pa je zapadel v Murovi bos po snegu stekel domov. Očeta so Murovi izgubili leta 1918, mati pa kot vdova ni imela veliko denarja, da bi otrokom kupila svinčnike. Ko so toliko odrasli,

da so že sami tekali po vasi, so drug za drugim odhajali služiti k bogatejšim kmetom. Potem pa so se raztepli na vse strani: tri se stre so šle služiti v Hrastnik, Franc v rudnik v Hrastnik, Vinko za rudarja v Zabukovico, Jože, Janez in Ludvik pa so dobili službo v jeseniški železnarni. Doma je ostala Barbara Ušeničnik, kateri so Nemci 26. julija 1942 v Brodeh v Poljanski dolini ustrelili moža Andreja in je ostala sama s tremi otroki, čez dva dni pa so v Jurčkovem klanecu pri Bistrici pri Naklem ustrelili še njenega brata Jožeta.

Jože in Janez sta bila dvojčka, rojena 1. marca 1900. Jožeta so jeseniški gestapovci aretirali med delom v Železnarni 20. januarja 1942, Janeza pa dan pozneje. V ohranjeni begunjski knjigi piše, da so Jožeta Mura prvič pripeljali v begunjski zapor 28. januarja 1942 zaradi članstva v komunistični partiji, izpustili pa so ga 24. februarja istega leta. Drugič so ga v Begunje pripeljali 30. junija 1942 in 28. julija ustrelili v bistriškem (Jurčkovem) klanecu.

Jožetovega dvojčka Janeza so 16. marca poslali s transportom v Dachau. Od tam so ga premostili v Buchenwald, kjer je umrl. Tretji brat Ludvik pa je kot borec jugoslovanske armade padel v bojih za Trst maja 1945.

Jože je zapustil ženo Katiko in sina Jožeta, Janez ženo Štefko in sina Janeza, Ludvik pa je bil še samski.

Med mučenjem, obtoževanjem in zasliševanjem v jeseniških zaporih in v Begunjah so gestapovci Jožetu Muro dali na izbiro smrt ali življenje. Življenje, če bo vohunil zanje. Povezati se mora s partizani in o vsem, kar bo slišal v vasi, med delom v železnarni, pogovoru z znanci in sorodniki, obveščati centralo gestapa na Bledu.

Zaradi decembrskih vstaj v Bohinju, Gornjesavski dolini in Poljanski dolini, izdaj v vrstah OF, najprej na Jesenicah in nato v Kranju, so bili zaporci polni, zapornike pa so množično pošiljali na strelišča in v koncentracijska in druga taborišča. Vse to je moreče vplivalo na zapornike. Kakšne metode so gestapovci uporabljali, da so prisilili Jožeta Mura k sodelovanju, ni znano. Zanesljivo pa vemo, da so nekateri zaporniki morali gledati, kako so mučili tega ali onega zapornika.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je na zadnji seji dal soglasje k podaljšanju sklepa o začasni sistematizaciji upravnih organov v občini z veljavnostjo, ki je potekla 31. julija 1987. V zvezi s tem sklepom je naloženo sekretariatu občinske skupščine in izvršnega sveta, da morata uskladiti svoje akte o sistematizaciji del in nalog z drugimi sistematizacijami upravnih organov, o čemer so razpravljali tudi že zbori občinske skupščine na julijemskem zasedanju, vendar je bila razprava o teh vprašanjih preložena na jesenska zasedanja občinske skupščine.

● Komisija izvršnega sveta OS Radovljica za ocenjevanje naravnih nevarnosti je predlagala izvršnemu svetu, da nosilec akcije za obnovo ceste Mošnje-Graben, ki jo je poškodovale zemeljske usode, Komunalno gospodarstvo Radovljica, sprejme ponudbo Kovinarja Jesenice za izvajanje sanacijskih del. Stroške sanacije si bodo delili Komunalno gospodarstvo Radovljica 10.025.744 din, Območna vodna skupnost Gorenjske 9 milijonov in občinska skupščina Radovljica 5 milijonov din.

● Prvega avgusta se je vrnila z mladinske delovne akcije »Bujština 87« 48-članska mladinska delovna brigada Stane Žagar iz občine Radovljica. V brigadi je bila polovica udeležencev iz pobratene občine Svilažina. Pod vodstvom komandanta brigade Matije Strgarja iz Bohinjske Bistrice so brigadirji izpolnili vse norme in prejeli vsa možna priznanja; tudi trak akcije, udarniške značke pa je prejelo 13 brigadirjev, prav toliko pa je bilo pohvaljenih.

● Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je na seji 10. avgusta obravnavalo sklep republiške konference ZSM Slovenije v zvezi z neizvolitvijo slovenskega predsednika zvezne konference ZSM Jugoslavije.

● Na Bledu se je mudil predsednik mednarodne veslaške zveze Thomas Kelier. Pogovarjal se je s člani organizacijskega komiteja svetovnega veslaškega prvenstva, ki bo na Bledu septembra 1989. Četudi je dal nekaj navodil za dodatno ureditev veslaških naprav, je izrekel Blejcem pohvalo za vsa doslej opravljena dela.

● Na že tradicionalni blejski kmečki ohceti, ki se je z vsemi spremljajočimi prireditvami in prikazi starih običajev začela že 4. avgusta, sta se letos vzela 20-letna nevesta Jožica Podgornik, višja medicinska sestra z Brega pri Žirovnici in 22-letni Jože Murnik, mizar v Elanu, doma s Koroške Bele. Oba sta iz kmečkih družin, zato znata tudi sama poprijeti za kmečko delo. Poroka na blej-

skem gradu in šranganje pred Festivalno dvorano in vse, kar sodi zraven, je bilo v nedeljo, 9. avgusta popoldne. Vreme je bilo sklepnemu delu ohceti bolj naklonjeno kot pa drugim prireditvam, ki jih je skoraj vsak dan motilo nadležno deževje.

● Ob junijski analizi stanja v DO KTL TOZD Jelplast Kamna gorica je izvršni svet občinske skupščine Radovljica ugotovil, da z dosedanjim obsegom fizične proizvodnje in tehnološko manj zahtevnim programom delavci te TOZD ne morejo ustvariti dohodka, ki bi zagotavljal uspešno poslovanje. Takšno poslovanje ni več mogoče, zato mora TOZD izdelati sanacijski program in spremeniti tehnološke osnove za preusmeritev proizvodnega programa. Povezati se mora z delovno organizacijo, ki bo z razvojnimi in finančnimi zmogljivostmi zagotavljala uspešno izvedbo programa.

● Iz finančne strukture opravljenih naložb v radovljiški občini v letu 1986 je vidno, da so bila lastna sredstva glavni vir financiranja. Lastna sredstva so znašala kar 57 %, vendar njihov delež iz leta v leto upada, povečuje pa se delež sredstev iz domačih kreditov, ki so lani znašali 12 %, ter tujih kreditov, ki jih je bilo 18 % vrednosti naložb. Ostala sredstva so bila združena v okviru delovne organizacije ali SOZD.

● Na julijski seji sveta Knjižnice A. T. Linharta Radovljica so se dogovorili, da bodo polletno poslovno in finančno poročilo obravnavali v septembru. Ker ni bilo, razen redkih izjem, nobene odziva iz krajevnih skupnosti o mnenjih za nadaljnje delovanje krajevnih knjižnic, so sklenili, da bodo skupaj z OK SZDL in predsedstvom Kulturne skupnosti Radovljica sklicali posvet o problematiki knjižnične mreže v radovljiški občini po posameznih krajevnih skupnostih v septembru.

● V kampu Šobec, najbolje urejenem turističnem šotorišču v Jugoslaviji, ki ga upravlja Turistično društvo Lesce, so od maja do julija letos nasteli že nad 20 tisoč gostov, ali 2 % več kot lani v tem času. Nočitev je bilo približno toliko kot lani, kar pomeni, da je bila doba bivanja gostov letos nekaj manjša. V juniju in juliju je bilo poprečno 1900 do 2000 gostov dnevno, to število pa se je v avgustu zaradi slabega vremena zmanjšalo za okoli 500 gostov.

● Po resolucijskih določilih občine Radovljica za leto 1987 bo v ospredju vlaganje v industrijo. Delež teh naložb bo 55 %, v gostinstvo in turizem 27 %, v trgovino 6 %, v promet in zveze 5 %, v gozdarstvo 3 odstotke, medtem ko bo delež vlaganja v kmetijstvo, gradbeništvo, obrt in komunalne dejavnosti le enoodstoten.

● Na področju negospodarskih dejavnosti v radovljiški občini je bilo leta 1986 za naložbe porabljen 207.044.000 din, kar je za 68,8 odstotkov manj kot leto poprej. Zmanjšanje naložb v te dejavnosti gre predvsem na račun večjih naložb v letu 1985, ko so bili zgrajeni prizidki k osnovnim šolam v Radovljici in Lescah in k vrt-

cu Lesce. Največji delež negospodarskih naložb ima izobraževanje, najmanjši pa še vedno kultura.

● V krajevni skupnosti Zasip pri Bledu, kjer živi že blizu 800 prebivalcev, so po skoraj petnajstih letih praznih obljub končno začeli graditi samopostrežno trgovino pri kulturnem domu. Investitor je Veletrgovina Specerija Bled, izvajalec del pa Gradbeno podjetje Grad Bled.

● Delavci Gradbenega podjetja Bohinj so julija začeli graditi v Ribčevem lazu ob Bohinjskem jezeru čistilno napravo. Čistila bo odpadne vode iz kanalizacije od mladinskega doma do naselja v Ribčevem lazu. Naložba je ocenjena na 92 milijonov din; 36 milijonov din bo prispevala Območna vodna skupnost Gorenjske, 30 milijonov hotelske hiše ob jezeru, ostalo pa Komunalna skupnost Radovljica.

● V okviru osemdesete obletnice organiziranega turizma v Bohinju so tamkajšnji turistični in kulturni delavci organizirali julija in avgusta več narodopisnih in zabavnih športnih in rekreativnih prireditev, ki jih je včasih prekinjalo deževno vreme. 30. julija so pripravili tudi sprejem potnikov starinskega turističnega vlaka, ki vozi vsak četrtek iz Bač na Koroškem. Za potnike pripravljajo posebne prireditve Pod skalco.

● Med pomebnimi prireditvami v Bohinju je bila letos kresna noč 7. avgusta, ko so najprej v Bohinjski Bistrici nato pa pri hotelu Jezero in Pod skalco nastopili godbeniki iz papirnice Radeče in mažoretke iz Ljubljane ter domača folklorna skupina. Po okoliških hribih so zagoreli kresovi, na jezeru pa so zasvetile lučke v jajčnih lupinah. Tudi v Bohinju so po zgledu Bleda pripravili nočno razsvetljavo z raznobarnimi raketami. Množico domačih in tujih gostov je večer Pod skalco razveseljeval narodnozabavni ansambel Slovenija.

● Za praznik občine Radovljica so v galeriji Šivčeve hiše v Radovljici 7. avgusta zvečer slovesno odprli retrospektivno razstavo del akademskega kiparja in medaljerja Staneta Dremlija iz Radovljice. Razstavo so posvetili 80-letnici umetnikovega življenja. Udeležba na otvoritvi je prekosila vse dosedanje, kar priča o priljubljenosti umetnika, ki sodi med najboljše tovrstne ustvarjalce v Jugoslaviji.

● Na Bledu so 1. avgusta na teniških igriščih v Zaki pripravili turistični teniški turnir, 2. avgusta pa RTV Ljubljana tradicionalni plavalni maraton za latoriko »Kavelje in korenina«, ki se ga je udeležilo 243 plavalcev in 37 rekreativcev, slednji so plavalni na krajšem, 1000 m dolgem maratону. Obe prireditvi sta bili v okviru občinskega praznika.

Razstava akademskih slikarjev radovljiške občine

V avli občinske stavbe v Radovljici so za občinski praznik odprli razstavo del akademskih slikarjev radovljiške občine. Predstavljajo se: BONIJA ČEHA, MIHA DALLA VALLE, ČRTOMIR FRELIH, BRIGITA POŽEGAR — MULEJ, POLDE OBLAK, JANEZ RAVNIK in MELITA VOVK.

BONIJA ČEHA spoznavamo v akrihlinih platnih v pretežno toplih barvnih kompozicijah, med katerimi izstopa slika z gigantno surrealistično večoko figuro, ki obvladuje osrednji del platna. Strahljivo ne navadnega bitja blaži kolorit in lahкотnost slikarjevih potez. Tako si dramatična napetost in umirjenost podajata roki.

MIHA DALLA VALLE z motivom roke, vpete v trikotnik, roke, ki išče smer izhoda in krvave roke v akrilni tehniki sugestivno govori o stiski in brezizhodnosti sodobnega človeka. Izrazito družbeno angažiranost je slikar povezal z zgledno tehnično izvedbo.

ČRTOMIR FRELIH s tremi kolažiranimi (avtorjev izum grafične

tehnike brez kovinske matrice) kot najmlajši med razstavljalci raziskuje izrazne možnosti likovne govorice v črno-beli in barvni grafični tehniki, pri čemer se zavestno otresa posnemanja realnega sveta in s samovoljnimi figuralnimi in abstraktnimi kompozicijami ustvarja kultivirane likovne podobe, polne dramatične napetosti.

BRIGITA POŽEGAR — MULEJ z oljnima slikama Sava pri Lancovem in Tihožitje razgrne pred gledalcem svoje obvladane realistične posnemanja zunanega sveta s svojsojima temno razpoloženskostjo. Njena tretja slika nam jo predstavi kot abstraktno slikarko, ki snuje na platnu kompozicije v zelenem, v kateri se razkriva njen analitični duh.

POLDE OBLAK je zastopan z barvnimi litografijami v živih kontrastnih barvah in za fragmentiste značilno delitvijo slikarske ploskve na več delov, pri čemer je glavni motiv realistično jasno spoznaven, ostali deli slike pa ga dopolnjujejo in vsebinsko poglobljajo s pogosto zelo simbolno likovno govorico.

JANEZ RAVNIK z risbami s tušom poudarja predvsem svoje znanje in nadarjenost za risbo. Natančno izrisane oblike so plod njegove bogate domišljije, ki posega v nam neznan, a neprijazne svetove, saj jih lahko doživljamo npr. kot opustošene pokrajine po zemeljski katastrofi.

MELITA VOVK se s petimi barvnimi risbami v mešani tehniki predstavi kot duhovita in satirična dokumentaristka športnih dogodkov. Njeni športniki so tudi žrtve, ne le zmagovalci, saj se njeni globoko človeški naravi upira dril, ki je sposoben iz človeka narediti ne le zmagovalca, temveč tudi robota.

Če je pesimistični podton opazen predvsem v delih Miha Dalla Valleja, Črtomira Freliha ali Janeza Ravnika, nas Melita Vovk s svojim humorjem v kultivirani, jasni, preprosti in živopisni likovni govorici opozarja na človekovo manipuliranje s samim seboj. Maruša Avguštin

Tretja kolesarska dirka po ulicah Radovljice

Kolesarski klub Bled je skupaj z občinsko konferenco ZSMS Radovljica v počastitev praznika občine Radovljica organiziral v nedeljo, 9. avgusta, dopoldne 3. kolesarsko dirko po ulicah Radovljice. Dirka je potekala pod pokroviteljstvom Skupščine občine Radovljica in ob izdatni podpori LIP Bled.

V lepem vremenu so se najprej pomerili pionirji A skupine. Na startu jih je bilo 27. Dolžina proge 18 km (4 krogi), ki so jo prevozili s povprečno hitrostjo 35,1 km na uro. Prvo mesto si je priboril Ambrož Cevc iz KS Rog, drugo mesto Igor Kavsek, KD Krka, tretje mesto pa Janez Krišelj, KK Sava. Blejska kolesarja: Sebastijan Vidic je bil 18., Rudi Polak pa 25.

Pri pionirjih skupine B je tekmovalo 14 kolesarjev. Prvi je bil Andrej Hautman, KD Rog, druga Uroš Kosmač, KK Sava in Niko Petković, KD Metlika. Blejski kolesarji niso nastopili. Ta skupina je vozila le tri kroge s povprečno hitrostjo 30,3 km na uro.

Zanimiv boj se je odvijal med rekreativci, ki jih je štartalo 13 na 18 km dolgi progi. Rekreativci so dosegli povprečno hitrost 38,3 km na uro. Prva tri mesta so osvojili: Lojze Oblak, KK Janez Peterne, Janez Udovič, SD Jakob Štucin in Marko Hribernik, KK Kamnik. Clani KK Bled: Martin Mencinger je bil peti, Valentin Zupan 10. in Dane Kovačević 11.

Nastopile so tudi tri ženske, ki so vozile tri kroge s povprečno hitrostjo 32,7 km na uro. Zmagala je Majda Korošec, KK Hrast Dob, druga je bila Vida Uršič, KS Dol in tretja Tatjana Pahor, KK Soča.

Pri mlajših mladincih je nastopilo 12 tekmovalcev, ki so 36 km dolgo progo prevozili s povprečno hitrostjo 38 km na uro. Prvi je bil Miroslav Cvjetičanin, drugi Bojan Sovince, tretji Franci Pilar, vsi KK Sava. Blejci niso vozili.

Tudi starejši mladinci, ki jih je bilo 12, so se dobro odrezali. Prevozili so 49,5 km s povprečno hitrostjo 36,4 km na uro. Marko Velkavrh, KK Astra je bil prvi, drugi

Aleš Galof, KK Sava, tretji Robi Kosmatin, KK Hrast Dob. Miran Peterman je bil osmi, Janez Erat pa deveti, oba KK Bled.

Ker so bili ostali tekmovalci drugod, je v Radovljici tekmovalo le osem članov. Zmagal je Bogdan Kralj, KK Astra, pred Francem Ahačičem, VP Tolmin, in Markom Jugom, KS Dol. Clani so vozili šest krogov v dolžini 27 km s povprečno hitrostjo 37,4 km.

V tej skupini ni bilo predstavnikov KK Bled.

V skupini veteranov A je tekmovalo pet tekmovalcev in dva izven konkurence. Na 18 km dolgi progi je s povprečno hitrostjo 34,9 km na uro zmagal Niko Mesec pred klubskim tovaršem Petrom Bertoničjem, KK Janez Peterne, in Janezom Žiharičom, SD Jakob Štucin. Četrto mesto je osvojil član KK Bled Vlado Skufca.

Pri veteranih skupine B in C so nastopili le štiri. Vozili so štiri kroge s povprečno hitrostjo 34,8 km na uro. Zmagal je Vinko Novak, drugi je bil Stane Kavčič, oba KD Grosuplje, tretji pa Franc Plestenjak, SD Jakob Štucin. Četrto mesto z minimalnim zaostankom 15 stotink je osvojil Franc Hrovat iz Mošenj.

Zmagovalci v posameznih skupinah so prejeli pokale, ki so jih podelili občinska skupščina in družbenopolitične organizacije občine radovljica, drugi tekmovalci pa so JA prejeli diplome, prvi trije pa še praktična darila.

Treba je pohvaliti organizatorje za tekoč potek dirke in hitro izračunavanje rezultatov s pomočjo računalnika.

Letos se je tekme udeležilo 100 kolesarjev iz 15 klubov in društev, nekaj manj kot prejšnji leti. Manjkali so predvsem kolesarji s Štajerske in drugih republik, pogrešali pa smo tudi tekmovalce iz zamejstva, ki so bili doslej vedno med prvimi.

JR

Krajevni praznik v KS Zasip

Področje krajevnih skupnosti Zasip leži 553 m visoko na planoti 2 km severozahodno od Bleda in pod vznožjem 844 m visokega hriba Homa.

Zasip navajajo darovnice že v 11. stoletju pod imenom Zasip (Franc Gornik v knjigi »Bled v fevdalni dobi«). Skupne površine je približno 9 kvad. km., prebivalstva pa je, po najnovejših podatkih, nekaj nad 800. KS Zasip sestavljajo strnjena naselja: Zasip, Sebenje, Muže, Stagen. Reber in Piškovec. Največ in najboljše obdelovalne površine so na vzhodni strani pod naseljem Muže. V tem naselju je še največ čistih kmetov in nekaj še v Zasipu, skupaj sedem, nekaj pa je polkmetov. Vsi ostali prebivalci so delavci, ki si služijo svoj kruh pri raznih delovnih organizacijah na Bledu, v Lescah, Radovljici in Begunjah. Največ se jih še vedno vozi z vlakom na železarske Jesenice.

Kdor pozna Zasip le iz časa po vojni, se lahko danes samo čudi. Od železniškega postajališča Podhom (to je na progi Jesenice — Nova Gorica), skozi naselje Sebenje proti Zasipu je nastalo na južni strani hriba Homa pravo novo strnjeno naselje. Nove lepe stanovanjske hiše so pozidale na območju, ki ni bilo kmetijsko kaj dosti pomembno. Od leta 1955 dalje je bilo zgrajenih na tem pobočju preko 150 novih stanovanjskih hiš. KS Zasip je najmlajša in najmanj-

ša krajevna skupnost v občini Radovljica. Že v prvih petih letih samostojnosti so se odločili za prvi krajevni samoprispevek za asfaltiranje cest in ga tudi uspešno izvedli. Asfaltirali so vse krajevne ceste in poti. V letu 1977 so prevzeli organizacijo in izvedbo IX. zbora gorenjskih aktivstov na Homu. Ta zbor je izredno uspel predvsem po zaslugi krajanov, ki so bili izredno marljivi.

Štiri leta so se trudili, da jim je PTT Kranj napeljal 154 telefonskih priključkov, od tega 22 priključkov tudi v vas Podhom, ki sicer spada v KS Gorje. Na ne tako oddaljenem hribočku Homu (tako nad Zasipom) so si omislili svoj rekreacijski prostor in si postavili bife »JURČEK«. Na tem prostoru se zbira skozi vse leto veliko ljudi, delovne organizacije pa prirejeajo piknike. V taki bližini Bleda bi le stežka našli tako lahko dostopen in lep kraj, kot je Hom.

Kulturno-prosvetna dejavnost je imela svoje dni tudi pomembno mesto v tem kraju, danes ne več toliko. Imeli so zelo dejavno dramsko sekcijo, ki pa sedaj skoraj ne deluje več, morda še bo. Imeli so odlične moške zbor, danes je od njega ostal le še kvartet. Pred leti so si zgradili nov gasilski dom, ki je bilo vanj vložene

ga mnogo prostovoljnega dela in zanj darovanega mnogo lesa. Kupili so si tudi novo motorno brizgalno in gasilski avtomobil, seveda ob pomoči občinske gasilske zveze.

Že vrsto let so se borili, da bi dobili sodobno samopostrežno trgovino. Tudi to jim je uspelo, saj veletrgovina »SPECERIJA« Bled poleg kulturnega doma že gradi novo trgovino.

Krajanje Zasipa so veliko prispevali med NOB. Aktivno je sodelovalo v NOV 39 borcev, šest od teh pa je dalo življenja za svobodo. Trije aktivisti iz Zasipa so že v avgustu 1941. leta razstrelili cevovod za HC v Piškovcih tik pod Zasipom. S to akcijo so povzročili okupatorju delni zastoj proizvodnje v železarni na jesenicah. V spomin na ta dogodek praznujejo tudi krajevni praznik. Posebno aktivna je bila takratna mladina. Z hrano in drugimi potrebščinami so jih podpirali domača vsi krajanje.

Ob krajevnem prazniku so DPO in društva iz Zasipa izvedla več tekmovalij: tako v tenisu, streljanju in balinanju, gasilci pa so imeli mokro vajo. Sprejeli so tudi goste iz pobratene KS Podzemelj. Ob koncu praznovanja so organizirali še velik piknik z bogatim srečelovom na njihovem Homu.

Jože Ambrožič

Preprečujmo razmnoževanje lubadarja

V petek, 14. avgusta, je bila v Radovljici prva seje sveta delovne enote TOK Radovljica Gozdnega gospodarstva Bled. Za predsednika sveta delovne enote TOK Radovljica so izvolili Cirila Rozmana.

Na seji je bila osrednja točka dnevnega reda reševanje prošelj za les za domačo porabo. Prosilcem iz območja delovne enote Radovljica so odobrili za domačo porabo 1.136 kubnih metrov lesa — iglavcev za novogradnje in vzdrževanje gospodarskih poslopij, stanovanjskih hiš in raznih drugih pomožnih objektov. Kmetje, gozdni posestniki, ki stalno redijo najmanj dve odrasli govedi, so upravičeni do 15 odstotkov lesa od letnega poseka brez plačila biološke amortizacije; kmetje za večje količine lesa za domačo porabo, nekmetje pa za ves les za domačo porabo pla-

čajo 31,5 odstotka od vrednosti lesa v sklad za gradnjo in vzdrževanje gozdnih poti.

Clani sveta so bili na seji informirani o škodi, ki jo povzroča v gozdovih lubadar. Letos so v 292 lovnihi pasti ujeli že nad dvajset milijonov hroščev. Precej lubadarja pa so ujeli tudi v lovna drevesa. Na seji so se dogovorili, da bodo lastnikom gozdov priporočali, naj vsa žarišča lubadarja takoj odstranijo in posekan les takoj odpeljejo iz gozda, ker bodo le tako preprečevali nadaljnje širjenje lubadarja.

Ciril Rozman

Osebna vizija krajinskega izraza Dušana Lipovca

Razstavní salon DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice odpira jutri, 21. avgusta, ob 18. uri vrata likovnim stvaritvam akademskega slikarja Dušana LIPOVCA iz Kamnika. Krajši otvoritveni kulturni program bo izvajal moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice.

Dušan Lipovec nas na jeseniški razstavi seznaja s slikarskimi deli, ki so nastala v zadnjih letih, navaja Milojka Kline, poznavalka njegove ustvarjalne poti. Njegov izbor ponuja nazoren prikaz njegovih likovnih raziskav in dognanj, ki so umetnika vodila vse do njegovih najnovejših rešitev. Razstava potrjuje Lipovčovo stalno usmerjenost k vizualizaciji urbaniziranega pejzaža, ki se mu je posvečal že v študijskem obdobju. Najpogostejše ga je pritegovala mestna veduta rodnega Kamnika, nje-mu najbližjega, vselej prisotnega pa vendar vsakokrat doživljenega motiva, h kateremu se še vedno vrača. Prikupni videz mesteca pa Lipovca ni zavajal k slikanju idilične podobe, marveč ga je spodbujal k realizaciji njegove osebnosti vizije krajinskega izreza, opisanega z resničnimi, irealističnimi in simbolnimi poudarki.

Že od nekdaj je Lipovec težil k redukciji nebitnih oblik, s čimer je konkretiziral svoje slikarsko mišljenje in svoj likovni pristop. Tako se srečujemo z značilno gradnjo me-

stne vedute v krajini, kjer dominirajo navpično — vodoravne oblike arhitekturnega jedra, ujetega med obdajajoče oble forme bližnjega hribovja. Sintetični obris, ki oklepa predstavljeno, ustvarja racionalne in ploskovito učinkujoče barvne organizme. Poenostavljene, prečiščene in subjektivno deformirane oblike, zasnovane na geometrijskem načelu, so Lipovcu narekovale omejeno uporabo barvnega fonda. Grajen je na kontrastu hladno — toplih tonov ali na poenoteni uporabi sorodnih barvnih vrednosti. Tanjši in strukturno bogatejši barvni nanosi pa ustvarjajo znotraj izpeljanih kolorističnih omejitev nove kompozicijske in ritmične napetosti slikovnega polja.

Proces usmerjenosti na osnovne oblike slikarskega predmeta je Lipovec stopnjeval do te mere, da njegova najnovejša dela že nosijo predznak abstraktne izraznosti. Seveda ne moremo govoriti o popolnem opuščanju neposredne zveze s predmetnim svetom, kar je vodilo ab-

straktne umetnosti, saj v povezavi z razstavljenimi deli še vedno jasno zaznavamo nakazane izvore, ki koreninijo v podobi mestnih vedut. Današnje zavestno odpovedovanje pripovednosti opozarja tako na smiselno dograjevanje Lipovčeve dosedanje uspešne umetniške poti, kakor tudi usmeritev umetnikovega likovnega izraza v prihodnje. Tako je menila o slikarjevemu ustvarjanju Milojka Kline.

Dušan Lipovec je bil rojen leta 1952 v Kamniku, diplomiral pa je na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani leta 1977. Istega leta je bil tudi na študijskem izpolnjevanju v Kanadi (Montreal). Do sedaj je imel 40 samostojnih razstav doma in v tujini, sodeloval pa je tudi na številnih skupinskih razstavah. Živi in dela v Kamniku in Ljubljani. Ukvarja se s slikarstvom in grafiko. Prejel je nagrado na mednarodnem ex tempore v Špetru (San Pietro al Natosone) v Italiji.

Razstava slik akademskega slikarja Dušana Lipovca bo v razstavnem salonu DOLIK na ogled od vključno 2. septembra. Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in 16. do 19. ure.

Naslednji trije koncerti bodo prav tako ob petkih, in sicer bo 28. avgusta nastopal PIHALNI TRIO ARTI, 4. septembra CAPELLA CARNIO-LAE (ansambel kljunastih flavt iz Radovljice) in 11. septembra ISTRANOVA (skupina za ljudsko glasbo iz severne Istre).

Vsi koncerti bodo ob 20. uri. Nasvidenje v Vrbi!

TVD Partizan Blejska Dobrava
prireja v nedeljo, 23. avgusta, ob 14. uri na Poljanah nad Jesenicami veliko smučarsko

TOMBOLO.

Izzrebanih bo 15 glavnih dobitkov (tombol), med njimi: 500 starih milijonov, osebni avto in več sto drugih dobitkov.

Po končani tomboli bo velika smučarska veselica.

Igral bo Triglav kvintet.

V primeru slabega vremena bo tombola 30. avgusta.

Tombolske tablice so v predprodaji za 250 din ceneje.

Prevoz s posebnimi avtobusi bo organiziran z Jesenic in Koroške Bele. Avtobusi bodo ustavljali na vseh postajah do prireditvenega prostora. Tudi za osebna vozila bo urejeno parkirišče.

Ali imamo na Jesenicah res toliko nepokretnih in težko pokretnih invalidov

Na Jesenicah razen osnovne pokojnine 421 upokojencev prejema še varstveni dodatek ter kar 281 dodatek za tujo pomoč in postrežbo. Poleg tega še precejšnje število upokojencev prejema tudi invalidski dodatek.

Varstveni dodatek je gibljev ter predstavlja razliko med najnižjo pokojnino ter dejansko pokojnino tistega, ki je upravičen do varstvenega dodatka. Dodatek za tujo pomoč in postrežbo pa je določen fiksno ter se vsota menja z vsako uskladitvijo pokojnin ter se vedno poračuna za nazaj od 1. januarja tekočega leta. Zadnja uskladitvijo pokojnin, ki bo izplačana 1. septembra 1987, bo višina dodatka za tujo pomoč in postrežbo kar 93.181 din ali za 3.253 din več kot dve tretjini najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo.

Zato je bila dana delegatska pobuda, da je potrebno zaostri kriterije do upravičenosti do teh dodatkov. Pobuda je bila posredovana tudi skupščini pokojninsko-invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji. Skupščina je na osnovi te pobude v začetku leta sprejela sklep, da po občinah ugotovijo dejansko stanje.

Dodatek za tujo pomoč in postrežbo se dodeljuje v dveh višinah, in sicer: veliki dodatek, do katerega so upravičeni tisti upokojenci, ki zaradi bolezni ne morejo opravljati večine ali vseh za življenje potrebnih opravil sami brez tuje pomoči. Takih je v občini kar 121: starostnih upokojencev 33, invalidskih upokojencev 43 in

družinskih 45. Ta številka je razmeroma visoka, zato predvidevam, da je med temi dosti takih, ki bi bili morda upravičeni le do male pomoči, ali celo do te ne; mala pomoč za tujo pomoč n postrežbo, ki bo s 1. septembrom 1987 znašala 46.590 dinarjev, se dodeljuje tistim, ki več kot polovico za življenje-potrebnih opravil ne morejo opravljati sami brez tuje pomoči, teh pa je po znanih podatkih kar 160, in sicer 43 starostnih upokojencev, 50 invalidskih in 67 družinskih upokojencev. Tudi ta številka je razmeroma visoka ter zato verjetno neupravičena. Ker te pomoči nimajo namena povečevati pokojnine, ampak pomagati tistim upokojencem, ki so zaradi svojega stanja potrebni pomoči, bomo morali v občinskih skupnostih invalidsko-pokojninskega zavarovanja bolj dosledno ugotovljati upravičenost do pomoči.

Dodatek za tujo pomoč in postrežbo je samo v naši občini v prvih devetih mesecih znašal kar 188.187,909 dinarjev, zato moramo temu problemu posvetiti večjo pozornost.

Stane Torkar,

delegat SIS pokojninsko invalidskega zavarovanja

Novi uspehi Teraža

Franci Teraž se je v četrtek in petek, 13. in 14. avgusta, udeležil republiškega prvenstva v atletiki. V četrtek je v zelo hudi konkurenci, nastopal so vsi najboljši atleti iz vseh klubov Slovenije (Vindiš,

Čmok, Končina, Gaber), zasedel četrto mesto. Naslednji dan je bil Teraž na 5 km dolgi progi še uspešnejši, in sicer tretji. To je do sedaj njegov največji dosežek na tekmovalnih stezah, saj ni specialist za steze.

V soboto se je Franci Teraž udeležil mednarodnega gorskega teka v Italiji v Forni di Sopri, kjer so nastopili tekači iz Francije, Jugoslavije in Italije. V finalu je premagal znanega atleta iz Francije Manuela de Oliviera in zmagal. Za nameček je popravil še rekord proge, ki je bil star kar 12 let. Tona Djuričič je zasedel odlično četrto mesto, njegov brat Vojko pa osmo.

V nedeljo se je mojstranska štafeta na povabilo organizatorja udeležila mednarodnega prvenstva gorskih štafet v Colini v Italiji. Nastopilo je kar 55 štafet iz Švice, Avstrije, Jugoslavije in Italije. Mojstranska štafeta je zasedla odlično četrto mesto in prehitela Avstrijce in Švicarje, ki so jih do sedaj vedno prehiteli. Za mojstransko štafeto so nastopili: Mirko Teraž, Franci Teraž, Tone Djuričič. Ta tek je bil zelo naporen, saj je tekmovanje potekalo na višini 2.300 m. Ponekod je bil naklon poti tudi do 30 %. Druga jugoslovanska štafeta je zasedla deseto mesto, tretja pa 27.

Markova cerkva v Vrbi vabi

Prvi poskusi kulturnih prireditev v Markovi cerkvi v Vrbi pred nekaj leti so postali že kar stalna praksa. Lep kulturnozgodovinski objekt je prav gotovo mnogim obiskovalcem prijeten in zanimiv okvir kulturnih prireditev v poletnih in jesenskih dneh.

Tudi letos je Glasbena mladina s pomočjo Gledališča Tone Čufar pripravila štiri zanimive in kvalitetne koncerte.

V petek, 21. avgusta, se nam bo predstavil mladi kitarist Žarko Ignjatović. Rojen je bil leta 1961 v Puli, kjer je obiskoval osnovno in srednjo glasbeno šolo »Ivan Matetić — Ronjgov« in leta 1979 maturiral v razredu prof. Marinka Opaliča. Študij kitare je nadaljeval na glasbeni akademiji v Zagrebu in leta 1983 diplomiral v razredu prof. Darka Petrinjaka. Leta 1982 je začel s študijem kitare na Hochschule für Musik und darstellende Kunst v Grazu in februarja letos tudi uspešno diplomiral. Živi v Ljubljani in poučuje igranje kitare na Glasbeni šoli Vič — Rudnik. Žarko Ignjatović je dobitnik več nagrad in priznanj na različnih tekmovanjih.

Za petkov koncert nam je pripravil

J. DOWLAND:
The Queen Elizabeth her galliard
Sir John Smith his almaine
The Earl of Essex his galliard

F. SOR:
FANTAISIE ELEGIQUE op. 59

L. BERKELEY:
SONATINA op. 51
Allegretto
Lento
Rondo — Allegro non troppo

J. RODRIGO:
TRES PIEZAS ESPANOLAS
Fandango
Passacaglia
Zapeteado

E. GRANADOS:
TRES DANZES ESPANOLAS op. 37
Minueto
Villanesca
Zarabanda

France Voga

24

SPOMINI NA DOVJE

Kadar je prišla huda nesreča, ogenj v kakšno hišo ali je grozila voda s poplavo, tedaj je preostalo ljudem skoraj samo to, da je čimprej prišel kdo, ki je znal to nadlogo zagovoriti. Še se ve, da so vodo zagovarjali vsaj enkrat. Takrat je bila takšna poplava, da je voda segala do srede Mitharjevega brega. Tedaj sta se Sava in Bistrica zlili skupaj sredi Mojstrane, pri Čborju.

Drašlarjeva hiša je gotovo ena najstarejših na Dovjem. Za razliko od drugih kajžarij ni nastala iz pašbe, ampak je delo obrtnika, ki je svoj dom naredil z veliko ljubezni in domiselnosti. Podobno arhitekturo bi verjetno težko še kje našli. V hiši je še danes polno starega orodja in opreme. Najstarejša skrinja je prav letos stara tristo let, saj nosi letnico 1687.

Tri rodove nazaj je bilo, ko je hiša zagorela. Vžgalo se je v kamri, za črno kuhinjo, v zadnjem delu hiše, ki je prislonjena v strm breg. Vaščani so pritekli v pomoč, a z vedrom se hiše ne da gasiti. Prišel je tudi kaplan in rekel, da bo ogenj zagovoril. Hotel pa je zadržati vedeti, če ni nikogar več v hiši. Ko je dobil gospodarjevo zagotovilo, da v hiši ni več žive duše, je ogenj zagovoril. Ogenj je res ponehal, toda ko so vstopili v hišo, so v kamri našli mrtvo teto. Kaplan je bil močno prizadet in je menda prav zaradi tega še mlad umrl.

Zadnja, ki je na Dovjem zagovarjala uroke in s tem zdravila vse vrste bolezni od glavobola, ječmena, bradavic do težjih primerov, je bila Žilijeva Anca. Živela je skupaj z bratom Janezom, krojačem, in starejšo sestro Mino, ki je gospodinjala. Stanovali so nekaj časa v kovačnici, nato pa pri Ahcu, kjer so po prvi svetovni vojni tudi pomrli. Preživljali so se z Janezovim krojaštvom, pletenjem vencev in izdelovanjem šopkov iz suhih rož.

Anca je bila slabotna ženska. Narava jo je obdarila z izrednim poslušam in veseljem do petja, a tudi grdo kaznovala. Bila je namreč grbasta. Ljudski spomin seže daleč, in tako se je ohranil spomin na naslednji dogodek iz njenega življenja. Še kot mlado dekle je nekoč s fanti zvečer pela na vasi. To je bil za tiste čase tak moralni prekršek, da je morala za pokoro eno leto vsako nedeljo med glavno mašo klečati v klopi pred cerkvenimi vrati. A veselja do petja ji tudi ta kazni ni mogla vzeti.

Oseminosemdesetletna Legatova teta Minka se spominja, kako je še kot otrok šla k njej zdraviti ječmen, ki se ji je naredil v očesu. Anca je nad njo zamahovala s srpom in govorila:

»Ječmen žanjem!
sama pa je morala vsakokrat odgovoriti:
»Baba, lažeš!»

Kuro sta ponovili par dni zapored in oko je bilo zdravo.

Po smrti Žilijeve Ance se z zagovarjanjem urokov ni nihče več ukvarjal. Tudi Vilfanova Marjana, zadnja dovška padarica, ki je ravnala zvine in zlome ter obvezovala rane, je zdravila samo s »ta črno žavbo«. Nesmrtno slavo si je Marjana pridobila na Dovjem z ozdravitvijo Brencetovega Jake. Ta si je zlomil nogo. Naravnali so mu jo v bolnici in dali v gips. Po ozdravitvi je zavil k sosedu, k Blažju, kjer je bila gostilna. Na vratih se je srečal s prijateljem, Oreharjevim Mihom, ki ga je ves vesel pozdravil in potrepljal po rami. V tistem trenutku je Jaku noga klecnila in kost se je ponovno prelomila. Zdravniki so nad nogo samo zmajevali z glavami in mu jo, zaradi nevarnosti gangrene, hoteli odrezati. A Jaka svoje noge ni dal. Zatekel se je k Marjani, ki mu je nogo naravnala in pozdravila s »ta črno žavbo«. Potem je resda malo »santal«, a noga mu je ostala. Marjano sem še sam poznal. S staro mamo sva hodila k njej domnat. Domine so bile namreč Marjanina velika strast. Večkrat sem jo, smrkačev kakršen sem še bil, seveda s pomočjo stare mame obral. Takrat se je tako raztogotila, da je domine razmetala po tleh, midva pa sva se morala pred nje-no ihto rešiti s hitrim begom.

Pri teh igranjih sem jaz priigral nekaj drobiža, a tudi stara mama ni ostala praznih rok. Njej je Marjana zaupala recept za kuhanje »ta črne žavbe«. Tako je sedaj recept pri naši hiši, a povpraševanja po »ta črni žavbi« ni več. Danes pač medicina dela čudeže, kot se rad izrazi prijatelj iz Mojstrane, poznan vsem v občini in še v pol Slovenije.

I. svetovna vojna

Prva svetovna vojna se s plamenom sicer ni dotaknila Dovjega, čeprav je bila fronta tako blizu, da se starejši še danes spominjajo bobnenja topov preko Triglava. V vojnih letih je bila vas v zaledni coni. Sem so hodile enote na počitek po prestanih bojih. Običajno so prišle enote z Vršiča, ostale dva, tri tedne in zopet odšle v boj. Tako se je vsako zimo zamenjalo po več tisoč vojakov in oficirjev. Oficirji so spali po hišah. Hrano so jim kuhali v osnovni šoli, kjer so

Odkritje spomenika padlim v I. svetovni vojni

tudi jedli. Vojaki so spali po hlevih, hrano pa so si kuhali po dvoriščih v kotlih. Seveda so si ta čas najbolj meli roke gostilničarji.

Med vojno so za potrebe vojske, tako kot povsod, pobrali bronaste zvonove. Okrog leta 1920 so v Železarni vili nove — železne. Župnik Jakob Aljaž jih je šel sam osebno večkrat poslušati v livarno, če so pravilno uglaseni.

Fantje, ki so bili mobilizirani, so okusili strahote rovovske vojne od Soče do Galicije. Leta 1925 so vaščani Dovja in Mojstrane padlim postavili spomenik. Med padlimi in pogrešanimi jih je štiriindvajset z Dovjega. Največji davek je plačala Mitharjeva hiša. Pet sinov je odšlo pod cesarjevo zastavo v boj, vrnil se je samo eden, Janez. A je tudi on ni poceni odnesel, težko je bil ranjen v glavo.

Mitharjev Janez je v neki bitki rešil ranjenega avstro-ogrškega oficirja. Več kilometrov daleč se je z njim prebajal skozi pekel fronte do sanitete. Leta 1941 se je tudi Janez udeležil krajevne vstaje proti okupatorju. Potem ko so pod grožnjo, da bodo zažgali Dovje, Nemci vstajnike prisilili, da so končali z uporom in se razšli, so se začele aretacije. V begunjskih zaporih se je znašel tudi Mitharjev Janez. Zaslišujoči oficir ga je dolgo spraševal o njegovi preteklosti. Vse je moral povedati, tudi o tem, kje in kako se je bojeval med prvo svetovno vojno.

HI - FI

ANGEL VARUH

OFICIR Z VRTNICO

ŽE VIDENO

LIUBEZNI BRANKE KOLAK

Zahvale

LEOPOLDINE KRISTAN

Vsi njeni

Ob tragični nesreči

VINKA ROBIČA
iz Planine pod Golico

Sorodniki

Ivanka Mandeljc

Jože Jekovec

Jože Legat

Jože Jereb

Ana Pesjak

Ivan Prešeren

Marijana Zaletel

Dežurni trgovini

**V SOBOTO, 22. avgusta, bo-
sta na Jesenicah od 7. do 19.
ure odprti trgovini:
EMONA MARKET Jesenice
(pri hotelu Pošta) in
DELIKATESA, poslovalnica
5. Tomsčeva 70.**

Dežurna lekarna

V mesecu avgustu je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna v Radovljici.

Rešitev križanke iz prejšnje številke:

peronist, iredenta, salamander, Makarska, GT, Obir, Drniš, brazda, žž, Aonija, raport, Kaleb, Ibadan, Vlora, Amin, rak, Erina, Split, Locarno, TR, obla, AS, prislov, Seljak, klina, Tre Cime, azil, triler, Van

Razstavni salon DOLIK Jesenice

V razstavnem salonu DO-LIK Jesenice je od 22. avgusta do 2. septembra na ogled razstava slik akademskega slikarja Dušana Lipovca.

Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Gledališče Tone Čufar

Če bo vreme zelo slabo, bo gledališka predstava ob napovedanem času v avli radovljiske graščine.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

25. avgusta, angl. barv. komedija
TEKMA S ČASOM ob 16. in 18. uri.

27. avgusta, amer. barv. akcij.
glasb. drama UPORNIK IZ MOJE
SOLE ob 16. in 18. uri.

KINO DOVJE

23. avgusta, ital. barv. srhljivka
DEMONI ob 20. uri. Film ni prime-
ren za otroke.

KINO KRANJSKA GORA

25. avgusta, amer. barv. akcijski film
REMO — NEOBOROŽEN IN NEVAREN ob 18. in 20. uri.

Pulj po Pulju 87

KINO ŽELEZAR JESENICE od 24. avgusta do 4. septembra

31. avgusta: **KRALJEVA KONČNICA** — režija: Živko Tomič, igrajo: Irfan Mensur, Ena Begović, Vladica Milosavljević, **ZLATI VENEC** Studia debitantu.

4. septembra: **NA POTI ZA KATANGO** — režija: Živojin Pavlović, igraju: Svetozar Cvetković, Mirjana Karanović, Radoš Bajić, **ZLATA ARENA** — kamera, **MILTON MANAKI** — nagrada kritike, **ZLATI GLADIATOR** — kritika.

Predstave bodo vsak dan ob 20. uri.

[illegible]

Program prireditev ob 40 - letnici hokejskega kluba Jesenice

Petek, 4. septembra:
— ob 16. uri prva tekma turnirja: KAC DIE KÄRNTNER (Celo-vec) : MLADA BOLESLAV (ČSSR);
— ob 18. uri otvoritev jubilejne razstave v salonu Dolik;
— ob 18.45 slovesna otvoritev turnirja;
— ob 19. uri druga tekma turnirja: HK JESENICE : HK MEDVEŠČAK GORTAN.

Sobota, 5. septembra:
— ob 16. uri tretja tekma turnirja: MLADA BOLESLAV : MEDVEŠČAK GORTAN;
— ob 19. uri četrta tekma turnirja: HK JESENICE : KAC DIE KÄRNTNER.

Nedelja, 6. septembra:
— ob 16. uri peta tekma turnirja: HK MEDVEŠČAK GORTAN : KAC DIE KÄRNTNER;
— ob 19. uri šesta tekma turnirja: HK JESENICE : MLADA BOLESLAV;
— ob 21.30 zaključek turnirja in podelitev pokala.

Torek, 8. septembra:
— ob 17. uri slovesna seja skupščine Hokejskega kluba Jesenice v dvorani Skupščine občine Jesenice.

Državni prvaki so se vrnili s krajše turneje po Italiji

Hokejska sezona se na Jesenicah sicer še ni pričela, vendar so hokejisti državnih prvakov v pripravi na novo sezono v nedeljo in ponedeljek igrali prvi tekmi na krajši turneji po Italiji.

Na prvi tekmi so pred 2.500 gledalci nastopili v Cortini in v lepi in zanimivi tekmi premagali italijanskega prvotiga Cortino z rezultatom 3 : 2 (0:0, 1:2, 1:1). Strelci za Jesenice so bili Mlinarec, Šuvak in Macholda.

Jeseničani so igrali s poletom, ustvarili so si vrsto priložnosti, vendar so bili dokaj neučinkoviti. Vendar je glede na to, da je bila to prva tekma v sezoni, igra državnih prvakov povsem zadovoljiva.

Na drugi tekmi so nastopili v lepi dvorani v Canazeju, kjer so pred 1.500 gledalci premagali vojaško reprezentanco Italije z rezultatom 13 : 2 (4:0, 6:0, 3:2). Nasprotnik je v lanskem sezoni Jeseničanom prizadejal

poraz (7:6), zato so fantje začeli z močnim napadom in nasprotnika povsem nadigrali. Za svojo igro so Jeseničani večkrat poželi aplavz gledalcev. Strelci so bili: Smolej 2, Razinger 2 ter Šuvak, Horvat, Mlinarec, Tišler, Klemenc, Kopitar, Kozar, Borse, Magazin.

Jesenički hokejisti so nastopili v postavi: Pretnar, Tičar, Kozar, Figalo, Magazin, Macholda, Horvat, Hafner, Šuvak, Raspet, Ščap, Borse, Tišler, Mlinarec, Razinger, Kopitar, Smolej, Klemenc, Kurbus. Kelih ni nastopil zaradi zlomljene drsalke, medtem ko Pristov na turneji ni potoval zaradi službenih obveznosti.

Ljubitelji hokeja obveščamo, da bo otvoritvena tekma sezone v soboto, 22. avgusta, ko se bosta v Podmežakli pomerili domači ekipi Kranjska gora in Jesenice. Vstopnine za to tekmo že po tradiciji ne bo. Tekma se bo začela ob 19. uri.

B.r.

Otvoritev hokejske sezone

Tekma med moštvioma Jesenic in Kranjske gore — Gorenjke bo v soboto, 22. avgusta, ob 19. uri. Vstop prost!
V soboto, 29. avgusta, se bosta ob 19. uri pomerili moštvi Villas (Beljak) in Jesenice. Vstopnina 1.000 din.

Vabljeni!

HK Jesenice

Obvestili HK Jesenice

Uprava hokejskega kluba Jesenice obvešča vse ljubitelje hokeja, da permanentne vstopnice za sezono 1987/88 lahko kupijo od 15. avgusta do 15. septembra v pisarni HK Jesenice ali preko organizacij sindikata.

Cena permanentne vstopnice bo, za okoli 50 tekem, samo 15.000 din.

Hokejski klub Jesenice objavlja vpis v hokejsko šolo za sezono 1987/88. Vpišejo se lahko fantje, rojeni leta 1979 in mlajši, ki že obvladajo osnove drsanja.

Kandidati naj se oglasio v spremstvu enega od staršev vsako sredo ob 17. uri na hokejskem igrišču.

Hokejsko šolo bo vodil Jože Trebušak — Sipi.

Uprava HK Jesenice

Balinarske novice

V okviru prireditev ob prazniku jeseniške občine je BK Jesenice organiziral 25. tradicionalni mednarodni balinarski turnir. Udeležilo se ga je 10 ekip iz Slovenije in ekipa Buerisa iz istoimenskega mesta v Italiji.

Prvo mesto je osvojila prva ekipa Jesenic, sledile so: druga ekipa Jesenic, ekipa Primskovega, Lesc....

Ob tem uspehu domačih ekip ne smemo pozabiti na nove pridobitve balinarskega kluba in vseh ljubiteljev balinanja na Jesenicah; to so tri pokrita igrišča, ki ne bodo samo podaljšala balinarske sezone, ampak močno povečala zanimanje za ta šport.

Naj opozorimo, da smo pričeli z organizirano vadbo pionirjev pod vodstvom instruktora balinanja Draga Tarmana. Vabimo vse pionirje, ki jih ta šport zanima, naj se vpišejo v BK Jesenice, Log Ivana Krivca 15.

BK Jesenice se zahvaljuje za pomoč

pri pokrivanju igrišč in organizaciji turnirja tako posameznikom kot združenem delu: Železarni Jesenice, GIP Gradis Jesenice, SGP Gradbinec, Merkur Kranj, SO Jesenice ter Ireni Kučina za fotodokumentacijo turnirja.

M.Č.

Pričetek sezone

Uprava NK Jesenice obvešča mladince in kadete, da se v petek, 21. avgusta, ob 18. uri zberejo na igrišču. Pionirji bodo imeli treninge vsak torek in četrtek.

Sto let Staničevega doma v triglavskem pogorju

V soboto, 23. avgusta, bo pri Staničevem domu v triglavskem pogorju slovesnost, namenjena spominu na gradnjo koče, ki je bila pozneje poimenovana po Valentinu Staniču in jo danes poznamo kot Staničev dom.

Staničev dom vsa leta po vojni upravlja Planinsko društvo Javornik - Koroška Bela. Za dom so lepo skrbeli in ga obnavljali. Največ del je bilo opravljenih leta 1962. Nova postojanka je bila prostorna in je planincem, ki jih je bilo vedno več, nudila potrebno udobje, po drugi strani pa je bil spremenjen tudi zunanji izgled stavbe. Obnovljen objekt so odprli 25. avgusta 1963 in takrat so sklenili, da bo to Staničev dom. Leto dni pozneje je Staničev dom dobil dokončen izgled, uredili so fasado, zgradili strojnico za agregat in uredili okolico doma. Tako lahko Staničev dom sprejme do 120 in tudi več obiskovalcev, na voljo pa je tudi od 80 do 120 prenočišč za planince.

Po 25 letih naj bi spet nadaljevali z obnovo in uveljavili idejo, da bi ob zamenjavi strehe povečali nočitvene zmogljivosti za približno 50 postelj. Za to pa so potrebna precejšnja sredstva in bo treba precej truda, da bo lahko predlog tudi uresničen.

Ne bo odveč, če ob že omenjeni slovesnosti, omenimo tudi Valentina Staniča. Planinska založba pri Planinski zvezi Slovenije je leta 1966 objavila zelo obširno gradivo o Valentinu Staniču, prvem alpinistu v Vzhodnih Alpah. Gradivo je uredil Evgen Lovšin. Iz že omenjenega obširnega gradiva povzemamo nekaj misli dr. Jožeta Lovrenčiča o Valentinu Staniču.

Valentin Stanič je bil rojen 12. februarja 1774 v vasi Bodrež na Kanalu pri Goriškem, umrl pa je 5. maja 1847. leta. Bil je zelo razgledan in velik rodoljub. Bil je duhovnik — kanonik in, kot je zapisal dr. Jože Lovrenčič, je s smrtjo Valentina Staniča goriška škofija izgubila neutrud-

ljivega in neprecenljivega moža, po drugi strani pa tudi slovenščina velikega prijatelja in podpornika. Valentin Stanič je študiral v Salzburgu, njegovo življenje pa je bilo namenjeno predvsem učenju in plezanju v Alpah. Nekatere svoje ekskurzije v gore je Stanič opisal in jih objavil v salzburškem tedniku. Del njegovih opisov s planinskih poti je objavljen tudi v že omenjeni brošuri, v kateri so objavljeni zapisi o velikih planincih.

V soboto, 23. avgusta, bodo na slovesnosti spregovorili o Valentinu Staniču, o Dežmanovi koči, kot se je prej imenovala, in o obnovi Staničevega doma, da bi nudil zavetje vedno številnejšim planincem na tem območju.

Planinsko društvo Javornik - Koroška Bela je že ob praznovanju 40 - letnice delovanja posvetilo veliko pozornosti vsem planinskim postojankam, nova priložnost pa je sedaj ob 100 - letnici gradnje te planinske postojanke.

Edo Žagar

Košarkarice Jesenic se pripravljajo

Članice Košarkarskega kluba Jesenice, ki so v pretekli sezoni po mnenju poznavalcev razmer v občinskem športu in slovenski ženski košarki uspešno končala tekmovalno sezono, so se v 3. mestu v SKL (za nekatere je bil to neuspeh), so 3. avgusta pričele s pripravami na novo tekmovalno sezono.

Za trenerja ekipe in upravni odbor kluba je bilo razveseljivo predvsem to, da so se razen Sabine Felc, ki je prestopila k Iskri Delti Jezica, vse ostale igralke odločile igrati tudi v tej sezoni.

V mesecu avgustu ekipa sicer ne bo kompletna, ker bodo nekatere še na počitnicah ali pa bodo imele študijske obveznosti, vendar to ne bi smelo bistveno vplivati na izvedbo priprav.

Dekleta bodo v avgustu in septembru trenirale petkrat na teden. Ker bo večina igralk letos študirala v Ljubljani, Cbodo v pripravljalnem obdobju skušale doseči s specifičnimi treningi čim višji nivo forme do začetka prvenstva v oktobru in to formo z optimalnim treniranjem zadržati skozi vso sezono.

Ekipo v tej sezoni sestavljajo zelo izkušene igralke. Večina igra v članski ekipi, čeprav so razmeroma mlade, že šest let, nekatere pa celo več. Izkušenos poleg višine in kolektivne igre obeta ponovno vključevanje v boj za sam vrh prvenstvene lestvice.

Za jeseniško člansko ekipo bodo letos igralce: Maja Stražišar, Katarina Ulčar, Marija Lah, Mateja Krznarič, Verona Bartelj, Nataša Rozman, Jelena Smolej, Jelena Deretič, Slobodanka Šmitran; mladinka Enisa Bešić ter kadetinke: Anka Zrnič, Dita Sefić, Nataša Rauh, Sanela Ališić in Edita Hadimuratović.

Te igralke bodo v pripravljalnem obdobju odigrale okoli 20 tekem za trening in tekem v pokalu SRS, kar naj bi zagotovilo potrebno uigranost.

Prvi tekmi so članice odigrale z ekipama drugoligaškega kluba iz Švice, ki je v Skofiji Loka na pripravah.

Brunnen Basket B : Jesenice
9 : 56 (2:22)

Druga ekipa Švicark je bila mnogo preslab nasprotnik za kadetinke Jesenic, ki so jih okrepile tri članice.

Brunnen Basket : Jesenice
46 : 69 (26:29)

Jesenice: Rauh, Deretič 19, Šmitran 2, Bartelj, Lah 6, Stražišar 29, Hadimuratović, Ulčar 5, Smolej 4, Zrnič 4.

Prva ekipa švicarskega kluba se je izognila težkemu porazu, ker je jeseniška ekipa želela izkoristiti tek-

Razpis prvenstva Železarne v plavanju

Organizator prvenstva je komisija za športno rekreacijo. Tekmovanje bo v četrtek, 27. avgusta, ob 17.30 na kopališču Ukova. Vodja tekmovanja bo Franci Fon.

Ženske in moški bodo tekmovali ločeno in razdeljeni po starostnih skupinah:

Ženske:
do 35 let (prсно in prosto),
nad 35 let (prсно in prosto).
Moški:
do 25 let (prсно in prosto),
od 25 do 35 let (prсно in prosto),
od 35 do 45 let (prсно in prosto),
nad 45 let (prсно in prosto).

Plava se 50 m prsni slog, 50 m prosto in štafeta 4 x 50 m prosto. Štafeta je samo za plavalce. Vsak plavalec lahko nastopi trikrat, in sicer: prсно, prosto in v štafeti. Starejši tekmovalci lahko nastopi v mlajši skupini, mlajši v starejši ne.

Za ekipno uvrstitev se šteje seštevek časov treh plavalcev, in to iz starostnih skupin do 25 let, od 25 do 35 let in boljši čas iz skupine nad 35 let ter čas štafete.

V štafeti plava iz vsake starostne skupine po en tekmovalci. Število prijav je neomejeno, enako velja tudi za štafete, vendar se za uvrstitev šteje čas samo ene štafete, ostale plavajo izven konkurence.

Prijave sprejema vodja tekmovanja na dan tekmovanja od 16.30 do 17.30.

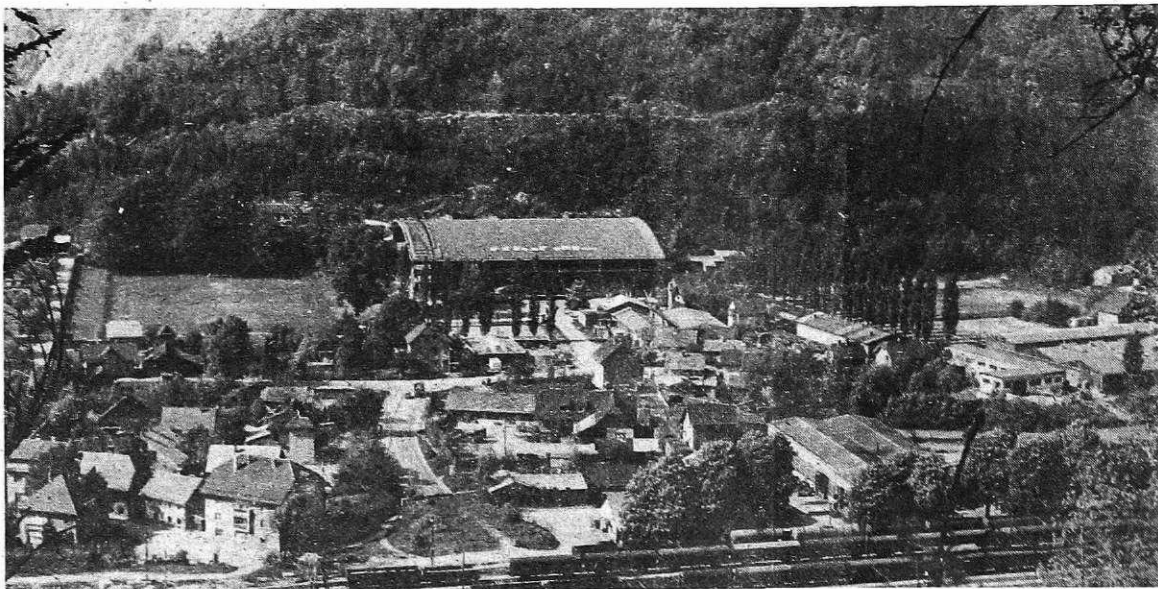
Razpis prvenstva Železarne v balinanju

Organizator prvenstva je komisija za športno rekreacijo, izvajalec pa Balinarski klub Jesenice. Vodja tekmovanja bo Bojan Klinar.

Tekmovanje bo v septembru na balinišču v Bazi.

Tekmovanje je ekipno. Ekipa šteje štiri člane in rezervnega igralca. Rezervnega igralca lahko menjate tudi med igro. Ekipa igrajo do 9 osvojenih točk. Igra se po enokrožnem sistemu in pravilniku Balinarske zveze Jugoslavije z dodatkom pravilnika o DŠRI Železarne Jesenice.

Pisne prijave pošljite na sindikat Železarne do petka, 28. avgusta, do 13. ure, ko bo zbiranje v sejni sobi.

Športni objekti (foto: I. Kučina)